

Iesu Keriso Hari Manoga Luka'a Mirihiro

Luka'a Vaze Boro Teofirasi veize Buka Mirihiro

¹⁻² Vaze boro Teofirasi, ege Luka, gae veize buka 'adi mirihe'ohe. Iesu'a gauḡa ḡadahenirote'ano'o onamo ane'a runeono'o bare iḡunirote'e zamaḡano, emeḡe bo'aḡano Iesu'a haḡainute'e horonirote'e azaḡa'e radiunu. Ze'e Iesu hari zu ani ihore moneo vaze me'odirote'e tuḡure azaḡa, ebu ze emeḡe zuni ihofiro. Vesu vaze ḡehaḡani'a zu tuḡure azaḡa me'odirote'e idunaḡano Iesu hari moneo mirihiro. ³ Ege'a zuni e'e hariḡa nidu'a'e ḡadaheḡanono'o onao izidi faifaine udahiho. Ebu ege'a gae veize hari 'adi faine doḡo'ani ti miriho ḡane'eta'a'e manoga rae zamariro, ⁴ mazaḡa ibite vaze'a gae iho'irote'e hariḡa'e hari huga rae gae'a ederifine.

Ioane Babatiso'a Furera'uma Hariḡa

⁵ Heroda ani Iudea haba'a kiniga reirote'e madaḡano, Badi'a dibu'o hau'ete'e vazega 'ahoga niga Zakaria'a radiunu. Ani'e Abia urabo vazega 'ahoga ebu Abia rae ra'eta'a'e Badi'a dibu'o hau'ete'e azaḡa urabo 'ahoḡa. Ani ebu inuga niga Elisabeta'e Arona* mariga azaḡa. ⁶ Zakaria zu Elisabeta'e Badi'a goro ḡoe'a haḡaiḡa nidu'a faifaine haḡaido zu mene

* **1:5** Arona'e Mose negoḡa ebu Badi'a dibuo hau'dote'e vazega

ve'onido. E'ano'o ze'e Badi'a zamao duduḡa rae reiro. ⁷ Rehano ze ubudeze o'o'a, mazaḡa Elisabeta ani'e gabani zuni anianine'e ufeta vouriro.

⁸ Mada 'ahogano Abia urabo azaḡani'a gau'ete'e madaḡa meiro. E'ano'o Zakaria ani zuni kuru neḡano ane urabo azaḡa teite Badi'a dibu'o hau'ete'e gauḡa haḡainu. ⁹ 'Ougirotene ze'e zeḡe haḡai idunaḡano, kuru neḡano diuḡadu uvahu hohoḡa hufite'e vazega vaḡiro. Ebu e'e veize kaḡusi arahoga haḡairotene, Zakaria meiro. ¹⁰ Ebu Zakaria'a uvahu hohoḡa hufi'ete'e haba'a zamaḡa diuḡiro zu vase ḡuḡuvaḡa'e kuru neḡa enoneo kurau radiunu.

¹¹ E'e zamaḡano Zuhi'a Boro tuḡure viga'a* Zakaria mazao fureraro. Ani'e uvahu hohoḡa hufi'ete'e fataḡa eda'e moneo edaro. ¹² Ebu Zakaria'a e'e horonirotene, viga de'oniro zu rihau rudaro. ¹³ Rehano tuḡure viga'a niro, raena'a, "Zakaria! Ago rihano'i! Badi'a'a ḡae kuru igiro, e'ano'o ḡa inugo Elisabeta'e ubugo 'ahoga fureni'uma. Ebu niḡa'e Ioane rae turaho'i! ¹⁴ Ḡa'e ani u'ano matu'e ruda'uma, ebu vase ḡehaḡa zuni ane'a fureranate'e moneo matu'i'uma. ¹⁵ Mazaḡa ani'e Zuhi'a Boro zamao niḡa boro re'uma. Ebu vaini vuḡa zu vu sau'a mene gagi'uma. Zu vi'a isi zamaḡanono'o Vine Zaḡoḡani'a ani ibito ha'uma. ¹⁶ Ani'e Isaraela azaḡa ḡehaḡa sau'azeono'o mae ḡihuzadu Zuhi'a Boro zeḡe Badi'a vaḡe tutuze onai'uma. ¹⁷ Ani viga zu gigi'aḡa'e peroveta vazega Elia teigi'uma. Ani'e Zuhi'a Boro izema onaogano onai'uma. Ebu Moga zu ubuḡa zamaze

mae tibuzifine danazi'uma. Zu Badi'a mene hegote'ete'e azağa'e duduğa azağa horozadu Badi'a hegotifine tutuzi'uma, ebu vase'a Zuh'i'a Boro veize ruhibifine ihozi'uma.”

¹⁸ Zakaria'a tuğure viga niro, raena'a, “E voureha ebu ege roğae zuni voureha. Ġae ġoere'a furera'uma'e, e nougenouge ederi'uma?”

¹⁹ Ebu tuğure viga'a naenaenina'a, “E'e Gabiri-era. E'e Badi'a zamao edau'ena'a, tuğure igi'ete'e aneruğa. Badi'a'a ġae hari manoga 'adi ġouga radu ege tuğuheha. ²⁰ Ġiano'i! Madağani'a onaine, ege'a rate'e ġoe'a hugani'a furera'uma. Mazağa ġa'e ege ġoere mene mae ġihinate'e u'ano, ġa'e ġoeroga mene idara'uma, onamo ġae ubugo'a furera'uma.”

²¹ U vase ġuğuvağa'e enonao Zakaria guhini'ena'a, ani nougađu kuru neğa zamağano fağahune radiu'ohe rae zamarinu. ²² Ebu Zakaria kuru neğanono'o buarotene, ani ze ġorezoga mene idararo. Ani 'evore hina da'o ġorezido, zu hebe'a'e adudaro. E'ano'o ze'e ani'a kuru neğa zamağano iġunu teiġe horonirote'e ederiro. ²³ Ebu Zakaria kuru neğano Badi'a mazao gaue'ete'e madağa hauġirotene, Ierusalema haba'a modadu neğa onamiro.

²⁴ E'e enogano ani inuga Elisabeta'e ene tiro, ebu bato fu'o ani neo radiunu. ²⁵ Ani raena'a, “Zuh'i'a Boro'a danahadu e ene teha! Ene mene meirote'e mazagaroga izidi Zuh'i'a Boro'a mae vaġineha!”

Iesu'a Furera'uma Hariğa

²⁶ Elisabeta'a ene tirote'e enogano bato 6 radirotene, Badi'a'a tuḡure viga Gabiriera Galilea haba'a Nazareta neḡano Maria vaḡe ovoe tuḡuniro. ²⁷ Maria'e ohoze teite ize mene bazirote'e nogobaḡa. Ani'e Davida mariga vazega 'ahoga niḡa Iosefa teite ira'auniro. ²⁸ Gabiriera'a Maria vaḡe onairotene, ani niro, raena'a, "Badi'a'a manoga ḡanate'e roḡaega! Matu'o'i! Zuhi'a Boro'e ḡae teite radiu'ohe." ²⁹ Maria ani e'e igirotene, zaguzagaro zu ada'adaniro, ebu 'Goere 'adi huga'e nagini?' rae zamarinu. ³⁰ Ebu tuḡure viga'a nina'a, "Maria! Ago rihano'i! Mazaḡa Badi'a'e ḡae mazao matu'e'ohe. ³¹ Ḡiano'i! Ḡa'e ene te'adu ubugo 'ahoga fureni'uma ebu niḡa'e Iesu rae turahi'uma. ³² Ani'e niḡa boro re'uma ebu vaze'a ani'e Badi'a ḡihi'a ubuga rae re'uma. Ebu ane vouḡa kini Davida teige, Zuhi'a Boro Badi'a'a ani'e kini rae re'uma. ³³ Ani'a Isaraela azaḡa† kiniḡa tugutuguḡa re onami'uma, zu ibito zini'ete'e mene hauḡi'uma." ³⁴ Ebu Maria'a tuḡure viga nina'a, "E'e ohoze teite bazoga ize aḡu'a. Nougenouge uguḡani'a furera'uma?" ³⁵ Ebu tuḡure viga'a naenaenina'a, "Vine Zaḡoḡani'a ḡae vaḡe ovai'uma, zu Badi'a ḡihi'a gigi'a'e ḡae zauha ḡadi'uma. E'ano'o furera'uma tahi'aḡa'e zaḡoḡa re'uma zuni Badi'a ubuga rae huni'uma. ³⁶ Ḡiano'i! Ḡa nabugo Elisabeta zuni vouḡa ebu ani'e gabani rae huniro. Rehano ene ohozeḡa teadu izidi bato 6 'ai maha. ³⁷ Badi'a'e gau nidu'a haḡaoga idaḡa!" ³⁸ Ebu Maria'a

† 1:33 Giriki, Iakobo neḡa

tuḡure viga nina'a, "E'e Zuhi'a Boro tuḡure roḡaeḡa. Ġae'a rata'a'e eḡe mazao fureraune manōḡa." Ebu tuḡure viga'a ani mazaono'o vaḡiniro.

Maria'a Elisabeta Vaḡe Onamiro

³⁹ E'e ḡarugano Maria ani ḡarihe iḡunadu Iudea guni'a neḡa 'ahoga onamiro. ⁴⁰ Ani feuradu Zakaria ne diuḡiro. Ebu Elisabeta niro, raena'a, "Manōḡahehe?" ⁴¹ Elisabeta'a Maria ago igirotene, ubuga'e isi zamaḡano ha-gariro, ebu Vine Zaḡoḡani'a Elisabeta mazao iri'aviro. ⁴² Ebu ani'a Maria ḡihau nina'a, "Badi'a'a manohuga ḡaneha. Ġae'a roḡae nidu'a vitizoga. Ġa'a furenite'e tahi'aḡa zuni Badi'a'a manohuga ha'uma. ⁴³ Eḡe Zuhi'a Boro vi'a'e eḡe vaḡe onaeha! Badi'a'a eḡe veize manōḡa boro haḡaeha! ⁴⁴ E'e ḡa ago egatene, eḡe isi zamaḡano tahi'a kobe'a'e matu'e'ena'a hagareha. ⁴⁵ Ġa'e Badi'a manohuga hide'ete'e roḡaeḡa, mazaḡa Zuhi'a Boro'a ḡanirote'e ḡoe'a mae ḡihiniro."

Maria'a Zuhi'a Boro Matu'o Haro

⁴⁶ Ebu Maria'a reiro, raena'a,

"Eḡe Zuhi'a Boro nigune'ohe!

⁴⁷ Ebu zamahe'e eḡe sau'anono'o ḡabohe'ete'e Badi'aḡa mazao matu'e rudau'ohe,

⁴⁸ mazaḡa e'e tuḡure roḡaeḡa zu nihe zuhu'a rehano, Badi'a'a e mene aḡutaro.

Izidiono'o onamo mada nidu'a, vase nidu'a'a re'uma, raena'a, 'Ga'e Badi'a'a manohuga ḡane'ohe!'

49 mazağa inaraĝo gigi'a Badi'aĝani'a gau boro eĝe veize haĝaeha. Ebuni ani'e zaĝoĝa!

50 Badi'a'e ane gubaze'ete'e azaĝa zu ze mariga nidu'a vetuĝazi'ohe.

51 Ani'e evo'a inaraĝa hina gau gigi'aĝa haĝairo, ebu zeĝe bare mae ĝihize'ete'e azaĝa hegoze ĝururuziro.

52 Ani'e kini zeĝe ehoru haba'anono'o hegoze vaĝiziro, ebu nize mae ovoe'ete'e azaĝa mae ĝihiziro.

53 Ani'a vinize'ete'e azaĝa ĝau manoga zenadu ze idararo. U ma'ora azaĝa'e 'evore isoĝa tuĝuze onamiro.

54-55 Badi'a'a emeĝe vouĝa Aberahamo zu ane mariga veize ĝoitoriro, raena'a, 'E zae izidi'ono'o mada tuĝutuĝu vetuĝazi'e'uma.'

Ebu izidi ani'a ĝoitorirote'e ĝoe'a zamaradu eĝe zu ane Isaraela tuĝure azaĝa danafiro.”

56 Ebu Maria ani Elisabeta teite bato uĝidu radadu bare neĝa onamiro.

Ioane Babatiso'a Fureraro

57 Elisabeta'a ene ma'ete'e madaĝa meiotene, ani ubuga fureniro. 58 Ebu neĝa azaĝa zu nabugani'a Elisabeta'e Badi'a'a manohuga boro harote'e egadu ze ane teite matu'iro. 59 Ebu mada 8 meiotene, ze tahi'a 'adi ahi'a ogaĝa rana iĝuri haĝae'ete'e haĝaiga† ĝianifine onairo. Zeĝe tahi'a 'adi niĝa'e moga Zakaria ni turahihi

† 1:59 A'e Isaraela azaĝa haĝai, Badi'a ĝoitorirote'e vazega rae ihozifine.

reiro. ⁶⁰ Rehano vi'ani'a ziro, raena'a, "Mene, ani niġa'e Ioane rae turahi'uma." ⁶¹ Ebu ze'a naenaenina'a, "Ioanehe? Ġa nabugo bo'aġano ni 'adi'e o'o'a!" ⁶² Ebu ze 'evore hina moga ġoreniro. "Ġa'a zamare'etene, niġa iniu rae re'uma?" ⁶³ Ebu Zakaria'a ire rafaġa umidadu e'e rana mirihiro. 'Niġa'e Ioane re'uma.' Ze'a e'e horonirotene, zeġe nidu'a zaguzagaro. ⁶⁴ E'e madaġano Zakaria hebe'a 'ai zogone nahanadu ġoerirotene agoġani'a buaro, ebu Badi'a nigu-niro! ⁶⁵ Ne azaġa nidu'a nagini'a furerarote'e horonadu riharo. Ebu Iudea guni'a neġa azaġa nidu'a zuni e'e hari nidu'a igiro. ⁶⁶ E'e igirote'e azaġa nidu'a'e 'ahige zamariro. 'Tahi'a 'adi'e zama moneo vase nagigā re'uma?' Mazaġa Zuhi'a Boro 'evore gigl'aġani'a hubehune ane mazao radiunu.

Zakaria'a Badi'a Niguniro

⁶⁷ E'e enoġano Vine Zaġoġani'a Ioane moga Zakaria zamao iriva'iro, ebu ani'a Badi'a'ono'o goere reiro, raena'a,

⁶⁸ "Zuhi'a Boro Isaraela azaġa Badi'a mazao matu'o hano'i! Mazaġa ani'e Isaraela azaġa vaġe onadu danaziro, ebu agire azaġa evora'ono'o mae vaġiziro.

⁶⁹⁻⁷⁰ A'e ibite Badi'a'a ane peroveta zaġoġa azaġa hebeono'o reirote'e ġoe'ani'a hudaro. Badi'a'e emeġe sau'aono'o ġabofifine, ane tuġure vazegā Davida mariga'ono'o Keriso tuġuniro.

71 Keriso'e emeḡe agire azaḡa mazaono'o ḡabofi'uma, ebu emeḡe he'ehe'efe'ete'e azaḡa evora'ono'o mae vaḡifi'uma.

72 Badi'a'e vouḡafe vetuḡaziro, ebu zeḡe teite ḡoitorirote'e ḡoe'a zamariro,

73 a'e vouḡafe Aberahamo mazao ḡoitorirote'e ḡoe'a.

74 Badi'a'e emeḡe agire azaḡa evora'ono'o mae vaḡifi'uma, e'ano'o emeḡe mene ri-hau'ena'a, ane gau haḡai'uma.

75 Ebu emeḡe ḡabone zamaḡano, zamafe nidu'a Badi'a hanadu ane zamao haḡai duduḡa da'o haḡae'ena'a, gauḡa haḡai'uma.”

76 Ebu Zakaria'a ubuga nina'a,

“Ioane ubude, ḡa'e Hitagahune Badi'aḡa veize gau'ete'e peroveta vazegā rae huḡadi'uma, mazaḡa ḡa'e Zuhi'a Boro ibi ruhiboga veize ane zamao onami'uma.

77 Ebu vase haḡai sau'a'ono'o ḡabone zini'ete'e ibiḡa Isaraela azaḡa ihozi'uma.

78 Badi'a'a emeḡe vetuḡafi rufe'ete'e u'ano, emeḡe ḡabofoga veize Keriso tuḡuni'uma. Mada'a iḡunadu hitana'ono'o emeḡe rana agaḡani'a hiau'ete'e teige, Keriso'a onai'uma.

79 Ebu Keriso'a uzabo zu rune zamaḡano radiu'ete'e agaḡa zini'uma, ebu uniho manoḡa ibiḡano ibitofi'uma.”

⁸⁰ E'e enoḡano Ioane 'ai bororaro, ebu vine moneo inariro. Ani haba boha'ano radiudo, onamo Isaraela azaḡa mazao feure haraminu.

2

Iesu'a Fureraro (Mataio 1:18-25)

¹ E'e madaḡano Roma haba'a kiniga niḡa Augusto, ani'a ane gau haḡae'ete'e azaḡa veize ḡoere 'ahige tuḡuriro. “Za Roma haba'a nidu'a zamaḡano radiu'ete'e azaḡa nidu'a nize mo'i*!”

² Kurenio'e Siria haba'a gavana vazeḡa ra'ete'e zamaḡano ni ma'ete'e ibi'aḡa meiro. ³ E'ano'o vase nidu'a'e nize zouzifine, zeḡe zeḡe haba onamiro.

⁴ Iosefa'e Galilea haba'ano Nazareta neḡano radiunu. Ani'e Davida mariga zu Beterehema neḡa'e Davida haba, e'ano'o ani Iudea haba'ano Beterehema neḡa onamiro. ⁵ Iosefa'e Maria ira'auniro, e'ano'o ani'e Maria teite nize zounoga veize onamiro. Maria'e ahi'eta. ⁶⁻⁷ Ze'a Beterehema neḡano feurirotene, i'udo neḡa zamaḡano'e bazuni haba'a o'o'a. E'ano'o ze'e boromakau neḡano radiro. E'ea radinute'e zamaḡano, ene furen'i'uma madaḡa meiro. Ebu Maria'e ubuga ibi'a fureniro, zu dabua hina 'umadu, boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa zamaḡano ufi tiro.

Aneru'a Mamoe Taufe'ete'e Azaḡa mazao Fureraro

⁸ E'e ohe'ano, mamoe taufe'ete'e azaḡa'e Beterehema neḡa uhiḡano haba tauḡiḡano

* 2:1 sensisi

mamoe taufe radiudo. ⁹ Ebu Zuhi'a Boro tuḡure viga'a tabara zeḡe mazao fureraro. Ebu Zuhi'a Boro agaḡani'a agazirotene, ze'e rihau rudaro.

¹⁰ Rehano tuḡure viga'a ziro, raena'a, "Ago rihano'i, rehano abito'i! E hariḡa manōḡa zae ihozoga radu areha. Vaze nidu'ani'a e'e igine matu'i'uma. ¹¹ Izidi zae sau'a'ono'o ḡabozi'uma vazēḡa, Keriso Zuhi'a Boro'e Davida habao fureraneha. ¹² Za'e tahi'a kome'a dabua hina 'umadu boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa za-maḡano bazunoga horonine, za tahi'aḡa'e Keriso rae ederi'uma."

¹³ Aneru e'e'a 'ouge reirotene, tabara adure'ono'o tuḡure viga ḡuḡuvaḡani'a fureranadu ani teite Badi'a matu'o haro, raena'a,

¹⁴ "Hitanao'e Badi'a nigune'ohe! U rahao'e Badi'a'a matu'o zini'ete'e azaḡa bo'aḡano uniho manofe'ohe!"

¹⁵ Aneru nidu'a'a ḡoere hauḡirotene muhizadu adure itiro. Ebu mamoe taufe'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare neneḡaniro, raena'a, "Aro, Zuhi'a Boro'a edemafe'ate'e ḡauḡani'a hudanate'e ḡianoga veize Beterehema neḡa onamihil!"

¹⁶ 'Ougadu ze ḡarihe Beterehema neḡa on-amiro. Ebu Maria zu Iosefa vaḡadu tahi'a kome'a boromakau ḡubune'ete'e siuvaḡa za-maḡano baze'enoga horoniro. ¹⁷ Ebu ze tahi'a kome'a moneo tuḡure viga'a ḡoerirote'e ḡoe'a ihoziro. ¹⁸ Vaze nidu'a'e mamoe taufe'ete'e azaḡani'a reirote'e ḡoe'a igirotene zaguzagau ḡouriro. ¹⁹ Rehano Maria ani 'ouge furerarote'e

haḡaiḡa nidu'a mae zamao ofadu zamare radiu tauḡinu. ²⁰ Mamoe tauḡe'ete'e azaḡa'e tuḡure viga'a zirote'e ḡoe'a nidu'a furerarote'e horoniro zu igiro. E'ano'o ze Badi'a nigune'ena'a, bare mamoeze 'u'a onamiro.

²¹ Mada 8 meirote'e zamaḡano, tahi'a 'adi'e ahi'a ogaḡa rana iḡuri haḡairo, ebu vi'a mogani'a niḡa Iesu rae turahiro. A'e vi'a ize ene mene tougano tuḡure viga'a reirote'e niḡa.

Iesu Ierusalem a Haba'a Zamahu Itiro

²² Maria'a Iesu furenirote'e enoḡano, mada 40 'ai vitaro. E'ano'o Mose goro ḡoe'a idunaḡano, Iosefa zu Maria'e ahirize dehene'ete'e madaḡa meirotene, tahi'a kome'a Zuhi'a Boro zamao ohonifine, Ierusalem a haba'a zamahu itiro.

²³ Mazaḡa Zuhi'a Boro goro ḡoe'a'e raena'a, 'Ene ohozeḡa ibi'a'e nidu'a Badi'a veize radu zaḡozagoḡoni'uma ebu Zuhi'a Boro ha'uma,'

²⁴ ebu Zuhi'a Boro goro ḡoe'a'e bare raena'a, 'Badi'a dibu'o hafine, vi'a zu moga'e Tubugo niniḡa 'aheu ga nini komeḡa 'aheu Badi'a ha'uma.' E'ano'o ze tahi'a kome'a zamahanadu Ierusalem a haba'a itiro.

Simeona'a Iesu moneo Ḡoeriro

²⁵ E'e madaḡano Ierusalem a haba'ano ohoze 'ahoga niḡa Simeona'a radiunu. Ani'e haḡaiḡa duduga zu Badi'a ḡoere hegote'ete'e vazega. Ani'e Isaraela azaḡa ḡabozi'uma vazega Keriso guhine onainu, ebu Vine Zaḡoga'e ani mazao radiunu. ²⁶ Vine Zaḡogaḡani'a Simeona ibite 'ahige ihoniro, raena'a, "Ga'e mene ruda'uma onamo Keriso horoni'uma."

²⁷ Ebu Simeona'e Vine Zaḡoḡani'a ibito hanadu kuru neḡa diuḡiro. E'e maḡaḡano Mose goro ḡoe'a idunaḡano haḡaoga veize Iesu'e vi'a mogaḡani'a zamahu diuḡiro. ²⁸ Ebu Simeona'a Iesu mae ohanadu Badi'a matu'o haro, raena'a,

²⁹⁻³⁰ “Zuhi'a Boro, ḡa'a ibite ihiro, raena'a, 'Simeona, ḡa izema rudanoḡano vase sau'a'ono'o ḡabozite'e vazeḡa, Keriso horoni'uma.'

E izidi ubumahe hina ani horoneha! E'ano'o eḡe, ḡae tuḡure vazeḡa'e zama roḡeḡaheta rune moneo tuḡuhe onamo'i!

³¹ Zuhi'a Boro, ḡa'e vase nidu'a zamao Keriso ruhibiro.

³² Agaḡa teiḡe, ani'e Iuda mene azaḡa Badi'a ihozi'uma. Zu ani u'ano, ḡae tahi'a Is-araela azaḡa nize rae ḡihizi'uma.”

³³ Iesu vi'a moga'e Simeona'a Iesu moneo reirote'e ḡoe'a igirotene zaguzagaro. ³⁴ Ebu Simeona'a ze veize kuraro, zu vi'a Maria niro, raena'a, “Tahi'a 'adi'e Badi'a'a ohotiro. Is-araela azaḡa nu'e ani mene mae ḡihinine, ze'e ḡabone ibiḡanono'o bua'uma. U vase nu'e ani mae ḡihinine, ze'e ḡabone ibiḡano eda'uma. Ebu vase'a ani mazaono'o Badi'a'a gaue'ete'e horoni'uma, rehano vazevaze'a ani 'u'u'i'uma. ³⁵ Ebu hena, vase zamaroneze sau'a nidu'a furera'uma. Ebu zama moneo'e tahi'a 'ahi u'ano, benisi'a ḡoune'ete'e teiḡe, zamaḡo'e aduda'uma.”

Ana'a Iesu moneo Ḡoeriro

³⁶ Peroveta roḡaeḡa 'ahoga niḡa Ana, ani zuni Ierusalemaba haba'ano radiunu. Ani'e Fanuela aboḡa ebu Asera mariga roḡaeḡa. Ani'e roḡae vouḡaḡa. Ani hahuradu muri 7 enoḡano i'ani'a rudaro. ³⁷ Ebu ḡozoba radiu onamo izidi muriḡa 84 'ai meiro. Ani'e iḡaiḡa kuru neḡa onaminu ebu madai zu ohere zaḡozaḡe'ena'a, Badi'a mazao kuraunu.

³⁸ Simeona'e Maria zu Iosefa teite ḡoerirote'e zamaḡano, Ana'a zeḡe vaḡe onadu Badi'a matu'o haro. Ebu tahi'a e'e moneo vase ziro, raena'a, "Vaze nidu'a'e Ierusalemaba agire azaḡa 'evoreono'o mae buzite'e vaseḡa faḡa hune guhine onae'ohe. Tahi'a 'ahi'e zeḡe'a guhine'ete'e vaseḡa!"

³⁹ Iosefa zu Maria'e Badi'a goro goe'a idunaḡano Ierusalemaba haba'ano gau nidu'a hauḡirotene, ze Galilea haba'ano onamadu Nazareta neḡa bare feuriro. ⁴⁰ Tahi'a kome'a Iesu 'ai bororaro zu inariro. Ebu ani vase huhuzaḡa reiro, zu Badi'a manoḡa'e ane mazao radiunu.

Iesu'a Kuru Neḡano Ḡoeriro

⁴¹ Muri nidu'a Iḡine Mode'ete'e Muiḡa madaḡano Iesu vi'a moga'e Ierusalemaba haba'a itido. ⁴² Iesu ani muri 12 meirotene, iḡaiḡa haḡaidote'e teiḡe, e'e Muiḡa augifine zeḡe'a Ierusalemaba haba'a itiro.

⁴³ Ebu Mui hauḡadu Iesu vi'a moga'e neze onamiro. Rehano ze Iesu'e Ierusalemaba haba'ano muhinirota'e aḡu'a. ⁴⁴ Iosefa zu Maria ze'e

'ahige zamariro, 'Iesu'e vase ġunuġano oname'ohe.' Ze ibio oname'ena'a mada tiba vitinirotu'u, nabudize zu zeġe teite onamirote'e azaġa bo'aġano Iesu vaġiro. ⁴⁵ Ebu ani mene horonirotene, ze bare ani vaġe'ena'a Ierusalemaba'aba' itiro.

⁴⁶ Ebu mada uġiduġa zamaġano, kuru neġano Iesu horoniro. Ani'e Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa teite ehore radiunu, ebu zeġe ġoere iginu, zu ġadimu nu haġainu. ⁴⁷ Vaze nidu'a'e Iesu edeġa zu ane'a naenaenzirote'e ġoe'a igirotene zaguzagaro.

⁴⁸ Vi'a mogani'a horonandu ze zuni zaguzagaro. Vi'ani'a Iesu niro, raena'a, "Ubude! Nougadu 'ougeha? Eme zamafe adudu'ena'a ġae vaġeha!" ⁴⁹ Ebu Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Za nougadu e vaġeha? 'Ahi'e eġe mama ne, e'ano'o e radeha. Za a'e mene ederahehe?" ⁵⁰ Rehano vi'a moga'e ani'a nagini reirotaba'a'e mene ederiro.

⁵¹ E'e enoġano Iesu ani zeġe teite Nazareta neġa ovoiro, ebu zeġe tuġure igiro. Vi'a'e Iesu mazao furerarote'e ġauġa nidu'a ane zamao zamare radiunu. ⁵² Iesu ani zamaroneġani'a faine bororaunu zu ahi'ani'a farau bororu itinu. Ebu Badi'a zu vase'a ane mazao matu'inu.

3

Ioane'a Iesu Ibi Ruhiniro

(Mataio 3:1-12, Mareko 1:1-8, Ioane 1:19-28)

¹ Tiberio Kaisara ani Roma haba'a nidu'a kiniġa radu muri 15 zamaġano ibitohaunu. E'e madaġano Ponitio Pilato'e Iudea haba'a gavanaga. Heroda'e Galilea haba'a kiniġa, negoġa

Firifo'e Iturea zu Tarakonito haba'a kiniġa ebu Rusanía'e Abirene haba'a kiniġa.

² U Anasi zu Kaiafa'e Badi'a dibu'o hau'ete'e azaġa ġihi'aġa reiro. E'e zamaġano Zakaria ubuġa Ioane'e haba boha'ano radiunu ebu Badi'a ġoere'a ane mazao buaro. ³ Ani'e Ioridana vuġa uhiġano haba'a haba'a nidu'a onamadu haramiro, raena'a, "Saua'ono'o ġihuradu bapatzio mo'i! 'Ougine, Badi'a sau'aze rae modi'uma!"

⁴ Amahi Peroveta vazegħa Isaia'a bukao* Ioane moneo 'ahige mirihiro.

"Vaze 'ahogani'a haba boha'ano huau'ohe, raena'a, 'Zuhi'a Boro'a onai'uma ibiġa ruhibo'i! Ane ibi mae duduno'!

⁵ Ebu do'oġa nidu'a tuni'uma, maġa boro zu maġa zuhu'a nidu'a mae rahani'uma, ibi be'oġa be'oġa duduni'uma, haba bekuġa bekuġa nidu'a sebani'uma†.

⁶ Ebu vaze nidu'a Badi'a'a vaze sau'aze'ono'o ġaboze'ete'e horoni'uma."

⁷ Ebu vaze ġuġuvaġa bapatzio mouga radu Ioane vaġe arirotene, Ioane'a ziro, raena'a, "Za'e, Zarama moheġa ubuġa ubuġa! Vaze'a zae mazao 'ahige reiro, raena'a, 'Badi'a'ono'o maġunu'a onaine ferau muhino'i!" Rehano feranoga'e mene idara'uma! ⁸ U ibite haġai sau'aono'o ġihurirote'e haġaiġa fureno'i! Ebu

* **3:4** Isaia 40:3-5 † **3:5** Hari idaidaġa. Huga'e sau'a nidu'a mae mode'ete'e

ago 'ahige zamaro'i, 'Eme'e Aberahamo mariga, e'ano'o Badi'a'a mene maḡunofi'uma.' Mazaḡa, e zae zi'ohe, Badia'a hadi 'adi madu Aberahamo mariga nufine zuni idaḡa. ⁹ Ġiro 'ai ire taigano teha. E'ano'o huga manoḡa mene ini'ete'e ireḡa'e udi higonadu ire rogao feuni'uma."

¹⁰ Ioane'a 'ouge reirotene, vase ḡuḡuvaḡani'a ḡadiniro, raena'a, "Eme nouge haḡaifone manoḡa?" ¹¹ Ebu ani'a naenaenziro. "Iniu dabuaḡa 'aheu ro'idene tiba'e dabuaḡa o'o'a vazega hano'i, ebu iniu ogomuḡeta ro'idene vininate'e vazega teite ḡahugotito'i!"

¹² Takesi ufe'ete'e azaḡa zuni bapatizo mouga radu ariro ebu Ioane ḡadiniro, raena'a, "Ihore vazega, eme nouge haḡaifone manoḡa?" ¹³ Ani'a naenaenziro. "Takesi ufo'idene, gavamani'a ra'ete'e idunaḡano da'o ufo'i, zu ago vitau ufo'i!"

¹⁴ Ebu uti azaḡani'a zu ḡadiniro, raena'a, "Eme nouge haḡaifone manoḡa?" Ani'a naenaenziro. "Vaze moni ago meize tauḡo'i, ebu ḡuriro moneo vase ago debaze tauḡo'i! Zae moni gauḡano da'o matu'o'i!"

¹⁵ Mazaḡa vazevaze'e Keriso'a are'ete'e guhin-inu, ze 'ane, 'Ioane'e Keriso!', rae zamariro.

¹⁶ Ebu Ioane'a zeḡe nidu'a naenaenziro, raena'a, "E'e vu hina bapatizozeha. Rehano onai'uma vazega'e gigi'aḡa ḡihi'a. Ani'e eḡe vitihoga zu eḡe'a ani tamaka miniḡa fuhi'e'ete'e tuḡureḡa vazega rae rouga zuni mene idaḡa. Ani'e Vine Zaḡoḡa zu ire roga hina abatisozi'uma.

¹⁷ Maho hirive'ete'e madaḡano, vase'a kari hina rouḡa tenadu maho hu'i'ohe, ebu iguḡa manone'ohe zu meba hare dehene'ohe. Ebu

huga'e suaba zamaḡano ti'ohe, rehano iguḡa'e ire rogao hufi haone'ohe. E'e teige, ani'a vazevaze rovozi'uma.†”

¹⁸ Ebu Ioane'a ḡoere ḡehaḡa nunu hina vazevaze iraduguze'ena'a, hari manoḡa hina haramoziniro. ¹⁹ Ioane'a Galilea haba'a kiniḡa Heroda Antifasi zuni ta'iroharo. Mazaḡa ani'e negoḡa inuga niḡa Herodia meinadu ane teite hahuriro, zu haḡai sau'a sau'a ḡehaḡa haḡaido. ²⁰ Ebu Heroda'e sau'a e'e nidu'a ranao 'ahoga ragatiro. A'e Ioane ḡu'ano zouniro.

Iesu Babatisoniro

(Mataio 3:13-17, Mareko 1:9-11)

²¹ Ioane'e izema ḡutanogano, vazevaze nidu'a bapatizo meirotene, Iesu zuni bapatizo meiro. 'Ougadu Iesu ani kurau'ete'e zamaḡano adure'a bohataro, ²² ebu Vine Zaḡoḡani'a Tubugo niniḡa teige ane rana ehoriova. Ebu ago 'ahogani'a adure'ono'o ḡoeriro, raena'a, “Ḡa'e eḡe ubude. Eḡe'a ḡae zamare borofe'ohe ebu ḡa mazao matu'e rudau'ohe.”

Iesu Mariga Duḡuru

(Mareko 1:1-17)

²³ Iesu'e muriḡa 30 reirotene, ani gaḡa ḡadaheniro. Vaze'a ani'e Iosefa ubuga rae zamariro.

Iosefa'e Heli ubuga,

²⁴ Heli'e Matati ubuga, Matati'e Levi ubuga, Levi'e Melki ubuga, Melki'e Ianai ubuga, Ianai'e Iosefa ubuga,

† **3:17** Giriki, vuidi hirive'ete'e hariḡa idaidaḡa

- 25 Iosefa'e Matatia ubuga, Matatia'e Amosi ubuga,
Amosi'e Nahumu ubuga, Nahum'e Esli
ubuga, Esli'e Nagai ubuga,
- 26 Nagai'e Ma'ati ubuga, Ma'ati'e Matatia ubuga,
Matatia'e Semein ubuga, Semein'e Ioseka
ubuga, Ioseka'e Ioda ubuga,
- 27 Ioda'e Ioanan ubuga, Ioanan'e Resa ubuga,
Resa'e Zerubabele ubuga, Serubabele'e
Sealtiele ubuga, Sealtiele'e Neri ubuga,
- 28 Neri'e Melki ubuga, Melki'e Adi ubuga, Adi'e
Kosam ubuga, Kosam'e Elmadam ubuga,
Elmadam'e Ere ubuga,
- 29 Ere'e Iosua ubuga, Iosua'e Eliesere ubuga,
Eliesere'e Iorim ubuga, Iorim'e Matat
ubuga, Matat'e Levi ubuga,
- 30 Levi'e Simeon ubuga, Simeon'e Iuda ubuga,
Iuda'e Iosefa ubuga, Iosefa'e Ionam ubuga,
Ionam'e Eliakim ubuga,
- 31 Eliakim'e Melea ubuga, Melea'e Mena ubuga,
Mena'e Matata ubuga, Matata'e Natana
ubuga, Natana'e Davida ubuga,
- 32 Davida'e Iese ubuga, Iese'e Obed ubuga,
Obede'e Boa ubuga, Boa'e Salmon ubuga,
Salmon'e Nason ubuga,
- 33 Nason'e Aminadaba ubuga, Aminadaba'e
Admina ubuga, Admina'e Areni ubuga,
Areni'e Hesron ubuga, Hezron'e Perez
ubuga, Perez'e Iuda ubuga,
- 34 Iuda'e Iakobo ubuga, Iakobo'e Isako ubuga,
Isako'e Aberahamo ubuga, Aberahamo'e
Tera ubuga, Tera'e Nahoro ubuga,

- 35 Nahoro'e Seruga ubuga, Seruga'e Reu ubuga,
Reu'e Pelegi ubuga, Pelegi'e Ebere ubuga,
Ebere'e Sela ubuga,
- 36 Sela'e Kenana ubuga, Kenana'e Afasada ubuga,
Afasada'e Sema ubuga, Sema'e Noa ubuga,
Noa'e Lameki ubuga,
- 37 Lameki'e Metusela ubuga, Metusela'e Enoka
ubuga, Enoka'e Iaredi ubuga, Iaredi'e
Mahalalela ubuga, Mahalalela'e Kenana
ubuga,
- 38 Kenana'e Enosi ubuga, Enosi'e Seti ubuga,
Seti'e Adamu ubuga, Adamu'e Badi'a
ubuga.

4

Satania'a Iesu Tuhune Nuriro (*Mataio 4:1-11, Mareko 1:12-13*)

¹ Iesu'e Ioridana vuḡa mode iḡunirotene,
Vine Zaḡoḡani'a ane rana inare hune radadu
haba boha'a tutune onamiro. ² E'ea, mada
40 zamaḡano Satani'a Iesu tuhune nuriro. E'e
madaḡano ani ogomu 'ahoga mene aro, e'ano'o
mada ḡonagano ani vinine runiro.

³ Ebu Satani'a Iesu niro, raena'a, “Ḡa'e Badi'a
ubuga ro'idene, hadi 'adi neadu ḡihune beredio
no'i!” ⁴ Iesu'a naenaenina'a, “Mene! Buka
Zaḡoḡano raena'a, 'Vaze'e beredio da'o mene
ḡabode radi'uma. Rehano vine ogomuḡano zuni
radi'uma.”

⁵ Ebu Satani'a Iesu tutunadu hitaga haba'a
itadu zogone vaze'a ibitohau'ete'e haba'a
boroboro nidu'a ihoniro. ⁶ Ebu ani'a nina'a,
“Eḡe'a ḡa'e haba boroboro de'e ibito ha'uma

gigi'ağa zu manohuga nidu'a ġani'uma. A'e eġe enoga ġauġa 'ahine, eġe'a urate'ete'e vase hau tauġoga zuni idaġa da'o. ⁷ E'ano'o ġa e mazao kuraune, de'e nidu'a ġae ġani'uma!" ⁸ Ebu Iesu'a naenaenina'a, "Mene! Buka Zaġoġano raena'a,

'Zuhi'a Boro ġae Badi'a mazao da'o kurano hano'i, zu ane gau da'o haġao'i!"

⁹ Ebu Satani'a zamahanadu Ierusalem a haba'a onamiro. Ebu kuru neġa hitaga huneo ohonadu niro, raena'a, "Ġa Badi'a ubuga ro'idene ada'ono'o rafato'i! ¹⁰ Mazaġa Buka Zaġoġano raena'a,

'Badi'a'a dugu'oga veize aneruġa tuġuzi'uma.

¹¹ Ze'a 'evoreze hina mae ġihi'i'uma 'ahine, ġae oda'e hadio mene tutuha'uma."

¹² Rehano Iesu'a naenaeniro. "Mene! Buka Zaġoġano raena'a, 'Zuhi'a Boro ġae Badi'a ago tuhuno'i!"

¹³ Ebu Satani'e Iesu tuhune hauġirotene, mada manoga 'ahoganobu'u bare tuhuni'uma radu mode iġuniro.

*Iesu'a Galilea Haba'ano Ihoziro
(Mataio 4:12-17, Mareko 1:14-15)*

¹⁴ Iesu'e Vine Zaġoġa gigi'aġani'a iri'avonadu bare Galilea haba'a onamiro. Ebu ane hari'e haba nidu'a zamaġano bororaro. ¹⁵ Ani'a nu'onu'o neġano ihozido ebu zeġe nidu'a'e ani niguniro.

*Nazareta Azaḡani'a Iesu Hezahoharo
(Mataio 13:53-58, Mareko 6:1-6)*

¹⁶ Ebu Iesu'e Nazareta neḡa onamiro. E'e Neḡa'e ane'a bororarote'e haba'a. Bana Madaḡano ane'a iḡaiḡa haḡainute teige, nu'onu'o neḡano diuḡi onamiro. Ebu Buka Zaḡoḡa me'odoga radu iḡune edaro. ¹⁷ Iḡune edarotene kuru neḡa ḡiane'ete'e vazegani'a Isaia peroveta'a mirihirote'e bukaḡa mae haro. Ebu ani'a vava'adu me'odi'uma haba'a horoniro. A'e 'ahige rae mirihiro.*

¹⁸ “Zuhi'a Boro Viga'e eḡe rana reiro. Zahara azaḡa mazao hari manōḡa haramoga veize ani'a eḡe ohotiro.

Ebu Sau'ani'a batuzirote'e azaḡa fuhi'e aheti'uma, ubuma kuru azaḡani'a ehama'uma zu aduḡani'a ḡahizirote'e azaḡa'e ahete modi'uma', rae furenoga veize, Badi'a'a eḡe tuḡuhiro.

¹⁹ Ebu zuni Zuhi'a Boro'a ane vase ḡaboze'ete'e madaḡa momeo furenoga radu tuḡuhiro.”

²⁰ Iesu'a buka me'ode hauḡirotene buka 'uadu mae harote'e vazegā bare haro ebu ehoriro. Nu'onu'o neḡa zamaḡano vase nidu'a ani ḡiaḡiani. ²¹ Ebu Iesu'a ḡadaheni ziro, raena'a, “Za'a egate'e Buka Zaḡoḡano ḡoe'a e'e 'ai izidi 'ada hudaneha.” ²² Zeḡe nidu'a ani mae ḡihine ḡoeriro zu ani hebeono'o buaudote'e ḡoe'a manōḡa egadu zaguzagaro. Rehano, ze

* **4:17** Isaia 61:1-2

raena'a, "Ani'e Iosefa ubuga! Eme'e ani ġoere mene igi'uma."

²³ Ebu Iesu'a ziro. "E edeġa za'e eġe mazao ġoere 'ahi ra'ohe, raena'a, 'Gohe vazegħa, ibite ġae'a ugiġo faino'i, ebu vase 'ahoga ugi faino'i! Ebu raena'a, 'Iesu, ġa Kaperanauma neġano haġai gigi'a haġairote'e teiġe, ġae haba 'adao zuni haġao'i! 'Ougine, emeġe'a ġae ġoere'e mae ġihini'uma.' ²⁴ E hube hune zi'ohe. Zae'a eġe ġoere mene mae ġihine'ete'e teiġe, peroveta azaġa zuni zeġe habao vase'a mene mae ġihize'ohe.

²⁵ Rehano zamaro'i! Peroveta vazegħa niġa Elia madaġano, muri uġidu zu ġaha'a zamaġano irugu'a mene ru'aro, e'ano'o Isaraela haba'a nidu'a zamaġano zahara boro'a buaro. E'e madaġano ġozoba ġehaġa'e Isaraela haba'ano radiunu. ²⁶ Rehano Elia'e Badi'a'a Isaraela ġozoba azaġa mazao mene tuġuniro. Ani'e Sidoni haba'a uhiġano ne 'ahoga niġa Zarepatio radiunute'e ġozobaġa 'ahoga mazao tuġuniro. Zarepati neġa'e mene Isaraela haba'a

²⁷ Ebu peroveta vazegħa niġa Elisa madaġano Isaraela haba'ano lefera azaġa ġehaġani'a radiunu, rehano ze mene dehene faiziro. U Siria haba'a vazegħa niġa Na'amani da'o dehene fainiro. Siria haba'a zu mene Isaraela haba'a. Eġe zuni adama haġai gigi'a mene haġai'uma, rehano ne 'ahoga vaġe onami'uma, mazaġa za'e mene mae ġihihe'ohe."

²⁸ Iesu'a 'ouge reirotene, nu'onu'o neġa zamaġano vase nidu'a maġune rudaro. ²⁹ Zeġe nidu'a iġunadu, e'e haba'anono'o ani tuġune

vaḡiniro. Ebu dofarao duine feunoga radu, neze ogorarote'e haba'a hitaga tutune itiro. ³⁰ Rehano Iesu'a vase ḡunuḡano onamadu ane edeḡano dauḡiro.

Iesu'a Vine Sau'a Hegone Buniro

(Mareko 1:21-28)

³¹ Ebu Iesu'a Galilea haba'ano Kaperanauma neḡa ovoadu Bana Madaḡano nu'onu'o neḡano vase ihoziro. ³² Vaze nidu'a ani'a ihozoga igirotene zaguzagaro, mazaḡa ani ḡoere'e gigi'a, Badi'a ḡoere heuḡa.

³³ Bana Madaḡa 'ahogano vine sau'aḡeta vazeḡa 'ahoga'e nu'onu'o neḡano radiro. Ani'a houna'iro, raena'a, ³⁴ “Iesu Nazareta vazeḡa! Eme ago ḡunuḡunu'o'i! Ġa eme ruifoga radu arahehe? Ġa iniu'e e edeḡa. Ġa'e Badi'a vase zaḡoḡa!” ³⁵ Iesu'a vine sau'a ta'iroharo, raena'a, “Hezo'a! Vaze e'e mazaono'o buanoi!” Ebu vine sau'ani'a zeḡe nidu'a bo'aḡano vase e'e mae rahao higonadu buau dauḡiro. Rehano vase a'e mene omatiro.

³⁶ Vaze nidu'a zaguzagaro ebu zeḡe zeḡe'a bare raena'a, “Ani ḡoere'e nagiḡa? Ani'a inaraḡa zu gigi'aḡa hina vine sau'a zeatene ze egohanadu buaneha!” ³⁷ Ebu Iesu hariḡa'e uhiḡa uhiḡa haba'a nidu'a bororaro.

Vaze Ġehaḡa Faiziro

(Mataio 8:14-17, Mareko 1:29-34)

³⁸ Iesu'e nu'onu'o neḡa modadu Simona ne on-amiro. De'ea Simona emoḡa roḡaeḡa'e ahi'ani'a gicine runiro, e'ano'o ani fainoga veize vase'a Iesu uminiro. ³⁹ Ebu Iesu'e ani uhiḡano edanadu

ahi'a gigi'a e'e ġoere riga hina hegone buniro. 'Ougadu ugi e'e'a ani mazaono'o vaġiniro. Ebu Simona emoġani'a zogone iġunadu zeġe veize ogomu ġorohe ziniro.

⁴⁰ Ebu mada'a ovoe'ete'e zamaġano, vase-vaze'a ugi iraġa nunu Iesu vaġe tutuze on-amiro, ebu Iesu'a evo'a zeġe tiba tiba rana teadu manore hauġiro. ⁴¹ Vine sau'a sau'a'e Iesu'e Keriso rae ederirote'e u'ano, ze vazevaze mazaono'o buarotene, huario, raena'a, "Iesu, ġa'e Badi'a ubuga!" Rehano Iesu'e, ze'a ani rae furenoga mene uratiro, e'ano'o ani'a tairo zenadu ġoereze gararoziro.

Iesu'a Harame Ragaviro
(Mareko 1:35-39)

⁴² Oherebau uzeuze Iesu'e ane da'o radoga radu vase o'o'a haba'a onamiro. U vase ġuġuvaġani'a Iesu vaġe onaadu mene muhize iġunoga veize uminiro. ⁴³ Rehano Iesu'a ziro, raena'a, "E'e haba 'ahoga 'ahogano zuni Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a hariġa manoġa harami'uma, mazaġa de'e u'ano, eġe tuġuhiro." ⁴⁴ Ebu ani Iudea haba'ano nu'onu'o neġano harame ragaviro.

5

Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Zamaziro
(Mataio 4:18-22, Mareko 1:16-20)

¹ Mada 'ahogano Iesu'a Galilea du'ura ġenaġano edau'ena'a, Badi'a ġoere haraminu. Ebu vase ġuġuvaġa'e ani haramo abitoga veize bibitite onamiro. ² Iesu'a du'ura ġenaġano ġasi

'aheu horoniro, u ġasi azaġa'e buanadu re'evaze vuzu'e radiunu. ³ Iesu'a Simona ġasio tiradu niro, raena'a, "Tahiġa duine buno'i!" Ebu Iesu'e ġasi zamaġano ehoradu vase ġuġuvaġa haramo ziniro.

⁴ Ani harama hauġirotene, Simona niro. "Hoe'a mone onamo'i, ebu re'eva feunadu ġozone re'evano'i!" ⁵ Simona'a naenaeniro, raena'a, "Eme ohere faġa gau boro haġae'ena'a re'eva rehano, mene maneha. Rehano e ġa ġoere mae ġihinadu re'eva feuni'uma." ⁶ Ebu ze'a re'eva feunirotene, re'eva zamaġano'e ġozone ġehaġani'a oġanadu re'eva'e zigaro. ⁷ E'ano'o danazoga veize ġasi 'ahogano nabudize huze zaveziro. Ebu ze aradu ġasi 'aheu'e ġozone hina iriva'onadu ariga zuburiro.

⁸⁻¹⁰ Simona zu ane teite radirote'e azaġa nidu'a ġozone ġehaġa e'e horonirotene, ze zaguzagau rudaro. Zebedi ubuga 'aheu nize Iakobo zu Ioane'e Petero teite gauinu, e'ano'o zeġe zuni zaguzagaro. Ebu Simona, niġa 'ahoga'e Petero, ani'a haġai 'uguġa horonadu Iesu oda babaġano higau bauriro. Ebu raena'a, "Zuhi'a Boro! E'e sau'a vazeġa, e'ano'o eġe mazaono'o vaġino'i!" Iesu'a naenaeniro. "Ago rihano'i! Izidiono'o onamo mada nidua ġa'e vase re'evazi'uma." ¹¹ Ebu ze hebeti onaadu ġauze nidu'a modadu ane hegote onamiro.

Lefera Vazeġa Fainiro

(Mataio 8:1-4, Mareko 1:40-45)

¹² Iesu'e neġa 'ahogano radirote'e zamaġano, lefera vase 'ahogani'a ane vaġe onairo. Ani'a

Iesu horonadu ane zamao rahao ġuġuriro, ebu uminiro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ġa urato'idene, faiho'i!" ¹³ Ebu Iesu'a 'evo'a einadu vase e'e oboniro, ebu raena'a, "E urate'ohe. Ġae manoro'i!" 'Ougadu lefara e'e'a zogone dauġiro.

¹⁴ Ebu Iesu'a ġoere riġa hina niro, raena'a, "Nagini'a ġae mazao fureranata'a'e vase 'ahoga ago no'i! Rehano Badi'a dibu'o hau'ete'e vazeġa vaġe onamadu ahiriġo ihono'i*! Ebu leferaono'o manoreha rouga veize, Mose'a reirote'e dibu'oġa Badi'a hano'i! 'Ougine vase'a ġa 'ai manore huneha rae ederi'uma." ¹⁵ Rehano Iesu hari'e ġarihe bororu onamiro. Ebu vase ġuġuvaġani'a Iesu ġoere abitoga zu ugize'a manoroga radu ane vaġe onairo. ¹⁶ Rehano mada rae rae Iesu ane da'o vaseġa o'o'a haba'a onamadu e'ea kuraudo.

*Iesu'a Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeġa Fainiro
(Mataio 9:1-8, Mareko 2:1-12)*

¹⁷ Mada 'ahogano Iesu'a haramete'e zamaġano, Farisea azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Iesu uhiġano ehore radi-unu. Ze'e Galilea haba'a zu Iudea haba'ano neġa 'ahoga 'ahoga'ono'o ebu Ierusalem haba'aono'o onairo. Ebu Zuhi'a Boro gigi'a inaraġa'e Iesu'a vase faizoga veize ane rana reiro.

¹⁸ E'e madaġano vase nu'e ahi'a mene hagane'ete'e vaseġa farata hina herate onamadu Iesu zamao bazune tihi reiro. ¹⁹ Rehano ze'a vase ġuġuvaġa 'ahine, ibihetaono'o odohe di-uoga mene idararo. E'ano'o ze binu hitaga itadu binu mae bohaniro. Ebu vase ġuġuvaġa

* **5:14** A'e, ani'a ahiri udahadu manoreha reifne

bo'aḡano farata mini hina owoe dabanadu Iesu zamao bazune tiro. ²⁰ Ze'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonirotene, ani raena'a, "Vazehe, ḡa sau'a 'ai rae modeha!" ²¹ Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e zeḡe'a bare zamariro, raena'a, "Ani'e nagi vazeḡa? Nougadu Badi'a sausaune ḡoere'ohe? Badi'a'a da'o vase sau'a rae mode'ohe!"

²² Iesu ani zeḡe'a nouge rae zamarirota 'ai ederadu naenaenziro, raena'a, "Za nougadu eḡe ḡoere 'adi zamare'ohe?" ²³ Ani mazao nouge-nouge nine, ḡoe'a'e ufiḡa? 'Ḡae sau'a 'ai rae modeha' rae ni'ete'e ga 'Iḡunadu onamo'i' rae ni'ete'e? ²⁴ Rehano e ani manoni'uma ebu ani sau'a zu rae modi'uma, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuḡa'e raha 'adao vase sau'a rae mode'ete'e gigi'aḡa meirote'e zuni za ihozi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeḡa e'e nina'a, "Eḡe'a ḡa'ohe. Iḡuno'i ebu farataḡo odohadu neḡo onamo'i!"

²⁵ Ebu vase e'e'a zogone zeḡe zamabe'ano'o iḡune edanadu farataḡa meiro ebu Badi'a ni mae ḡihine'ena'a neḡa onamiro. ²⁶ Vaze nidu'a'e zaguzaganadu rihau radaro. Ebu Badi'a ḡihiniro, raena'a, "Eme izidi haḡai nu badeḡa horoneha!"

Levi Zamaharo

(Mataio 9:9-17, Mareko 2:13-22)

²⁷ E'e enogano Iesu'e haba e'e mode iḡunirotene takesi vazeḡa 'ahoga, niḡa'e Levi horoniro. Ani'e takesi haba'ano ehore radiunu. Ebu Iesu'a niro, raena'a, "Eḡe hegoto'i!" ²⁸ Ebu Levi ani ḡauḡa nidu'a modadu ani hegotiro.

²⁹ Levi'a ane neo Iesu veize ogomu boro haḡairo. E'ea takesi azaḡa ḡehaḡa zu vase nunu zeḡe teite ogau tiburaunu. ³⁰ Rehano Farisea azaḡa zu zeḡe moneo Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a Iesu tahi'atahi'a mazao maḡune ḡoeriro, raena'a, “Za'e nougadu takesi azaḡa zu sau'a azaḡa teite ogau tiburu'ohe?”

³¹ Ebu Iesu'a naenaenziro, raena'a, “Ugi o'o'a azaḡa'e gohe vaseḡa mene vaḡe'ohe, rehano ugi azaḡani'a ani vaḡe'ohe. ³² E'e teige, e'e duduga rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu mene onairo. Rehano haḡai sau'a rae zamare'ete'e azaḡa huzadu zeḡe sau'anono'o ḡihuroga veize onairo.”

Ihore Iziga

(Mataio 9:14-17, Mareko 2:19-22)

³³ Ebu hena vase nu'a Iesu niro, raena'a, “Ioane bapatizo tahi'atahi'a'e ogomu moneo mada ḡehaḡa zaḡozaḡe'ohe zu kurau'ohe. Farisea azaḡa tahi'atahi'a zuni 'ouge haḡae'ohe. Rehano nougadu ḡa tahi'atahi'a'e iḡaiḡa ogau'ohe?”

³⁴ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, “Hahure'ete'e madaḡano, ohoze hahu izigani'a huze'ete'e azaḡa'e ane teite ogau tiburaune, ze mene zaḡozaḡi'uma. ³⁵ Rehano zeḡe mazaono'o ohoze hahu iziga'e mae vaḡini'uma madaḡani'a onaine, ze'e vetuḡa ranadu zeḡe'a zaḡozaḡi'uma.”

³⁶ Ebu Iesu'a bare hari 'ahoga idaniro, raena'a, “Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiḡa mene banini'uma. Baninine, dabua iziga'e mae zigi borofi'uma, ebu dabua iziga'e

amahiga teite horone tibunoga zuni mene manoga re'uma.

³⁷ Ebu vase 'ahogani'a vaini vuḡa baige † amahiga zamaḡano vaini vuḡa iziga mene be'une ufi'uma. Be'une ufine, vaini vuḡani'a baige e'e iri'avadu be'uti'uma. Ebu vaini vuḡa'e sore rururanadu baige amahiga sausauni'uma. ³⁸ E'ano'o vaini vuḡa iziga'e, baige izigano beu'e ufi'uma. ³⁹ Rehano vaini vuḡa amahiga gagidote'e azaḡa'e vaini vuḡa iziga mene urate'ohe, mazaḡa ze'e raena'a, "Amahiga'e ufeta manoga†!"

6

Bana Madaḡa Zuhi'aḡa

(Mataio 12:1-8, Mareko 2:23-28)

¹ Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite vuidi mebaḡa zamaḡano onamiro. Ebu ane tahi'atahi'a'a vuidi maḡa riri'e madu 'evoreze hina hasiga mute vaḡinadu huga aro. ² Rehano Farisea azaḡa nu'a horozadu ziro, raena'a, "Za'e nouḡadu Bana Madaḡa goroḡa varade'ena'a, vuidi hirive'ohe?"

³ Iesu'a naenaезiro, raena'a, "Za'e Buka Zaḡoḡa zamaḡano, Davida'a nagini haḡairota'a'e me'odiro ga? Davida ani ane ḡatinirote'e azaḡa teite ogomuze hauḡadu vinize ruziro. ⁴ E'ano'o ani'e Badi'a ne diuḡadu dibu'o azaḡani'a da'o au'ete'e dibu'o berediḡa aro. Ani'e goro ḡoe'a

† 5:37 Giriki, 'baige', Gouti ogaḡa hina haḡairote'e baige

‡ 5:39 Hari idaidaḡa e'e zamaḡano, ḡau iziga'e Iesu ihore idaniro zu ḡau amahiga'e Iuda azaḡa goro ḡoe'a idaniro

varadiro ebu ane ġatinirote'e azaġa zuni ziniro.”
⁵ Ebu Iesu'a zina'a, “Eġe, Vaze Ubuga'e, Bana Madaġa Zuhi'aġa.”

'Evo'a Rudanoga Vazeġa Fainiro
(Mataio 12:9-14, Mareko 3:1-6)

⁶ Ebu Bana Madaġa 'ahogano, Iesu'a nu'onu'o neġa diuġadu vazevaze ihoziro. E'ea eda'e nae 'evo'a rudanoga vazeġa zuni radiunu. ⁷ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa'e Iesu'a Bana Madaġano vaze e'e faini'uma ga mene rae ehamu radiro. Mazaġa ani'a vaze e'e fainine, zeġe kotao ohonoga uratiro.

⁸ Rehano Iesu ani'e ze'a nounge rae zamarin-uta'a'e ederiro. Ebu 'evo'a rudanoga vazeġa niro, raena'a, “Iġunadu vaze ġuġuvaġa zama 'ada eda aro'il.” Ebu ani eda onamiro. ⁹ Ebu Iesu'a zina'a, “E za ġadize'ohe. Mose goro ġoe'a'e Bana Madaġa zamaġano nagini haġaine idaġa ra'ohe? Manoġa haġai'uma ga sau'a haġai'uma? Ġabozi'uma ga zimi'uma?” ¹⁰ Iesu'a zeġe nidu'a ġiaze ġemadu vaze e'e niro, raena'a, “'Evo'o eino'il.” Ani'a einirotene, 'evo'ani'a manoriro.

¹¹ Rehano ze maġune rudanadu zeġe zeġe'a Iesu mazao nagini haġai'uma rae ġoaniro.

Iesu'a Apostolo Azaġa 12 Zamaziro
(Mataio 10:1-4, 4:23-25, Mareko 3:13-19)

¹² E'e madaġano Iesu ani maġa onamadu ohere faġa Badi'a mazao kuraro. ¹³ Ebu oherebau moneo ani tahi'atahi'a huze tibuzi. Ebu tahi'a 12 da'o zamazadu Apostolo azaġa rae huzi.

¹⁴ Nize'e 'ahi'e'e: Simona niġa 'ahoġa'e Petero, Petero negoġa niġa Aniderea, Iakobo, Ioane, Filipo, Batolomeo, ¹⁵ Mataio, Tomasi, Alefeo ubuġa niġa Iakobo, Roma gavamani utito zini'ete'e duġuruġa* vazegħa niġa Simona, ¹⁶ Iakobo ubuġa niġa Iuda ebu Iesu revoharote'e vazegħa, Isakariota vazegħa niġa Iuda.

Iesu'a Haba Sebaġano Haramiro

¹⁷ E'e enogano, Iesu ani tahi'atahi'a teite maġanono'o ovaradu haba sebaġano edaro. E'e haba'ano'e ane hegote'ete'e azaġa ġuġuvaġa ebu haba nunu azaġa ġehaġani'a radiunu. Ze'e Iudea haba'a, Ierusalem neġa boro zu davara genaġa neġa boro Taea ebu Sidonaono'o Iesu hari abitoga zu ugize faizoġa radu ariro. ¹⁸ Ebu Iesu'a vine sau'ani'a diuġadu sausauzirote'e azaġa zuni faiziro. ¹⁹ Zeġe nidu'a ani ahiri obonihi reiro, mazaġa ugi faine'ete'e inaraġa'e ani mazaono'o buanadu zeġe nidua manoriro.

*Badi'a Manohuga ebu Aduga
(Mataio 5:1-12)*

²⁰ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ġiaze'ena'a ziro, raena'a,

“Za, zahara azaġa'e Badi'a manohugazeta, mazaġa Badi'a'a ibitozini'ohe.

²¹ Izidi za, vinize'ete'e azaġa'e Badi'a manohugazeta, mazaġa isize mini'uma. Izidi za, niau'ete'e azaġa'e Badi'a manohugazeta, mazaġa vesu'u matu'e eġofi'uma.

* **6:15** Giriki, duġuruġa niġa'e Zealota

22 Ege, Vaze Ubuga, hegote'ete'e u'ano, vaze'a he'ehe'ezine, hezahine, goere sau'a zine ebu za sau'a rae reine, za'e Badi'a'a manohuga hidi'uma.

23 Zae vouga'a peroveta azağa mazao zuni 'ouge hağaido. 'Uguğani'a za mazao furerano'idene matue'ena'a zavono'i! Mazağa peroveta azağa teige, Badi'a'a adureo zae naeğa boro ra'ohe.

24 Rehano za, ma'ora azağa'e fase, Badi'a aduga hidi'uma. Mazağa za'e ibite ġau manoga nidu'a mae hauğiro 'ahine, vesu'u mene bare me'uma.

25 Izidi za, ogau isi mini'ete'e azağa'e fase, Badi'a aduga hidi'uma, mazağa vesu'u vinizi'uma.

Izidi za, matu'e eġofe'ete'e azağa'e fase, Badi'a aduga hidi'uma. mazağa vesu'u niau'ena'a vetuğara'uma.

26 Vaze nidu'a'a za niguzine, fase, Badi'a aduga hidi'uma, mazağa vouğaze'a zuni ġuriro perovetağa azağa 'ouge niguzido.

Agire Azağa Zamaro'i

(Mataio 5:38-48, 7:1-5, 12, 7:17-20, 12:34-35)

27 Ege goere egoni'ete'e azağa'e zi'ohe. Agireze azağa zamaro'i zu he'ehe'e'ete'e azağa mazao manoga hağao'i! 28 Za rae sausauze'ete'e azağa'e Badi'a manohuga hidoga veize umino'i zu zae mazao hağai sau'a hağae'ete'e azağa veize kurano'i! 29 Vaze'a ġanigo fa'ono'idene, naeğa zu notonohano'i! Vaze'a dabuağō mei'adu hena bare 'ahoga zuni meihi ro'idene, a'a zu hano'i!

³⁰ Iniu'a nagini umi'o'idene hau tauḡo'i, ebu iniu'a ḡauḡo mae buro'idene, ago bare mo'i!

³¹ Vaze'a zae mazao haḡai manōḡa haḡae'ete'e urato'idene, zae zuni zeḡe mazao haḡai manōḡa haḡao'i!

³² Za'a zae vetuḡazi'ete'e azaḡa da'o vetuḡazine, Badi'a'a mene niguzi'uma. Sau'a azaḡa zuni zeḡe vetuḡazi'ete'e azaḡa vetuḡazi'ohe. ³³ Ebu za'e zae mazao manōḡa haḡae'ete'e azaḡa mazao da'o manōḡa haḡaine,

Badi'a'a mene niguzi'uma. Sau'a azaḡa zuni 'ouge haḡae'ohe. ³⁴ Ebu za'e ḡauze bare zini'uma ra'ete'e azaḡa da'o zinihi reine, Badi'a'a mene niguzi'uma. Sau'a azaḡa zuni ḡauze bare meini'uma rae zamare'ena'a, sau'a azaḡa ḡauze zini'ohe.

³⁵ Rehano agireze azaḡa vetuḡazo'i, zu zeḡe mazao manōḡa haḡao'i! Ebu bare naenaeni'uma rae mene zamare'ena'a zeno'i! 'Ougine, Badi'a'a naeḡa boro zini'uma, ebu za'e Ġihi'a Hune Badi'a ubuḡa re'uma. Mazaḡa Badi'a mene matu'o hau'ete'e azaḡa ebu sau'a haḡae'ete'e azaḡa zuni Badi'a'a vetuḡazi'ohe. ³⁶ Zae Mama Badi'a'a vaze vetuḡazi'ete'e teiḡe, zae zuni vaze vetuḡazo'i!

Vaze Sau'a rae Ago Ro'i

³⁷ Vaze mazao sau'a azaḡa rae ago zo'i! 'Ougine Badi'a'a zae zuni sau'a azaḡa rae mene zi'uma. Vaze'a sau'a haḡao'idene, riḡa ago ḡorezo'i! 'Ougine Badi'a'a zuni zae sau'a riḡa mene ḡorezi'uma. Zeḡe sau'a rae modo'i! 'Ougine Badi'a'a zuni zae sau'a rae modi'uma.

³⁸ Ġauze zeno'i! 'Ougine Badi'a'a manohuga zini'uma. Badi'a'a za'e iri'avone fosafosanoga, taugoga, zu'izu'inoga ebu fora'ağa beu'e ruruno zini'uma. Za'a vaze mazao nagini hağaine, Badi'a'a zae mazao 'ouge hağai'uma.”

³⁹ Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a, “Kuruğa vazegani'a kuruğa vazega ibitohaune, anianine ho'ona 'uite ovoi'uma. ⁴⁰ Tahi'a'e ani ihore vazega mene vitini'uma. Rehano iniu faifaine ihonine, ani zuni ihore vazega teigi'uma.

⁴¹ Ġa'e nabugo ubumao be'a dinunuğa ġiane'ohe. Rehano nougadu ġae ubumao be'a gado ireğa mene ġiane'ohe? ⁴² Ġae'a ubumağo be'a gado ireğa izema ġianogano, negoğ mazao 'ahige ra'ohe. 'Negohe, ubumağo be'a dinunu e'e mae vağinihi!' Ġa, zama guhi vazega! Ibite geno ġae mazao gado ireğa e'e mae vağino'i! Ebu ġa'a faine ehamanadu negoğ mazao ubuma dinunuğa mae vağini'uma.

Ire ebu Ani Mağa

⁴³ E'e teige, ire manoga'e mağa sau'a mene ini'ohe, u ire sau'a'e mağa manoga mene ini'ohe.

⁴⁴ Ire'e mağa horonadu nagi ireğa edere'ohe. Figi mağa'e ire renoga zamağano mene ini'ohe zu vaini mağa'e ġunu renoga zamağano mene ini'ohe. ⁴⁵ E'e teige, vaze manoga'e zamağano manoga zamaradu manoga furene'ohe, ebu sau'a vazega'e sau'a zamaradu sau'a furene'ohe. Mazağa nagini zamağano iri'ave radiu'eta'a'e hebe'a'ono'o buau'ohe.

*Egadu Hağae'ete'e Azağa
(Mataio 7:24-27)*

⁴⁶ Za'e eḡe mazao, 'Zuhia Boro, Zuhia Boro,' rae huhe'ohe, rehano nougadu e'a ḡoere'ete'e haḡaiḡa'e mene haḡae'ohe? ⁴⁷ Eḡe vaḡe on-aadu ḡoerehe egadu haḡae'ete'e vazēḡa'e iniu heuḡa rae eḡe'a ihozi'uma. ⁴⁸ Ani'e raha hu'i vohutuna ovoidu vatava riḡa rana neḡa ohone'ete'e vazēḡa heuḡa. Zobozobo'a feuradu ne e'e haganine, ne a'e edau gigara'uma, mazaḡa haba riḡano ogoraro. ⁴⁹ Rehano eḡe ḡoere egadu haḡaiḡa mene haḡae'ete'e vazēḡa'e, haba zoreḡano neḡa ogoru'ete'e heuḡa. Zobozobo'a feuradu ne e'e haganine, zogone higanadu fahau ḡuzuhi'uma.

7

Uti Azaḡa ḡihi'a'a Iesu mazao Firo (Mataio 8:5-13, Ioane 4:43-54)

¹ Iesu ani vazevaze veize e'e ḡoe'a nidu'a rae hauḡirote'e enogano, ani ane tahi'atahi'a teite Kaperanauma neḡa onamiro. ² E'ea Roma uti azaḡa ḡihi'a 'ahogani'a radiunu. Ane'a borofe vetuḡani'ete'e tuḡureḡa vazēḡa'e uḡine sausaunadu nariga rudaro. ³ Uti azaḡa ḡihi'a'e Iesu hariḡa igirotene, Iesu'a onaadu ane tuḡure vazēḡa faine ḡabonoga uratiro. E'ano'o ani Iuda vase boroboro'a Iesu uminoga veize tuḡuzi-ro.

⁴⁻⁵ Ebu ze'e Iesu mazao feuri aradu, zamaze nidu'a hina uminiro, raena'a, "Uti azaḡa ḡihi'a ani manōḡa tauḡi! Mazaḡa ani eme vetuḡafe'ohe ebu eme veize nu'onu'o neḡa ogoraro. Ḡa ani dananine manōḡa!" ⁶ E'ano'o Iesu'e zeḡe teite uti azaḡa ḡihi'a ne onamiro.

Ze ani ne uhigano feurirotene, uti azaḡa ḡihi'a'a ane vase nu Iesu vaḡe tuḡuzi-ro. Ebu ze'a Iesu mazao aradu ni-ro, raena'a, "Uti azaḡa ḡihi'a'e 'ahige raha. 'Zuhia Boro, ḡa e neo diuḡoga rae ago zamaro'i, mazaḡa e'e mene vase manoḡa. ⁷ E'ano'o ḡa vaḡe mene ameha. Ḡoere da'o ro'i! 'Ougine eḡe tuḡure vaseḡani'a manori'uma. ⁸ Mazaḡa e'e vase 'ahoga 'u'uḡano gaue'ohe, zu uti azaḡa eḡe 'u'uḡano gaue'ohe. Eḡe'a vase 'ahi nina'a, 'Onamo'i!' reine, ani'e oname'ohe, ebu 'ahoga omo nina'a, 'Aro'i!' reine, ani'e are'ohe. Eḡe'a tuḡure vaseḡa 'ahoga nina'a, "Adi haḡao'i!' reine, ani'e haḡae'ohe."

⁹ Iesu'a e'e ḡoe'a igirotene, ani zaguzagaro. Ebu ani vaetadu ane hegotirote'e azaḡa zi-ro, raena, "Eḡe'a zi'ohe. Badi'a mazao 'ahige fie gigaru'ete'e vaseḡa'e Isaraela azaḡa zamaḡano ize mene horoneha!" ¹⁰ Ebu ze bare uti azaḡa ḡihi'a ne onamirotene tuḡure vaseḡa'e manoroga hanini-ro.

Iesu'a Ḡozoba Ubuḡa Rune'ono'o Ḡaboniro

¹¹ E'e enogano, Iesu'a ne 'ahoga niḡa Naina onami-ro. Ane tahi'atahi'a zu vase ḡehaḡani'a ani ḡatini-ro. ¹² Ebu ze onamadu ne ḡutu'aḡano feurirotene, ne azaḡa'e rune vaseḡa herate buni ari-ro. A'e ḡozoba 'ahoga ubuḡa. Ani tibuhuga e'e da'o fureni-ro. Ne azaḡa ḡehaḡa zuni ḡozoba e'e teite ari-ro. ¹³ Iesu'a ḡozoba e'e horonirotene, ani vetuḡani-ro, ebu nina'a, "Ago niano-i!" ¹⁴ Iesu'a 'ouge rae neadu mauḡa heratirote'e azaḡa vaḡe onamadu mauḡa obonirotene ze tue edaro. Ebu ani raena'a, "Ene iziga, eḡe'a ḡa'ohe.

Iḡuno'!i” ¹⁵ 'Ouge rae nirotene, rune vazegani'a iḡune ehoradu ḡoe'a ḡadaheniro! Ebu Iesu'a bare vi'a 'evoreo modiro.

¹⁶ Zeḡe nidu'a rihau rudaro zu Badia matuo haro, raena'a, “Peroveta boro'a eme bo'aḡano fureraneha! Badi'a'a ane vase, emeḡe danafeha!” ¹⁷ Ebu Iesu'a nagini haḡairote'e hariḡani'a Iuda haba'a ebu uhiḡa haba'a nidu'ano bororaro.

*Iesu zu Ioane Babatiso
(Mataio 11:2-19)*

¹⁸ Ioane Babatiso'e ḡu'a neḡano radiute'e zamaḡano tahi'aḡani'a ane vaḡe onamadu Iesu'a haḡairote'e hariḡa nidu'a me'odo haro. Ebu Ioane'a ane tahi'a 'aheu huze onaadu ziro. ¹⁹ “Zuhi'a Boro Iesu vaḡe onamadu 'ahige ḡadino'i, 'Onai'uma ra'ete'e vazegā Keriso'e ḡahe ga eme vase 'ahoga guhini'uma?”

²⁰ Ebu ze'e Iesu mazao feurirotene, ani niro, raena'a, “Ioane Babatiso'a ḡadinoga veize eme tuḡufeha. Ani raena'a, 'Onai'uma ra'ete'e vazegā Keriso'e ḡahe ga eme vase 'ahoga guhini'uma?”

²¹ E'e madaḡano Iesu'a ugi nunu meirote'e vazegā ḡehaḡa faiziro, vine sau'a sau'a hegoze buziro ebu ubuma kuru azaḡa ḡehaḡa bare ehamanoga radu faiziro. ²² E'ano'o Iesu ani vase 'aheu e'e naenaenziro, raea'a, “Bare onamadu za'e nagini horonate'e zu egate'e moneo Ioane ihono'i! Ubuma kuru azaḡa'e ehamu'ohe, oda sau'a azaḡa'e edau'ohe, lefera azaḡa'e manore deheru'ohe, teḡaze uhuḡa azaḡa'e igi'ohe zu rune azaḡa'e bare ḡaboze'ohe. Ebu zahara azaḡa

hari manogā haramo zini'ohe. ²³ Ege mazao fi mene mode'ete'e vazegā'e manohuga hidi'uma!"

²⁴ Ioane'a tuḡuzirote'e azaḡani'a iḡunirotene, Iesu'a Ioane moneo vaze ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "Za vaze nagigā horonoga veize haba boha'a onamiro? Zavara'a imi veḡa hudi naeni-naeni'ete'e horonoga radu onamirohe? Mene!

²⁵ 'Ougadu za vaze nagigā horonoga veize onamiro? Naeḡa boro dabuaḡa vidau'ete'e vazegāhe? Mene! Dabua manomano vidau'ete'e zu ḡau manomanoḡeta radiu'ete'e vazegā'e kini neo radiu'ohe. ²⁶ 'Ougadu vaze nagigā horonoga veize onamiro? Peroveta vazegāhe? O'e! Ege'a zi'ohe. Peroveta azaḡa nidu'a vitize'ete'e vazegā'e Ioane. ²⁷ Ioane moneo Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a

'Ḡiano'i! Badi'a'a ḡae zamao vaze 'ahoga ibite tuḡuni'uma.

Ani'e ḡae zamao ḡae ibi ruhibi'uma.'

²⁸ Ioane'a Keriso ibi ruhibirote'e u'ano, ani'e rahao 'ada radiu'ete'e vazegā bo'aḡano vaze nidu'a vitine'ohe. Rehano, Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano ḡonaga vazegā zu Ioane vitine'ohe."

²⁹ Ebu Iesu ḡoere igirote'e azaḡa nidu'a zu takesi azaḡa raena'a, "Hube, Badi'a haḡae'ete'e ibi'a'e dudugā!", mazaḡa ze'e Ioane'a bapati-zozadu ḡihuriro. ³⁰ U Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa'e Ioane bapatizo hezaho hanadu mene ḡihuriro. 'Ougadu zeḡe veize Badi'a'a urate'ete'e haḡaiḡa zu hezaho haro.

³¹ Iesu'a bare raena'a, "Izidi azağa'e neginio idazi'uma? Ze iniu heuğa? ³² Ze'e tahi'a kome'a kome'ani'a ne hunio ehoradu arahe'ete'e heuğa. Ze rovonadu none tahi'ağani'a mone tahi'ağa mazao harae huhu'uhi'ena'a,

'Eme muio zavonoga radu sura'i hodeha, rehano za mene zavoneha.
Ebu eme rune haba'ano niau ġoinaheha, rehano za mene nianeha.'

³³ Ioane bapatiso'a onaadu ogomu mene audio zu vaini vuğa mene gagido. 'Ougadu za rae modiro, raena'a, 'Ioane'e vine sau'ağeta.' ³⁴ U eġe, Vaze Ubuga'e onaadu ogomu au'ohe ebu vaini vuğa gage'ohe. Rehano za e rae mode'ohe, raena'a, 'Ani'e ogomu fu'a zu vaini vuğa fu'a. Ebu ani takesi azağa zu hağai sau'a azağa teite tibur'u'ohe.' ³⁵ Rehano Badi'a hegote'ete'e azağa huhuzağa'e eġe zu Ioane'e duduğa rae re'uma."

Hağai Sau'a Roğaeğani'a Iesu Rana Dehoro Be'uniro

³⁶ Mada 'ahogano Farisea vazega 'ahoga niğa Simona'a Iesu ane teite oganoga veize huniro. Ebu Iesu ani Farisea vazega ne onamadu oga'uma haba'ano taviro. ³⁷ E'e haba'ano'e hağai sau'a hağainute'e roğaeğa 'ahogani'a radiunu. Ani'e Iesu'a Farisea vazega neo ogauete'e ed-erirotene, dehoro hohoga manoga naega boro bio kome'a manohuga iriva'onadu mae onamiro. ³⁸ Ebu rogae'a ne diuğadu Iesu ġaruğa onamadu niau'ena'a, odağa babağano ġuğuriro. Ebu niğa vuğani'a Iesu oda rana sore buanadu abune

vanirotene, iguḡa hina odaḡa zauhe iminiro. Ebu gubane'ena'a, odaḡa fura'inadu dehoru beu'iro.

³⁹ Iesu oganoga radu hunirote'e Farisea vazēḡa Simona'a roḡae e'e'a 'ouge haḡairote'e horonirotene, ani ane zamao zamariro, raena'a, "Vaze 'adi'e peroveta vazēḡa reine, ani roḡae nagigani'a obone'eta'e ederi'uma. Ebu roḡae 'ahi'e sau'a rae ederi'uma!" ⁴⁰ Ebu Iesu'a niro, raena'a, "Simona, e hari 'ahoga ḡe'uma." Simona'a nina'a, "Thore vazēḡa, eho'i!"

⁴¹ Ebu Iesu'a hari me'odo haro, raena'a, "Vaze 'aheu'a vase 'ahoḡa mazao moni gezo madu bare ha'uma reiro. 'Ahogani'a moni 500 meiro, a'e 500 mada gauḡa moniḡa. U 'ahoḡani'a'e moni 50 meiro, a'e 50 mada gauḡa moniḡa. ⁴² Ebu vase 'aheu'e moni vazēḡa mazao moni baronoga mene idararo, e'ano'o moni vazēḡani'a zina'a, 'Ahiga, ago barono'i!"

Iesu'a hari e'e hauḡirotene, Simona ḡadiniro, raena'a, "'Ougine, anianine bo'aḡano'e iniu'a moni vazēḡa mazao ufeta zamare borofi'uma?"

⁴³ Simona'a naenaeniro. "E zamarone, vase moni 500 madu moni vazēḡani'a ḡararo harote'e vazēḡa." Ebu Iesu'a nina'a, "Ḡa naenae'e duduga."

⁴⁴ Ebu Iesu'a roḡae tehe ḡianadu Simona niro, raena'a, "Ḡa roḡae 'ada'a eḡe mazao haḡate'e horonahe? E ḡa ne diuḡatene, ḡa'e odahe vuzu'oga veize vu mene eneha. Rehano roḡae 'ahi'e eḡe oda ani ni vuḡa hina abunadu iguḡa hina zauhe imineha. ⁴⁵ Ḡa'e mene gubahe fura'iheha, rehano roḡae 'ahi'e eḡe'a diuḡi arate'e'ano'o odahe mene ri'iri'i

fura'ineha. ⁴⁶ Ġa'e vadiniheo dehoru mene beu'eha, rehano ani'a e odao dehoru hohoga manoġa beu'eha. ⁴⁷ E'ano'o eġe'a ġa'ohe. Moni 500 madu moni vazegħa'a ġararo harote'e vazegħa teige, roġae 'ahi'e ane sau'a ġehaġa 'ai rae modeha, e'ano'o ani eġe zamare borofadu 'ouge haġaeha. Rehano moni 50 madu moni vazegħa'a ġararo harote'e vazegħa teige, sau'a ufiġa haġae'ete'e vazegħa'e ane sau'a tahife rae modi'uma ebu e tahife zamari'uma.”

⁴⁸ Ebu Iesu'a roġae nina'a, “Ġa sau'a 'ai rae modeha.” ⁴⁹ 'Ougirotene, Iesu teite ogarote'e azaġa'e zamariro, raena'a, “'Ahi'e iniu? Ani vase sau'a zuni rae modehehe?” ⁵⁰ Ebu Iesu'a roġae niro. “Ġa'e eġe mae ġihiheha, e'ano'o ġae sau'anono'o ġabodeha. Zamaġo roġenadu onamo'!”

8

Roġae Roġae'a Iesu Dananiro

¹ E'e enogano Iesu'e haba nunu zu ne 'ahoga 'ahoga onamadu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a, hariġa manoġa haraminu ebu tahi'aġa 12 zuni ane ġatininu. ² Ebu vine sau'ani'a ragano reirote'e zu ugi nunu'a meirote'e roġaeġa roġaeġa'e ugize manoradu Iesu duġuru danaziro. Ze bo'aġano Magadala neġa roġae niġa Maria ani'e vine sau'a 7 raganono'o hegone bunirote'e roġaeġa. ³ Ebu Kuza inuġa niġa Ioana. Kuza ani'e kinġa Heroda gau zu neġa taufe'ete'e vazegħa. Roġae 'ahoga niġa Susana zu roġae 'ahoga 'ahogani'a zeġe zeġe ġau hina Iesu ebu ane tahi'atahi'a danaziro.

*Ezone Feune Ġorarote'e Hari Idaidaġa
(Mataio 13:1-23, Mareko 4:1-20)*

⁴ Mada 'ahogano vase ġuġuvaġani'a Iesu haba nunuono'o Iesu vaġe ariro. 'Ougadu Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a,

⁵ “Hihi vaseġa 'ahogani'a mebaġano ezone ġora onamiro. Ani mebaġano ezone feune ragavirotene, nu'e oda ibiġano rururaro. E'e ezoneġa'e vase'a rana edau oname onainu zu nini'a onadu au hauġiro. ⁶ Ezone nu'e hadi haba'ano rururaro. E'e ezoneġa'e ġuhuriro, rehano roraro, mazaġa raha'e mene abu'a. ⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ebu ezone zu ve renoga tibano ġuhure bororaro. Rehano ve renogani'a ezone ġuhuġa simarinadu mene iniro. ⁸ U ezone nu'e raha manogano rururadu faine ġuhure bororaro, ebu vesu huga'e ġae 100 hudaro.” Iesu ani ġoere hauġirotene, ani ġihau ġoeriro, raena'a, “Teġaġeta vaseġa'e faifaine egadu huga edero'i!”

⁹ Ebu Iesu tahi'atahi'a'a hari e'e huga ani ġadiniro. ¹⁰ Iesu'a naenaeziro, raena'a, “Za'e Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo 'u'uru ti'ete'e ihoze'ohe. Rehano vase nu'e hari huga nidu'a hari idaidaġa hina ihoze'ohe, e'ano'o ze'e huga mene ederi'uma. Peroveta azaġani'a amahi 'ahige reiro, raena'a,

'Ze'e Badi'a'a nagini haġae'eta'e horone'ohe rehano, huga'e mene horoni'uma.

Ze'e Badi'a'a nagini ra'eta'e igi'ohe rehano, e'e huga'e mene ederi'uma.'

11 Ege'a ezone feune gorau'ete'e hariḡa idaidaḡa huga'e rae deheni'uma. Ezone'e Badi'a goere. 12 Ezone ibio rurune'eta'a'e, vase'a Badi'a goere igi'ohe. Rehano ze'a Badi'a goere mene mae ḡihinadu ḡabone mene hidifine, Satani'a zeḡe zamaono'o Badi'a goere mae vaḡine'ohe. 13 Ezone hadi haba'ano rururu'eta'e, Badi'a goere igi'etene matu'uzeta mae ḡihine'ohe. Rehano ze fie'e ire taiga o'o'a heuḡa, e'ano'o mada tahiḡa da'o fie'ohe. Ebu Satani'a tuhuze nuri'etene uite'ohe. 14 Ezone ve renoga zamaḡano rururu'eta'e, ze Badi'a goere igi'ohe. Rehano radiu'ete'e madaḡano, zamarone aduga borofe'ohe, haba toheḡa ufeta zamare'ohe zu haba ḡauḡa manomano hina ufeta matu'e'ohe. E'ano'o ze'e mene ini'ohe. 15 U ezone raha manogano rururu'eta'e, mene ḡurire'ena'a zama manogano Badi'a goere igi'ohe. Ebu ze'e aduga hide'e rehano, Badi'a'a matu'e'ete'e haḡaiḡa haḡae'ena'a, hudau'ohe.

Ihure Hari Idaidaḡa
(Mareko 4:21-25)

16 Vaze 'ahogani'a ihure hufine siuva hina mene ogone ti'uma ga fata 'u'uḡano mene ti'uma. Rehano ne diuḡe'ete'e vase'a aḡaḡa horonoga veize, midau ti'ete'e haba'ano midau'ohe. 17 Ihure'a ḡau nidu'a agane'ete'e teige, 'u'uru radiu'ete'e ḡauḡa nidu'a furera'uma. Ebu ogone ḡahine'ete'e ḡauḡa zuni horoni'uma. 18 E'ano'o ege'a zi'ete'e ḡoe'a faine zamare ego'i! Faifaine zamare igi'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a edeḡa boro zini'uma. U mene faine zamare

igi'ete'e azağa'e, Badi'a'a ze'e tahiğa edeğa rae zamare'ete'e zuni mae vağini'uma.

Iesu Vi'a ebu Negoğa

(Mataio 12:46-50, Mareko 3:31-35)

¹⁹ E'e enogano Iesu vi'a ebu negoğa duğuru'a ani vağe onamiro, rehano vase guğuvağa 'ahine ani uhiğa onamoga mene idararo. ²⁰ Ebu vase 'ahogani'a Iesu niro, raena'a, "Ğa vi'u zu negoğa duğuru'a ğia'ihî radu ne enona edau radiu'ohe." ²¹ Ebu Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Badi'a ğoere egadu hağağa hağae'ete'e azağa'e ege nanu zu ege nego."

Zavara 'Uiro

(Mataio 8:23-27, Mareko 4:35-41)

²² Mada 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite ğasio tiradu ze ziro, raena'a, "Aro, du'ura mon-eafa fare onamihi." Ebu ze fare onamiro. ²³ Ze fare oname'ete'e zamağano, Iesu ani baziro. Ebu zavara boro'a feuradu vu'a ğasi kafere diğadu fo'ariro. Ze'e ariga runeo diğiro! ²⁴ 'Ougirotene, Iesu tahi'atahi'a'a ani evanîro, raena'a, "Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro, eme izidi hunuhune'ohe!"

Ebu Iesu'a evatadu zavara zu sa'u riğa ğoreziro, raena'a, "Sifu radadu roğerano'î!" Ani 'ouge reirotene, zavara zu sa'u'a hağiro zu du'ura'a roğeraro. ²⁵ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Za ege mazao mene fie'ohe!" Rehano, zege nidu'a rihau'ena'a zu zaguzagau'ena'a, ğadititiro. "Ahi'e iniu? Ani'a zavara zu sa'u riğa ğorezitene, ğoe'a egohu'ohe!"

*Vine Sau'aġeta Vazeġa Fainiro
(Mataio 8:28-34, Mareko 5:1-20)*

²⁶ E'e enogano, Iesu zu ane tahi'atahi'a'a Galilea du'uraġa moneafa ruhau faradu Gerasa* azaġa habao hebetiro. ²⁷ Iesu ani ġasiono'o buarotene, e'e haba'ano vine sau'a sau'aġeta vazeġa 'ahogani'a Iesu hidiro. Ani'e mada faġa firina zu neġano mene radiunu, rehano 'idu haba'ano radiudo. ²⁸⁻²⁹ Vine sau'ani'a vaze 'adi'e mada ġehaġa ibitohaudote'e u'ano, haba e'e azaġani'a auri miniġa riġa hina evo'a zu odaġa batune teadu taufe radiudo. Rehano ani'a mini e'e ri'i ġuzuhadu vine sau'ani'a tuġune haba boha'a onamido.

Ani'a Iesu horonirotene, Iesu'a riġa ġoreniro, raena'a, "Vine sau'a toraga, ani mazaono'o buano'i!" Ani Iesu zamao hiġau bauradu ġaniġanaro, raena'a, "Iesu, Ġihi'ahune Badi'aġa Ubuga! Ġa'e eġe mazao nagini urate'ohe? E umi'e'ohe, aduga aġo eno'i!" ³⁰ Ebu Iesu'a ġadiniro, raena'a, "Ġa niġo iniu?" Ebu ani'a nae-naeniro. "E ni'e Legioni!†", mazaġa vine sau'a ġehaġa vaze e'e ranao radiunu. ³¹ Vine sau'a sau'ani'a Iesu uminiro, raena'a, "Eme ho'one ġonaga o'o'ano† ago tuġufo'i!" ³² E'e madaġano aba ġehaġa'e haba maġano ogaunu. E'ano'o vine sau'a sau'a'a bare Iesu uminiro. "Eme aba e'e mazao diuġoga tuġufo'i!" Iesu'a naenaez-ina'a, "Idaġa, bu'anadu onamo'i!" ³³ Ebu vine sau'a sau'a 'ai vaze e'e mazaono'o buanadu aba

* **8:26** Gerasa'e Iuda haba'a enogano † **8:30** E'e hugani'e uti azaġa 6000 heuġa † **8:31** vine sau'ani'a ġutau'ete'e haba'a

ḡehaḡa mazao diuḡe ḡouriro. Aba ḡehaḡa 'ai maḡa be'ano'o dure ovoadu du'urao hunuhune rudaro.

³⁴ Aba taufe'ete'e azaḡani'a nagini'a furerarote'e horonadu, ferau uhiḡa neḡa zu haba'a haba'a onamiro. Ebu e'e hariga vazevaze mazao me'odiro. ³⁵ Vaze ḡehaḡa'a nagini'a furerarote'e ḡianoga veize Iesu vaḡe onamiro. Ze onamirotene, vine sau'aḡeta vazega e'e dabua vidanadu zamarone manogano Iesu oda babaḡano ehorirote'e horoniro. E'ano'o ze'e rihau ḡouriro. ³⁶ Ebu furerarote'e haḡaiḡa nidu'a horonirote'e azaḡani'a haba 'ahoga 'ahoganono'o onairote'e azaḡa mazao Iesu'a vine sau'aḡeta vaze e'e nougenouge ḡabonirote'e me'odoziniro. ³⁷ 'Ougadu Gerasa haba'a azaḡa nidu'a'e riho'a mae ḡouriro. Ebu ze'e Iesu'a e'e haba'anono'o vaḡinoga veize uminiro. E'ano'o Iesu'e ḡasio tiradu bare du'ura moneafa fare onamiro.

³⁸ Vine sau'aono'o manorirote'e vazega'e Iesu teite onamoga veize uminiro. Rehano Iesu'a ani tuḡune'ena'a, niro. ³⁹ "Mene. Ḡa bare neḡo onamadu Badi'a'a ḡae mazao haḡai manoga haḡate'e nabuḡo ihozo'i!" E'ano'o ani bare onamadu ne nidu'a ragave'ena'a, Iesu'a ani mazao nagini haḡairote'e haḡaiḡa me'odo ziniro.

Iairo Aboḡa ebu Ugi Roḡaeḡa

(Mataio 9:18-26, Mareko 5:21-43)

⁴⁰ Iesu'a faradu ruhau hebetirotene, vaze ḡehaḡani'a hidadu mae ḡihiniro, mazaḡa ze'e mada faḡa guhiniro. ⁴¹ Ebu vaze 'ahoga niḡa Iairo'a onamadu Iesu oda babaḡano ḡuḡuriro.

Ani'e nu'onu'o neḡa ḡiane'ete'e vazegā ḡihi'aḡa. Ani'a Iesu umiṇiro, raena'a, "E ne aradu aboehe faino'i!" ⁴² Ani abogā'e tibunuga e'e da'o zu muriḡa'e 12. Ani'e uḡine sausaunadu ariga rudaro.

Ebu Iesu'a Iairo teite ane ne onamirote'e zamaḡano vase ḡuḡuvaḡani'a naenaeno'o bibine runiro. ⁴³ Vaze ḡehaḡa bo'aḡano, roḡae 'ahoga'e roḡae uḡi'a madu muri 12 zamaḡano adudu radiro. Rehano gohe vazegā 'ahogani'a zu manonoga mene idararo. ⁴⁴ Ebu ani'e uḡiḡani'a manoroga veize Iesu ḡaruna hegote aradu dabuaḡa arigā tu'iniro. 'Ougirotene, uḡiḡani'a ḡarihe hune hauḡiro! ⁴⁵ Ebu Iesu'a ḡadimaro, raena'a, "Iniu'a e tu'ihaha?" Vaze nidu'a'a naenaenina'a, "Eme mene tu'i'eha." Ebu Petero'a raena'a, "Zuhia Boro, vase ḡuḡuvaḡani'a bibi'e'ete'e u'ano, vase ḡehaḡani'a ḡa tu'i'eha." ⁴⁶ Rehano Iesu'a niro, raena'a, "E edereha, vase 'ahogani'a tu'ihadu e mazaono'o gigi'a inarahe'a buaneha, ebu vase e'e faineha." ⁴⁷ Iesu'a 'ouge zirotene roḡae e'e ani mazao nagini'a furerarote'e u'uranoga mene idaḡa rae zamariro. Ebu ani rihau'ena'a rereru Iesu vaḡe onadu ani oda babaḡano tuḡe ḡuḡuriro. Ebu ani nougaḡu Iesu dabu'a tu'inate'e, zu ḡarihe manorate'e hariḡa vase nidu'a ziro. ⁴⁸ Ebu Iesu'a roḡae e'e nina'a, "Aboe, ḡa'e eḡe mazao fiate'e u'ano, uḡiḡo'a manoreha. E'ano'o matu'uḡota onamo'i!"

⁴⁹ Iesu ani roḡae e'e ḡorene'enoḡano vase 'ahogani'a Iairo neono'o onaadu Iairo niro, raena'a, "Ḡa aboḡo 'ai rudaneha. E'ano'o

ihore vazēga'a gā ne onamoga veize ago umine bano'i!" ⁵⁰ Rehano Iesu'a hari e'e egadu, Iairo nina'a, "Zamaḡo ago adufo'i! Eḡe mazao fio'i! 'Ougine, ḡa aboḡo'e bare ḡabodi'uma."

⁵¹ Ebu ze oname Iairo neo feuriro. Iesu'a Petero, Iakobo, Ioane zu roḡae kome'a vi'a moga da'o tutuze neo diuḡiro, u vase 'ahoga 'ahoga'e mene zamaze zouziro. ⁵² Ze diuḡirotene,

vaze nidu'a'a ne zamaḡano harae niau radiunu. Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Ago niano'i! Ani'e mene rudaneha, rehano baze'ohe."

⁵³ Ze'a ani eḡofoharo, mazaḡa ze'e roḡae tahi'a'a rudanata'a'e edeḡa. ⁵⁴ Ebu Iesu'a roḡae kome'a

abine ḡihinadu hune niro, raena'a, "Eḡe tahi'a, iḡuno'i!" ⁵⁵ E'e zamaḡano ani vigani'a bare

onaadu ḡarihe hune ḡabode iḡuniro. Ebu Iesu'a e'ea radirote'e azaḡa ziro, raena'a, "Ogomu nu

hano'i!" ⁵⁶ Ani vi'a moga'e zaguzagau rudaro. Rehano Iesu'a ḡoere riḡa zina'a, "Nagini'a fureranata'e vase ago zo'i!"

9

Iesu'a Ane Tahi'a Tahi'a 12 Tuḡuzi

(Mataio 10:5-15, Mareko 6:7-13)

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a 12 huze nu'oziro. Ebu vine sau'a nidu'a uhize buze'ete'e zu ugi azaḡa faize'ete'e gigi'aḡa ziniro. ² Ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a moneo vase ihozoga zu ugi azaḡa faizoga veize tuḡuzi.

³ Izema ani'a ze tuḡuzogano, raena'a, "Zae ragavo zamaḡano o'o'a huga ago mo'i! Tuḡu, tunahu, ogomu, moni zu dabu'a 'ahoga zuni ago odoho'i!"

⁴ No'e haba'ano ne 'ahoga diuḡo'idene, e'ea da'o

rado'i! Ebu zae'a haba e'e mode'ete'e madaḡa ro'idene, ne e'e mode iḡuno'i! ⁵ Haba 'ahogano ne azaḡani'a zae mene mae zouzadu ne e'e modo'idene, odaze hu'uruḡa zauhe mode man-aho'i! A'e ze'a mene ḡihurine, aduga hidi'uma rae ihozi'uma.” ⁶ Ebu Iesu tahi'atahi'a 12 neḡa neḡano ragavadu hari manōḡa haramiro zuni uḡi azaḡa manoziro.

*Heroda Iesu mazao Zamare 'Ada'adiro
(Mataio 14:1-12, Mareko 6:14-29)*

⁷ Heroda Antipasi, Galilea haba'a kinīḡa'e Iesu hariḡa igirotene, ani'e zamaḡa 'ada'adiro, mazaḡa vaze nu'a raena'a, “Iesu'e Ioane Babatiso. Ani'a ibite rudanadu bare ḡabodeha.”

⁸ U vaze nu'e raena'a, “Ani'e peroveta vazēḡa, Elia. Ani'a bare fureraneha,” ebu vaze nu'e raena'a, “Ani'e peroveta ibi'aḡa vazēḡa 'ahoga, ebu bare ḡabodeha.” ⁹ Rehano Herod'a 'ahiḡe reiro, “Ahi'e mene Ioane, mazaḡa ani'e goruniro. Nougadu vaze'a 'Ani'e Ioane,' rae ḡoane'ohe?” E'ano'o ani Iesu'e iniu vaze rae ḡianihi reiro.

*Iesu'a Vaze 5,000 Ḡubuziro
(Mataio 14:13-21, Mareko 6:30-44, Ioane 6:1-14)*

¹⁰ Apostolo azaḡani'a Iesu vaḡe bare onairo. Ebu zeḡe'a nagini haḡairote'e nidu'a Iesu me'odo haro. Ebu Iesu'a sifu zeḡe teite vaḡinadu Betesaida haba'a onamiro. ¹¹ Rehano vaze ḡuḡuvaḡa ze ani'e no'e oname'eta'e ederadu zeḡe nidu'a ani hegotiro. Ebu Iesu'a ze mae ḡihizadu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a ziro zu uḡi azaḡa faiziro.

¹² Ĝorava rarotene, Iesu tahi'atahi'a 12 ani vaĝe aradu niro, “'Ahi'e haba boha'a. Ogomu vaĝoga ebu ohere bazoga veize, vase nidu'a ne uhiĝa uhiĝano tuĝuzoi!” ¹³ Rehano Iesu'a reiro, raena'a, “Zae'a ogomu zeno'i!” Ebu ze ani naenaeniro. “Mene idaĝa! Eme mazao'e beredi fu'o ebu ĝozone 'aheu da'o. Vaze ĝehaĝa 'ahi ĝubuzoga veize, ogomu ĝehaĝa hoitine manoĝa!” ¹⁴ E'ea vase nidu'a bo'aĝano ohoze da'o'e nidu'a 5,000 radiunu.

Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, “Ze 'ahige zo'i, '50 rovonervone ehor'o!” ¹⁵ 'Ougadu Iesu reirote'e idunaĝano vase nidu'a ehoriro. ¹⁶ E'e ĝarugano Iesu'a beredi fu'o zu ĝozone 'aheu madu adure ĝiane'ena'a, Badi'a mazao manoĝa tauĝi reiro. Ebu beredi zu ĝozone tahi tahe vaheĝe ane tahi'atahi'a zinadu ze ĝahuĝe ĝemiro. ¹⁷ Zeĝe nidu'a au ubararo ebu Iesu tahi'atahi'a ogomu ĝaha'a ĝaha'a'e tunahu nidu'a 12 iriva'oniro.

*Petero'a Iesu'e Keriso rae Reiro
(Mataio 16:13-16, Mareko 8:27-30)*

¹⁸ Mada 'ahogano Iesu'e ane da'o kurau radiro, ebu ane tahi'atahi'a da'o ane teite radiro. Ebu Iesu'a ze ĝadiziro, “Vaze'a e'e iniu rae ra'ohe?” ¹⁹ Zeĝe'a naenaenina'a, “Nu'e 'Ioane Babatiso', nu'e 'Elia,' ra'ohe. Nu'e raena'a, 'Amahi rudarote'e peroveta vazega 'ahogani'a ĝabode iĝuniro.” ²⁰ Ebu Iesu'a ĝadiziro, raena'a, “U za'a ra'etene e'e iniu?” Petero'a nina'a, “Ĝa'e Badi'a'a tuĝu'irote'e vazega, Keriso!” ²¹ Iesu'a ĝoere riĝa ziro, raena'a, “'Adi ĝoe'a vase 'ahoga ago zo'i!”

²² Ebu ani raena'a, “Eḡe, Vaze Ubugani'a aduga ḡehaḡa hidi'uma. Vaze boroboro, Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a he'ehe'ehi'uma zu uḡuhi'uma. Rehano mada uḡidu zamaḡano bare ḡabode iḡuni'uma.”

Iesu Hegote'ete'e Ibiḡa

(Mataio 16:24-28, Mareko 8:34—9:1)

²³ Ebu Iesu'a zeḡe nidu'a zina'a, “Iniu'a eḡe ḡaruna hegoti'uma ro'idene, ane ura haḡaiḡa nidu'a modadu, mada nidu'a ane satauro odohe'ena'a, eḡe hegoto'i! ²⁴ Mazaḡa iniu vaze ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu vaze ane ḡabone eḡe 'uano ahetine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma. ²⁵ Vaze 'ahogani'a haba nidu'a madu ḡaboneḡa mae vaḡinine, nagini manōḡa hidi'uma? ²⁶ Vaze'a eḡe zu eḡe ḡoere o'onine, eḡe'a eḡe aḡaḡano, mamahe aḡaḡano ebu tuḡure viga zaḡoḡa aḡaḡano bare ovaine, eḡe, Vaze Ubuga zu ani o'oni'uma. ²⁷ E hube hune zi'ohe, faifaine ego'i! Izidi zae bo'aḡano vaze nunu'a, izema rudanogano, Badi'a'a ibito-hau'ete'e haba'a horoni'uma.

Iesu Iraḡani'a Nufiro

(Mataio 17:1-8, Mareko 9:2-8)

²⁸ Mada fu'o uḡidu fare ḡarugano Iesu'a Petero, Iakobo ebu Ioane zamaze maḡa rana kuranōḡa radu itiro. ²⁹ Ani kurau'ete'e zamaḡano, iraḡani'a nufiro zu dabuaḡani'a uranadu vazavazahiro. ³⁰⁻³¹ E'e madaḡano vaze

'aheu, Mose zu Elia'a fureradu ze Iesu teite ġoaniro.

³² Petero zu Iesu tahi'a 'aheu'e baze rudaro. Ze'a evatirotene Iesu agaġa zu ani uhiġano vase 'aheu edanoga horoziro. ³³ Mose ebu Elia'a Iesu muhinoga madaġa meiotene, Petero'a Iesu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, eme 'adama radiu'ete'e manōġa tauġi! Emeġe uġidu'a nugo taruha uġidu ogoratihi, tiba'e ġae veize, tiba'e Mose veize ebu tiba'e Elia veize." Petero ani'a nagini ra'eta'e aġu'a. ³⁴ Ani 'ouge reirotene ġoze'a ovadu ogozro, e'ano'o ze ri-hau rudaro. ³⁵ Ebu ġoze zamaġanono'o Badi'a ago 'ahoga igiro, raena'a, "'Ahi'e eġe Ubude, eġe'a ohotirote'e vaseġa. Ani ġoere egohanoi!" ³⁶ Ago'a hauġirotene Iesu ane da'o horoni-ro. Zeġe uġidu'a nagini horonirote'e vase 'ahogani'a mene rae fureniro.

*Tahi'a Kome'a Vine Sau'aġeta Manoniro
(Mataio 17:14-18, Mareko 9:14-27)*

³⁷ Mada e'e ġarugano Iesu zu ane tahi'atahi'a teite maġanono'o ovairo, ebu vase ġuġuvaġa hidiro. ³⁸ Vase ġuġuva zamaġanono'o vase 'ahogani'a Iesu huniro, raena'a, "Ihore vaseġa, e ġa umi'e'ohe. Eġe ubude tibuhuga 'adi ġabono'i! ³⁹ Vine sau'ani'a ani agatohau'etene, tabara huau ġaniġana'ena'a, bero'ude ġeme'ohe zu hena hebe'anono'o busure'ohe. Vine sau'a'a mada nidu'a ani zamao radiu'ena'a, ahi'a sausaune'ohe. ⁴⁰ Eġe'a ġae tahi'atahi'a mazao vine sau'a e'e hegone bunoga radu umizeha, rehano ze mene idaraneha."

⁴¹ Iesu'a vase gūguvaḡa e'e naenaenziro, raena'a, "Za'e Badi'a mazao mene fi'e'ete'e zu ve'ore'ete'e azaḡa! E mada faḡa zae teite zamahe gigane mene obone ti'uma!" Ebu tahi'a e'e moga nina'a, "Ubugo odohe 'adi aro'il!" ⁴² Mogani'a tahi'a e'e tutune ona'ete'e zamaḡano, vine sau'ani'a ahi'a rana radu higau bauriro zu bero'ude ḡemiro. Ebu Iesu'a vine sau'a roniro, raena'a, "Tahi'a ahi'a'ono'o buano'il!" 'Ougadu vine sau'a'e zogone buanadu tahi'a e'e manoriro. Iesu'a ani moga bare haro. ⁴³ Ebu vase nidu'a Badi'a gigi'aḡa boro horonadu zaguzagararo.

Runeḡa Hariḡa Bare Reiro

(Mataio 17:22-23, Mareko 9:30-32)

Vaze nidu'a Iesu'a haḡairote'e haḡaiḡa horonadu zaguzagarotene, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, ⁴⁴ "Ḡoere 'adi faifaine zamaro'il! Eḡe, Vaze Ubuḡa, agirehe 'evorao ri'ih'i'uma." ⁴⁵ Rehano ane tahi'atahi'a'e ani'a nagi ra'eta'a'e mene zamariro, mazaḡa ze'a mene ederoga veize huga e'e u'uruḡa. Ebu ze'e ani'a ra'eta'e moneo bare ḡadimanoga'e riharo.

Iniu'e Niḡa Ḡihi'aḡa Ra'ohe?

(Mataio 18:1-5, Mareko 9:33-37)

⁴⁶ Iesu tahi'atahi'a boḡano iniu'e niḡa ḡihi'aḡa radu zeḡe'a bare tairotitiro. ⁴⁷ Iesu'a ze nagini zamare'ete'e horonadu tahi'a komeḡa zamahu ane babaḡano ohoniro. ⁴⁸ Ebu ziro, raena'a, "Iniu'a eḡe u'ano tahi'a komeḡa 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe. Ebu iniu'a eḡe mae ḡihihine, ani'e eḡe da'o mene mae ḡihihe'ohe, rehano eḡe tuḡuhirote'e Badi'a zuni

mae ġihine'ohe. Zae boagāno iniu'a ane bare niġa mae ovoine, Badi'a ubumao ani'e niġa ġihi'aġa rae ra'ohe.”

Eme Mone Vazeġa'e Iniu?

(Mareko 9:38-40)

⁴⁹ Ioane'a Iesu niro, raena'a, “Zuhi'a Boro, vase 'ahogani'a ġae niġano vine sau'a sau'a hegoze buzirote'e emeġe'a horoniro, ebu emeġe'a ani garariro, mazaġa ani'e emeġe teite mene tibur'u'ohe.” ⁵⁰ Rehano Iesu'a ziro. “Ani ago gararo'i! Za mene agire'ete'e vazeġani'e, zae mone vazeġa.”

Samaria Azaġani'a Iesu Hezahoharo

⁵¹ Iesu'e adure iti'uma madaġani'a hani-tirotene ani Ierusalemaba'aba' onamoga radu inare zamariro. ⁵² Ebu ani vase nu ibite tuġuziro. Ze'e Iesu veize ruhibifine Samaria neġa onamiro. ⁵³ Rehano ne azaġani'a Iesu mene mae ġihiniro, mazaġa ani'e Ierusalemaba'aba' onaminu. ⁵⁴ Iesu tahi'a 'aheu, Iakobo zu Ioane'a horonadu Iesu ġadiniro. “Zuhi'a Boro, ġa uratine, eme'a Badi'a uminadu adureono'o ire roġa tuġuni'uma ebu ze hufi haozi'uma!” ⁵⁵ Rehano Iesu'a tehdadu roziro. “Ago 'ouge ro'i!” ⁵⁶ Ebu ze ne 'ahoga onamiro.

Iesu Hegote'ete'e Vazeġa

(Mataio 8:19-22)

⁵⁷ Ze ibio oname'enogano, vase 'ahogani'a aradu Iesu niro, raena'a, “Ġa'a no'e onamine, e ġa hegoti'uma.” ⁵⁸ Iesu'a naenaenina'a, “Butu ġuniġa'e bazuni haba'azeta, ebu hitana niniġa'e

nezeta. Rehano eġe, Vaze Ubuġa'e bazunihe haba'a'e o'o'a."

⁵⁹ Ebu Iesu'a vaze 'ahoga huniro, raena'a, "Eġe hegoto'i!" Rehano vaze e'e'a raena'a, "Zuhia Boro, e geno mamahe guri onamihi ra'ohe."

⁶⁰ Iesu'a nina'a, "Vine ruga azaġa'a rune azaġa guri'uma. U ġa'e aradu Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo haramo ragavo'i!"

⁶¹ Ebu vaze 'ahogani'a raena'a, "Zuhi'a Boro, e ġa hegoti'uma. Rehano e ize ibite nabudihe uhizi onamihi." ⁶² Iesu'a naenaenenina'a, "Mene. Iniu'a tehe'ena'a mebaġa afidaune, mene faine afida'uma. E'e teige, iniu'a eġe hegotadu tehe gau nunu zamarine, ani'e Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a veize gauġa mene idaġa."

10

Iesu'a Ane Tahi'a 72 Tuġuzi

(Mataio 11:20-24)

¹ E'e ġarugano Iesu Zuhi'a Boro'a vaze 72 zamaziro. Ebu ane'a onamihi reinute'e neġa nidu'a zu haba'a nidu'ano 'aheu 'aheu ibite tuġuzi.

² Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Hirivi'uma ġauġa'e ġehaġa багаġа, rehano ġauġa azaġa'e mene ġehaġa. E'e teige, Badi'a ederihi ra'ete'e azaġa'e ġehaġa багаġа, rehano ani ġoere haramoga veize ġauġa azaġa'e o'o'a. E'ano'o ġauġa azaġa nu tuġuzadu ani ġoere haramozoga veize hirive'ete'e Zuhi'aġa, Badi'a umino'i! ³ Onamo'i! Butu ġuniġa bo'aġano mamoe tuġuze'ete'e teige, e za agire azaġa bo'aġano tuġuze'ohe. ⁴ Moni, nihara ga tamaka 'ahoga ago mae odoho'i! Ebu

ibio vaze 'ahoga hido'idene mada hauḡena'a ago ḡoreno'i!

⁵ Vaze 'ahoga neo diuḡo'idene ibite 'ahige ro'i, 'Badi'a'a zama roḡeḡa zini'uma!' ⁶ Ne e'e zamaḡano vaze 'ahoga'e zama roḡeḡa vazēḡa reine, za'a rate'e zama roḡeḡa'e ani rana radi'uma. U mene reine, zama roḡeḡa e'e zae bare vaḡi'uma. ⁷ Diuḡe'ete'e neḡano da'o rado'i! Ebu zeḡe'a zini'ete'e ogomuḡa ano'i zu gago'i, mazaḡa gauḡa azaḡani'a naeḡa ma'ete'e teige, zae zuni ogomu zini'uma. Ne 'ahoga 'ahogano'e ago edau ragavo'i!

⁸ Neḡa 'ahoga onamadu mae ḡihizo'idene, nagi ogomuḡa zini'ete'e ano'i! ⁹ Ebu e'ea ugi azaḡa faizadu haramozeno'i, raena'a, 'Badi'a'a ibitozini'ete'e zae uhigano feureha.' ¹⁰ U neḡa 'ahoga onamadu mene mae ḡihizo'idene, ibi boro onamo'i! ¹¹ Ebu zo'i, raena'a, 'Badi'a'a zae sau'a ederifine, zae haba konōḡa odafeo kadaranate'e 'ada zauhe mode manahe'ohe. Rehano edero'i, Badi'a ibitozini'ete'e zae uhigano feureha!" ¹² Ebu Iesu'a bare ziro, raena'a, "Ḡiano'i, e hube hune zi'ohe! Ibite Sodoma haba'a azaḡa'e sau'a boro u'ano, Badi'a'a ruiziro. Rehano Badi'a'a sau'a manōḡa rovoni'uma madaḡa meine, zae mene mae ḡihize'ete'e neḡa azaḡa'e ufeta aduga boro vitine hidi'uma.

¹³ Korasini azaḡa zu Betesaida azaḡa, za fase vetuḡaḡa, aduga boro hidi'uma! Zae mazao haḡai gigi'aḡa haḡainuta'a'e Turo zu Sidona azaḡa mazao haḡaifone, ze'e sau'aono'o garihe zamare ḡihurifo. Ze dabua ḡu'a vidau ehoradu vega vadinizeo ase ḡuzuhe'ena'a, zeḡe'a zamare

gihurifo. ¹⁴ Kota madaḡano, za'e Turo zu Sidono azaḡa aduga vitine hidi'uma.

¹⁵ Zae Kaperanauma azaḡa, zae'a zamare'etene za Badi'a haba'ao gubazi'uma ra'ehe? Mene! Za'e rune haba'ano mae feuzi'uma. ¹⁶ Iniu'a zae ḡoere egozinine, a'e eḡe egoni'ohe, zu iniu'a za hezahozinine, a'e eḡe hezahoni'ohe. Ebu iniu'a eḡe hezahonine, eḡe tuḡuhirote'e Badi'a hezahohau'ohe.”

¹⁷ Ebu Iesu tahi'a 72 onamadu ane'a zirote'e gauḡa haḡairo. Ze barirotene, matu'uzeta feuriro. Ebu Iesu me'odoharo, raena'a, “Zuhia Boro, eme ḡa niḡano vine sauā hegozatene, ze eme ḡoere egadu feraneha!” ¹⁸ Iesu'a ziro, raena'a, “O'e, vazabu adureono'o agaru ovaoga teige, Satani'a ḡarihe fase vaḡinate'e horoneha. ¹⁹ Ḡiano'i! Mohe ga asiasi edeze ruzoga teige, emeḡe agire Satani gigi'a vitinifine, eḡe'a inara gigi'aḡa ziniro. Ḡau 'ahogani'a mene sausauzi'uma. ²⁰ Rehano vine sau'a sau'ani'a za ḡoere egate'e veize ago matuo'i! U matuo'i, mazaḡa Badi'a'a za ni'e ane habao mirihiro.”

Iesu'a Matu'e Kuraro
(Mataio 11:25-27, 13:16-17)

²¹ E'e madaḡano Iesu'e Vine Zaḡoḡani'a ragano radu matu'e rudaro. Ebu Badi'a kurau niro, raena'a, “Mama, ḡa'e adure zu raha Zuhi'aḡa! E nigu'e'ohe, mazaḡa ḡae'a eda'eḡa zu edeḡa boro azaḡa mazao hube hune haḡaiḡa 'ahi u'u'rutiro. Rehano tahi'a teige, edeḡa o'o'a rae zamarete'e azaḡa mazao'e fureniro. Mama, a hube! 'Ouge haḡirota'e ḡae'a urate'ete'e ḡauḡa.” ²² Ebu vase zina'a, “Eḡe Mama'a ḡau nidu'a eḡe iniro. Vaze

'ahoga'e e'e aḡu'a, rehano eḡe Mama da'o edeḡa. Ebu vase 'ahoga'e eḡe Mama aḡu'a, rehano eḡe, Ane Ubuga da'o edeḡa. Ebu e eḡe Mama moneo ihozoga veize ohote'ete'e azaḡa da'o eḡe Mama edeḡa.”

²³ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a tehe ḡiazadu sifu ziro, raena'a, “Za, matu'o'i, mazaḡa nagini'a fureru'ete'e haḡaiḡa horone'ohe. ²⁴ Eḡe'a zi'ohe. Peroveta zu kini azaḡani'a, zae'a horone'ete'e haḡaiḡa 'adi ḡianihi reinu, rehano mene horoniro. Ebu zae'a iḡi'ete'e hariḡa 'adi iḡihi reinu, rehano mene iḡiro.”

Samaria Vazeḡa Manoḡa Hari Idaidaḡa

²⁵ Mada 'ahogano Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazeḡa 'ahogani'a iḡunadu Iesu tuhune nurihi rae zamare'ena'a, ḡadiniro, raena'a, “Ihore vazeḡa, e nougenougine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?” ²⁶ Ebu Iesu'a naenaenina'a, “Goro ḡoe'ano'e nouge rae mirihiro? Ḡa'a nouge me'ode horone'ohe?” ²⁷ Ebu vase e'e'a naenaenina'a, “Goro ḡoe'a 'ahige ra'ohe, 'Ḡae Badi Zuhi'a Boro'e, zamaḡo nidu'a hina, vineḡo nidu'a hina, inaraḡo nidu'a hina zu zamaroneḡo nidu'a hina zamaro'i! Ebu ḡae'a ḡae bare zamare'ete'e teige nabugo zu zamaro'i!” ²⁸ Ebu Iesu'a nina'a, “O'e, a hube. Ḡa 'ouge haḡaine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.”

²⁹ Ebu vase e'e'a, Iesu'a ani mazao 'Ḡa'e duduḡa, 'ra'ete'e uratiro, e'ano'o Iesu bare ḡadiniiro. “Iniu'e eḡe nabudihe?” ³⁰ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idane naenaeniro.

“Mada 'ahogano Iuda vazegā 'ahoga'e Ierusalemā habaono'o Ieriko negā boro ovoinu. Ebu ibi nēmao ḡonore azaḡa hidiro. Ze dabuaḡa ni fuhī'adu ḡauḡa nidu'a meiro. Ebu boune'ena'a ariga mau runiro, zu e'ea bazune mode feraro.

³¹ E'e madaḡano, Badi'a dibu'o hau'ete'e vazegā 'ahogani'a e'e ibiḡano ovoiro. Ebu omatirote'e vazegā e'e horonirotene, ḡenaḡano teiḡe vitaro. ³² Vesu kuru negāno gaue'ete'e Levi idu'u vazegā 'ahoga zuni e'e ibiḡano ovoadu vazegā e'e horoniro, rehano ani zu ḡenaḡano teiḡe vitaro.

³³ E'e enoḡano Samaria vazegā 'ahogani'a e'e ibiḡano ovoiro ebu vase e'e horonadu vetuḡani runiro. ³⁴ Ebu ane vaḡe onamadu ḡabonihi radu dehero zu vaini vuḡa hina idiriḡa rana beu'adu 'umiro. Ane doniki rana mae ohonadu i'udo negā tutune onamadu e'ea taufe radiro. ³⁵ Ebu baze irariroteene, ani'a ne izema mode rafogano, moni nu* madu i'udo negā vazegā haro. Ebu nina'a, 'Ani taufe rado'i! Moni 'ahi'e mene idaḡa ro'idene, eḡe'a barine, ragate bare ḡani'uma.”

³⁶ Iesu hari e'e hauḡiroteene, Mose goro ḡoe'a ihozi'ete'e vase e'e ḡadiniro, raena'a, “Vaze uḡidu 'adi bo'aḡano, ḡae zamarone'e iniu'e ḡonore azaḡa hidirote'e vazegā nabuḡa?”

³⁷ Ani'a Iesu naenaenina'a, “Ane vetuḡanirote'e ebu dananirote'e vazegā.” Iesu'a nina'a, “O'e, izidi onamo'i, ebu ḡae zu ani teiḡe 'ouge haḡao'i!”

* **10:35** Giriki, 'Denari 'aheu', Mada 'aheu naeḡa

Iesu'a Mareta zu Maria Ne Diuḡiro

³⁸ E'e ḡaruḡano Iesu'a ane tahi'atahi'a teite aune onamadu ne 'ahogano feuriro. Ebu roḡae niḡa Mareta'a neḡano mae zouziro. ³⁹ Ebu ne-
goḡa niḡa Maria, ani'e Zuhi'a Boro oda babaḡano
ehoradu nagini reinute'e igi radiunu. ⁴⁰ U
Mareta'e i'udo vazega veize ruhibe'ena'a, za-
maḡa ḡugine radiro. E'ano'o Iesu vage onaadu
nina'a, “Zuhi'a Boro, negohe'e re'ore'adu mene
danahe'ohe. Eḡe da'o gaue'ohe! Ḡa e'e mene
zamare'ehe? Ane danahoga veize no'i!”

⁴¹ Zuhi'a Boro'a naenaeniro, raena'a, “Mareta,
eḡe vase, ḡa'e gau ḡehaḡa u'ano zamaḡo'e
adudu'ohe zu ḡunuḡunu'e'ohe. ⁴² Rehano gau
boro'e tiba da'o, a'e eḡe ḡoere igi'ete'e! Maria'a
e'e ederadu eḡe babaḡano ehore'ena'a abite'ohe,
e'ano'o vase 'ahogani'a ani mene gararoha'uma.

11*Iesu'a Tahi'aḡa Kuru Ihoziro*

(Mataio 6:9-15, 7:7-11)

¹ Mada 'ahogano Iesu'e haba 'ahogano ku-
rau radiro. Kuru hauḡirotene, ane tahi'a
tibani'a aradu niro, raena'a, “Zuhi'a Boro,
Ioane Babatizo'a ane tahi'atahi'a kuru ibiḡa
ihozirote'e teige, emeḡe zuni nougenouge ku-
rau'ete'e ihofo'i!” ² Ebu Iesu'a ziro, raena'a,
“Kurano'idene 'ahige kurano'i!”

'Mama!

Eme umi'e'ohe, vase'a ḡae guba'e'ena'a ḡa niḡo'e
zaḡoḡa re'uma,
ebu ḡa'a vase nidu'a ibitozi'uma.

3 Mada tiba tiba eme'a au'ete'e ogomuḡa rife'eno'i!

4 ebu emeḡe'a eme sausaufe'ete'e azaḡa nidu'a zeḡe sau'a rae mode'ete'e teige, emeḡe sau'a zu rae modofo'i!

Ebu Emeḡe' a haḡai sau' a haḡaihi ra' eta' a' e ago tutufo' i'"

5 Ebu Iesu'a zina'a, "Hari 'ahoga idani'uma. Zae bo'aḡano vaze tiba'e vazeḡeta reifo. Ohere nema 'ahogano ani ane vaze vaḡe onamadu uminifo, raena'a, 'Vazehe, fase, beredi uḡidu nu eno'i, ⁶ mazaḡa e vazehe 'ahogani'a izidu'u i'udoni feureha, rehano e neheo nagini ha'uma ogomuḡa o'o'a."

⁷ Iesu'e ane tahi'atahi'a ḡadiziro, raena'a, "Ane vaze'a ne zamaḡanono'o 'ahige naenaeni'uma ga? 'Nagini huḡane irare'ohe! Ibiheta 'ai bireha, ebu e tahi'aheta baze'e 'ahine, iḡunadu ḡau ni 'ahoga mene ḡani'uma!' Mene, ani'e mene 'ouge re'uma! ⁸ E zi'ohe, ane vaze u'ano da'o, iḡunadu berediḡa mene ha'uma, rehano ani'a bare bare umine'ete'e u'ano, iḡunadu umide'ete'e ḡauḡa ha'uma.

⁹ E'ano'o e'e zi'ohe. Za nagini urato'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouquine zini'uma. Za nagini vaḡo'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouquine hidi'uma. Badi'a'a danazoga uratine, ibihetao toketokero'i, 'ouquine ibiheta vavaozini'uma.

¹⁰ Umide'ete'e vazeḡa'e ha'uma, vaḡe'ete'e vazeḡa'e hidi'uma ebu toketokere'ete'e vazeḡa'e ibiheta vavaoha'uma.

¹¹ Zae bo'aḡano moze nagiḡa'e, ane ubugani'a ḡozone umidine, mohe ha'umahe? ¹² Ebu ubugani'a bare kokoro maḡa umidine, mogani'a asiasi ha'umahe? Mene 'ougi'uma! ¹³ Za'e haḡai sau'a azaḡa rehano, ḡau manomano ubudeze zenoga urate'ohe. E'e teige, zae Moze, adureo radiu'eta'a'e, ane mazao umide'ete'e azaḡa, Vine Zaḡoḡa hube hune zini'uma!"

Iesu zu Bezezebulo

(Mataio 12:22-30, 12:43-45, Mareko 3:20-27)

¹⁴ Mada 'ahogano Iesu'a mene ḡoere'ete'e vase 'ahoga mazao vine sau'a hegone buniro. Ani bare ḡoerirotene, vase ḡuḡuvaḡa'e zaguzagaro. ¹⁵ Rehano vase nu'e horonadu raena'a, "Iesu'a vine sau'a sau'a zuhi'aḡa Satani, niḡa 'ahoga Bezezebulo, ane inaraḡa hina vine sau'a hegoze buze'ohe." ¹⁶ U nu'e Iesu obone tihi radu tuhune nuri'ena'a reiro. 'Badi'a'ono'o haḡai nu badeḡa haḡao'i'!

¹⁷ Rehano Iesu'a ze nouge rae zamarirota'e ederadu ziro, raena'a, "Haba tiba zamaḡano zeḡe'a rovodadu utitifone, e'e haba'e ane bare ruini'uma. Ebu ne tiba zamaḡano zeḡe'a rovodadu utitifone, ne e'e ane bare ruini'uma. ¹⁸ Za'e eḡe'a Bezezebulo inaraḡa hina vine sau'a hegone bune'ohe rae ra'ohe. Rehano 'ougine, Satani'e zeḡe bare rovozadu utiti'uma ebu zeḡe haba'e mene edau gigara'uma. E'ano'o e inara'e mene Bezezebulo'ono'o, rehano Badi'aono'o! ¹⁹ Eḡe'a Bezezebulo inaraḡa hina vine sau'a hegoze buzi-fone, zae tahi'atahi'a'e iniu inara hina vine sau'a hegoze buze'ohe? Zae tahi'atahi'a'e zae mazao ve'oḡa rae re'uma. ²⁰ Rehano eḡe'a vine sau'a'e

Badi'a inarağa hina hegoze buzine, za edero'i, Badi'a'a zae ibitozini'ohe.

²¹ E hari 'ahoğa idaidani'uma. Inara vazega'e uti gauga gauga hina neğa taufine, ani gauga nidu'a manoga radi'uma. ²² Rehano inarağa ufeta boro vazega 'ahogani'a aradu vase 'adi utite raharahanine, ane bire'ete'e uti gauga nidu'a meine hauği'uma. Ebu ane ne gauga zu nidu'a meinadu gahuge guzuhi'uma. Hari 'ahi teige, e'e Satani inarağa vitinoga, e'ano'o hegoze buze'ohe. ²³ Iniu e mene teite reine, ani ege agirehi'ete'e vazega. Ebu iniu Badi'a mazao vase nu'oze'ohe radu ege teite mene gaue tiburu'ete'e reine, ani Badi'a mazao'ono'o vase rovoze'ete'e vazega."

²⁴ Ebu Iesu'a zina'a, "Vine sau'a ani vase 'ahoga maza'ono'o buau'etene, ani haba boha'ano ragave'ohe ebu ahi'a ohonoga radu haba 'ahoga vage'ohe. Rehano mene horone'etene, ani 'ahige ra'ohe, raena'a, 'E ege'a vaginate'e vazega vage bare onamihi.' ²⁵ Ani baradu vase e'e horonetene, ani'e neğa deheğa hune zu idaidane touga heuga. ²⁶ Ebu vine sau'a e'e'a onamadu hena vine sau'a nidu'a fu'o 'aheu fare, a'e ufeta hune sau'a, zamaze'ohe, ebu vase e'e mazao diuge radiu'ohe. Ebu vase e'e ani ufeta hune sautu'ohe, ibite mene heuga."

²⁷ Iesu'a goere'ete'e zamağano rogae 'ahogani'a vase guguvağa bo'ağanono'o goere iguniro, raena'a, "Gae fure'irote'e zu gubue borofirote'e vi'uğa'e Badi'a'a manohuga haro!"

²⁸ Rehano Iesu'a naenaenina'a, "Badi'a goere

egadu haḡaiḡa haḡae'ete'e azaḡa'e Badi'a manohuga hide'ohe.”

Iona Haḡai nu Badeḡa

(Mataio 12:38-42, Mareko 8:12)

²⁹ Iesu vaḡe onairote'e azaḡa'e ufeta ḡehararotene, Iesu'a ziro, raena'a, “Izidi ega'e sau'a, 'Haḡai nu badeḡa ihofoi!' rae ra'ohe. Rehano e haḡai nu badeḡa'e mene furenzini'uma, u peroveta vazēḡa Iona mazao furerarote'e haḡai nu badeḡa re'uma. ³⁰ Iona mazao nagini'a furenrote'e haḡaiḡa'e Nineva azaḡa mazao haḡai nu badeḡa reiro. E'e teige, eḡe mazao nagini'a furera'uma haḡaiḡa'e izidi ega mazao haḡai nu badeḡa re'uma.

³¹ Ibite madaḡano Siba haba'a kini roḡaeḡani'a haba faḡanono'o kini Solomona ḡoere abitoga veize onamiro. Izidi Solomona vitinoga vazēḡa'e eḡe, rehano za eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Siba kini roḡaeḡani'a izidi ega zamao edanadu zi'uma, raena'a, 'Za'e ve'oga!' ³² Ibite madaḡano Nineva azaḡa'e Iona haramo abitadu sau'aono'o ḡihure ḡouri. Izidi Iona vitinoga vazēḡa'e eḡe, rehano za'e eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe ebu mene ḡihure'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Nineva azaḡani'a izidi ega zamao edanadu zi'uma, raena'a, 'Za'e ve'oga!'”

Ahiri Agaḡa

(Mataio 5:15, 6:22-23)

³³ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, “Vaze 'ahogani'a ihure hufine mene 'u'uru ti'uma ga tunahu hina mene ogone modi'uma. U vazē'a ne diuḡine

agağa horoni'uma radu midau ti'ete'e haba'ano midau ti'uma.

³⁴ Ġa ubuma'e ahi'o ihureğa heuğa. Ġa ubumaġo manoga reine, ġa ahiri'e agaġani'a iriva'i'uma. Rehano sautaune, ġa ahiri'e uzabo'a iriva'i'uma. ³⁵ E'ano'o ġae zamao agağa'e uzabo ga mene ġiano'i! ³⁶ Ġa ahiri'e agaġani'a iriva'adu uzaboğa 'ahoga o'o'a reine, a'e agağa bagağa ihureğa ġae rana agaru'ete'e heuğa.”

Iesu'a Farisea zu Mose Goro Ġoe'a Ihoze'ete'e Azağa Ro'aze Goeriro

(Mataio 23:1-36, Mareko 12:38-40, Luka 20:45-47)

³⁷ Iesu'a ġoere hauġirotene, Farisea vazega 'ahogani'a ane teite oganoga veize uminiro. Ebu Iesu'a ani ne onamadu ogomu fatağa zamaine ehoriro. ³⁸ Farisea vazega'e Iesu'a izema oganogano 'evo'a mene vuzu'irote'e horonirotene ani zaguzagaro, mazağa zeġe vouğa haġaio, 'Evo'a ibite vuzu'adu ogafo,' rae reiro. ³⁹ Ebu Zuhi'a Boro'a Farisea azağa ziro, raena'a, “Farisea azağa, za'e bioze zu siuvaze enoga da'o vuzu'e dehene'ete'e azağa heuğa, mazağa 'evoreze vuzu'e'ohe rehano, zamaze'e ununu zu sau'a torağa hina iri'ave'ohe. ⁴⁰ Za'e mene huhuzağa! Badi'a'a enone da'o mene haġairo, rehano zama zuni haġairo. Evoreze da'o ago vuzu'o'i, rehano zamaze zuni dehenoi!
⁴¹ E'ano'o zae mereki zamaġano ġauze* zahara azağa zeno'i! 'Ougine za'e Badi'a ubumao'e deheğa taugi re'uma.

* **11:41** Zae'a meirote'e ġauze

⁴² Farisea azağa, zae fase vetuğağa, aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e tirara nebağano eğa zu murari teige kome'a fase gaubanana tiba Badi'a hau'ohe. Rehano vaze mazao hağai duduga hağae'ete'e zu Badi'a zamare'ete'e igi mode'ohe. Za ğau boro 'adi'e hağao'i, ebu kome'a kome'a zuni hağao'i! ⁴³ Farisea azağa, zae fase vetuğağa, aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e nu'onu'o neğano vaze boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehorih ra'ohe. Ebu vaze-vaze'a nu'onu'o haba'ano hidine, 'Zuhi'a' rae gubaze ğorezihi ra'ohe. ⁴⁴ Zae, fase vetuğağa, aduga boro hidi'uma! Mazağa za'e rune iduga u'uruğa heuğa. Rune ahi'a'e idu zamağano ruhuğa rehano, vaze'a e'e rana oname onae'ohe. E'e teige, vaze'a horoze'etene zamaze'e torağa rae mene edere'ohe."

⁴⁵ Mose goro ğoe'a ihoze'ete'e vazega 'ahogani'a Iesu niro, raena'a, "Ihore vazega! Ğa 'ouge ğoere'ete'e eme zu rae sausaufe'ete'e heuğa." ⁴⁶ Iesu'a naenaenina'a, "Mose goro ğoe'a ihoze'ete'e azağa, zae zuni fase vetuğağa, aduga boro hidi'uma! Mazağa za ihore'e riga hune, e'ano'o vaze'a hegotoga reine mene idağa. Za'e vaze da'o aduga boro zini'ohe, rehano zae 'evore hudu'a tiba hina zu mene hune danaze'ohe. ⁴⁷ Zae, fase vetuğağa, aduga boro hidi'uma! Mazağa peroveta azağa'e vouğaze'a zimiro, ebu zae'a ze rune iduga rohorohone'ohe. ⁴⁸ Vouğaze'a peroveta azağa zemadu zae'a iduze rohorohone'eta'a'e, za'e vouğaze'a hağai duduga hağairo rae ra'ohe. ⁴⁹ E'ano'o Badi'a huhuzağa, ani reiro, raena'a,

'Eḡe'a peroveta azaḡa zu apostolo azaḡa nu zeḡe mazao tuḡuzi'uma, ebu nu'e zimi'uma, u nu'e sausauzi'uma,' reiro. ⁵⁰ Badi'a'a raha 'adi haḡairote'e madaḡanono'o peroveta azaḡa zimi'o. E'ano'o e'e adugaḡa nidu'a'e, izidi egani'a odohi'uma. ⁵¹ A'e ibite Abela mau runirote'e e'eano'o onao ḡonaḡanobone Sakaria maro. Zakaria'e dibu'o fataḡa zu Badi'a ne zaḡoḡa hune bo'aḡano mau runiro. E hube hune zi'ohe, e'e aduga nidu'a'e izidi egani'a odohi'uma. ⁵² Za, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa, fase vetuḡaḡa, aduga boro hidi'uma! Mazaḡa vase'a Badi'a edeḡa me'uma neḡa ibihetaḡa vava'e'ete'e kiḡa'e, zae'a u'uru ti onae'ohe. E'ano'o za'e mene diuḡi'uma, ebu Badi'a ederoga veize diuḡihi ra'ete'e azaḡa zuni zae'a 'ue'ohe."

⁵³ Iesu'e ḡoere hauḡadu ne be'ano'o buarotene, Farisea zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a ane mazao maḡunu monede riḡa ḡadiḡadiniro. ⁵⁴ Mazaḡa ani'e nagini nu rae ve'onine adugano mae ohonihi rae inariro.

12

Ḡoe'a Riḡa zu Inaraḡa

(Mataio 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

¹ E'e madaḡano, vase ḡuḡuvaḡani'a nu'oraro 'ahine, odaze rana edaro. Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ibite ziro, raena'a, "Farisea azaḡa haḡaize ḡiano'i! Mazaḡa ze'e zama guhi azaḡa ebu Isiti heuḡa. ² Rehano izidi 'u'uruḡa ḡau'a nidu'a Badi'a'a furene hauḡi'uma. ³ E'ano'o

ohere nagini sifu ra'ete'e gōe'a nidu'a hunio agao igi'uma. Ebu bazuni neġa zamaġano nagini gumude ra'ete'e gōe'a nidu'a vaze'a egoga veize ne binuġa hitaganono'o harami'uma.

⁴ Nego nabudi, ego'i, e hube hune zi'ohe! Ahiri mau'ete'e azaġa ago rihozo'i, mazaġa ze ahiri da'o mau'ohe rehano, vine sausaunoga'e mene idara'uma. ⁵ U rihoni'uma vazegā'e Badi'a da'o! Mazaġa ani'e vaze manadu ire rogao mae feuze'ete'e gigi'aġa'e obone ti'ohe. Hube hune ani da'o rihoni'uma!

⁶ Vaze'e tiburi ninigā fu'o moni kome'a* hina hoite'ohe. Ze'e mene ġau boro, rehano Badi'a'a e'e tibuhuga ramo mene agutu mode'ohe. ⁷ Badi'a'a zae zamaradu vadini iguġa nidu'a nugu'e edegā. E'ano ago rihano'i, mazaġa za'e Badi'a ubumao tiburi ninigā vitinoga.

⁸ Ġiano'i! E hube hune zi'ohe. Iniu'a vaze ubumao raena'a, 'E'e Iesu mone,' rae reine, eġe, Vaze Ubugani'a ani zu Badi'a tuġure viga ubumao raena'a, 'Vaze adi'e eġe none,' re'uma. ⁹ Ebu iniu'a vaze ubumao e rae o'ohine, eġe zu Badi'a tuġure viga ubumao ani rae o'oni'uma. ¹⁰ Iniu'a eġe, Vaze Ubuga rae sausahine, Badi'a'a ani sau'a rae modoha'uma. U iniu'a Vine Zaġoġa rae sausaunine, ani sau'a'e mene rae modoha'uma.

¹¹ Za'e e hegote'ete'e u'ano, kota veize tutuze onamadu nu'onu'o neġa, zuhi'aġa zu ġihi'aġa azaġa zamao ohozo'idene, nouge za biri'uma zu nouge rae ġoeri'uma moneo ago zamare

* **12:6** Girikio, 'Assaria aheu', moni kome'a

ada'ado'i, ¹² mazağa za edanadu nouge rae
goerite'e moneo Vine Zağog'ani'a ihozi'uma."

Ma'ora Vazeğa mazao Goere rae Idaniro

¹³ Vaze 'ahogani'a vaze guğuvağa
bo'ağanono'o Iesu niro, raena'a, "Ihore
vazeğa, mamafe'a mode rudarote'e toheğa
nu rovonadu naeğa eğe enoga veize negohe
no'i!" ¹⁴ Iesu'a naenaenina'a, "Nego, vaze
'ahogani'a toheze ġahuge'ete'e hağağa veize
e mene ohohiro." ¹⁵ Ebu Iesu'a ziro, raena'a,
"Za ununu hağağa mene hağaifine, zamaze
gigano'i! Mazağa vaze'a tohe ġehağano'o
ğabone mene hide'ohe."

¹⁶ Ebu ze hari 'ahige idaniro, raena'a, "Ma'ora
vazeğa 'ahoga'e mebağano ogomu manomano'a
hudaro. ¹⁷ E'ano'o ani ane'a bare zamariro,
raena'a, 'E ogomuhe godoğoga neğa'e o'o'a. E
nagini hağai'uma?" ¹⁸ Ebu ani raena'a, 'E 'adigine
manoğa! Ogomu ti'ete'e neğa ibi'a'e fahadu boro
iziga ogoratihi ebu ogomuhe zu tohehe nidu'a
e'ea zouni'uma.' ¹⁹ Ebu ani ane bare raena'a, 'E
muri fağa radiu onamite veize ogomu boro hune
ruhibe teha. E'ano'o e'e ogau'ena'a zu gage'ena'a
matu'e onami'uma!' ²⁰ Rehano Badi'a'a niro,
raena'a, 'Ġa'e mene huhuzağa! Eğe'a izidi ohere
ğae ġabone mae vaginine, ġa'a ruhibate'e tohe'e
iniu'a me'uma?"

²¹ Iesu'a goere ġonagano reiro, raena'a,
"De'eguğa vazega'e ane tohe da'o ruhibe'ohe,
rehano Badi'a moneo ani'e mene ma'ora vazega
ra'ohe."

*Ago Zamare Adudano'i
(Mataio 6:25-34)*

²² Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "E'ano'o e zi'ohe. Zae ġabone veize nagi ogomu a'uma ga ahirize veize nagi dabua vidi'uma rae ago zamare adudano'i! ²³ Mazaġa ġabone zu ahiri' e ogomu zu dabua vitinoga. ²⁴ Nugo gaoza zamaro'i! Ze ezone mene ġorau'ohe zu mene hirive'ohe. Ogomuze nu'one'ete'e haba'a zu o'o'a, rehano Badi'a'a ġubuze'ohe. Za'e nini vitize hune'ohe! ²⁵ Zae bo'aġano iniu'e zamare adudaune, ġabone'a tahiġa zuni fara'umahe? Mene! ²⁶ Ġau kome'a e'e haġaoga zu mene idaġa reine, za nougadu ġau 'ahoga veize zamare adudu'ohe?

²⁷ Butu kakaġa'e nougenouge ġuhure'ete'e ġiano'i! Ze mene gaue'ohe ga dabuaze mene turine'ohe. Rehano e zi'ohe, butu kakaġa 'ahoga'e ma'ora vazegā kini Solomona'a haġairote'e dabuaġa manomano vitinoga. ²⁸ Ebu butu veġa'e izidi ġaboga, hena ohogore'e vase'a masinadu ireo hufi hauni'uma, rehano Badi'a'a faifaine manohuni'ohe. Za'e ve vitinoga, e'ano'o Badi'a'a hubehune dabua vidauzini'uma. Rehano za'e Badi'a mazao mene borofe fie'ohe! ²⁹ Nagini a'uma zu gagi'uma rae ago zamare adudano'i! ³⁰ Mazaġa Badi'a aġu'a azaġa'a 'ahiguġa nidu'a vaġe'ohe, rehano Moze'e za'a e'e ġauġa urate'eta'e edeġa. ³¹ 'Ougine Badi'a'a ibitozini'ete'e vaġo'i, ebu e'e ġauga nidu'a zuni zini'uma!

³² E'ano'o za'e, mamoe kome'a kome'a heuġa, ago rihano'i, mazaġa ane'a ibitohau'ete'e haba'a

zinifine, Moze ani matu'e rudau'ohe. ³³ Ebu toheze seronadu moniḡa'e zahara azaḡa zeno'i! 'Ougine mene ziga'uma tunahuḡano toheze nu'one'ete'e teige, toheze adureo nu'oni'uma. E'ea tine, mene hauḡi'uma ebu de'ea'e ḡonore zu zuhi'a mene sausauni'uma. ³⁴ Mazaḡa za'a toheze nouma tine, zamaroneze zu de'ea ti'uma."

*Zuhi'a Boro'a Onaite'e veize Ruhibo'i
(Mataio 24:45-51)*

³⁵ Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e, tuḡure azaḡa teige, gau dabuaḡa haḡae ruhibe rado'i, ebu ihureze zu agane modo'i! ³⁶ Ebu zuhi'aze hahu muiḡanono'o ne u'a bare feuradu ibihetao toketokerine ibiheta ḡarihe vava'e'ete'e teige, Zuhi'a Boro'a onaite'e veize ruhibo'i! ³⁷ Zuhi'aze'a bare onaadu tuḡure azaḡa'e ani guhine radiu'ena'a ruhibe'ete'e horozine, ani matu'o zenadu manohuga zini'uma. E hube hune zi'ohe, zuhi'aze'a gau dabuaḡa vidanadu ogau'ete'e fataḡano ohozadu ogomu zini'uma. ³⁸ Ebu zuhi'aze'a ohere ga uzeuze feuradu tuḡure azaḡani'a ani guhine radiu'ete'e horozine, matu'o zenadu manohuga zini'uma.

³⁹ Za'e 'adi zamaro'i! Vaze 'ahogani'a ḡonore vazega'e no'e madaḡano ani ne onai'uma rae ederine, ḡonore vazega'e diuḡoga mene idarafine, ani'e neḡa faine taufi'uma. ⁴⁰ E'ano'o zae zuni ruhibe rado'i, mazaḡa eḡe, Vaze Ubuga'e za'a mene edere'ete'e madaḡano bare onai'uma."

⁴¹ Ebu Petero'a niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡae'a hari 'adi'e emeḡe veize da'o ga vase nidu'a veize zuni idane'ohe?" ⁴² Zuhi'a Boro'a nae-naenina'a, "E'e iniu huhuzaḡa zu zama tibano

gau'ete'e azağa zi'ohe. Tuğure vazega 'ahoga'e huhuzağa zu zama tibano gauine, zuhi'a'e ani teite matu'i'uma. Ebu vase e'e tuğure azağa ğihi'ağa mae ohonadu 'ahige re'uma, raena'a, 'Tuğure azağa nidu'a taufo'i! Ogomuze zuni mada idunane zeno'i!' 'Ougadu ani'e on-ami'uma. ⁴³ Tuğure vazega'e 'ouge gauine zu zuhi'ağani'a bare feuradu horonine, ani matuadu manohuga ha'uma. ⁴⁴ E hube hune zi'ohe, ani'e zuhi'ağani'a ane tohe nidu'a taufe'ete'e vazegano ohoni'uma.

⁴⁵ Rehano tuğure vazega'e ane'a bare raena'a, 'E zuhi'a'e vehu'u fağanobu'u onai'uma,' rae zamaradu tuğureğa azağa nidu'a bouzine zu ufeta ogau gage baboraane, ⁴⁶ zuhi'ağa'e, ane'a mene edere'ete'e madağano bare on-aadu aduga boro ha'uma ebu zama tibano mene gauirote'e azağani'a radiu'ete'e haba'ano ohoni'uma. ⁴⁷ Tuğure vazega'e ane zuhi'a'a nagini urate'ete'e hağaiğa edeğa rehano, mene ruhibine zu hağaiğa mene hağaine, ani'e boune sausauni'uma. ⁴⁸ U tuğure vazega'e ane zuhi'a ura mene ederadu ve'oğa hağaine, ani'e fa'one tauği'uma. Iniu'e Badi'a mazaono'o manohuga boro hidine, Badi'a'a ani gau boro hağaoga urati'uma.

*Mene Uniho Manoğa Rehano Rovoti'uma
(Mataio 10:34-36)*

⁴⁹ Iesu'a bare ziro, raena'a, "Ege'a raha 'adi hufoga radu ire roga mae onairo. Ebu ire roga'e amahi raha 'adi iri radiune matu'i'uma.

⁵⁰ Rehano e aduga hidite'e bapatizoğa 'ahoga

me'uma zu zamahe'e aduga onamo ḡonaga me'uma. ⁵¹ Za'a zamare'etene, eḡe'a raha 'adi uniho manōga mae ovairo ga? Mene! Eḡe'a rovoze ḡuzuhoga veize ovairo. ⁵² Izidiono'o onamo zama moneo ne azaḡa'e rovoti'uma, mazaḡa nu'e eḡe mazao fie'ohe, u nu'e mene fie'ohe. Ne e'e azaḡa'e fu'o reine, zeḡe bo'aḡano rovotadu uḡidu'a 'aheu teiteagiretiti'uma, ga 'aheu'a uḡidu teite agiretiti'uma. ⁵³ A'e mogani'a ubuga teite agiretiti'uma ga ubugani'a moga teite agiretiti'uma. Ebu vi'ani'a aboḡa teite agiretiti'uma ga aboḡani'a vi'a teite agiretiti'uma. Ebu vi'ani'a ubuga inuga teite agiretiti'uma ga ubuga inugani'a i'a vi'a teite agiretiti'uma.”

Madaḡa'e Nougenouge Ederi'uma
(Mataio 5:25-26, 16:2-3)

⁵⁴ Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, “Ḡoze'a ḡutanoga horone'etene†, za'a raena'a, 'Irugu'a ru'a'uma.' A hube, irugu'a ru'a'uma. ⁵⁵ Ebu ohere ḡoze'a bororanadu nahudu'etene‡, za'a raena'a, 'Mada'a hia'uma.' A hube, mada'a hia'uma. ⁵⁶ Zae, zama guhi azaḡa! Adure zu raha iraḡa horone'etene nagini'a furera'uma zae edeḡa. U izidi madaḡano nagini'a fureru radiu'ete'e mene faine zamare horone'ohe.

⁵⁷ Zae'a zae bare nagini'e haḡai duduḡa rae mene edere'ohe. ⁵⁸ E hari 'ahoga idani'uma. Ḡa'e vaze 'ahoga moni madu mene bare haune,

† 12:54 Girikio, 'Mada zubure'ete'e moneo ḡoze'a ite'etene'

‡ 12:55 Girikio, 'Za ḡuzu'ono'o zavara horone'etene'

ani'a gae kotao oho'ihi radu ani teite onami'uma. E'e zamaḡano ḡanine ge ibio uniho manofo'i! Mene 'ouḡine, ani'a ḡa kota ibitohau'ete'e vazega 'evorao oho'i'uma, ebu ḡu'a neḡa taufe'ete'e vazega evorao oho'adu ḡu'a neḡano oho'i'uma. ⁵⁹ E hube hune ḡa'ohe, ḡa mene bua'uma onamo gae'a ani moni nidu'a bare ha'uma."

13

Sau'a'ono'o Ġihuradu Badi'a Vaḡe Aro'i

¹ E'e madagano vase nu'e Iesu vaḡe aradu niro, raena'a, "Galilea azaḡa nu'e Badi'a dibuo hau radiu'ete'e zamaḡano Pilato, Roma gavana vazega, ani'a uti azaḡa nu tuḡuzadu ze ze-meha." ² Iesu'a naenaeziro, raena'a, "Za'a zamare'tene, ze sau'a'e Galilea azaḡa nu omo sau'a ro'anoga 'ahine, 'ouge rudaneha rae ra'ohe? ³ Mene! Eḡe'a zi'ohe, za'e zae sau'anono'o mene ḡihurine, zae zuni zeḡe teige 'ouge ruda'uma. ⁴ Ebu za edeḡa, Siloami haba'ano ne hitagani'a fahanadu vase 18 rudaro. Za'a zamare'tene, ze sau'a'e Ierusalem azaḡa nidu'a sau'a ro'anoga rae ra'ohe? ⁵ Mene! Eḡe'a zi'ohe, za'e zae sau'anono'o mene ḡihurine, zae zuni 'ouge ruda'uma."

Figi Ireḡa Huga O'o'a Hariḡa Idaniro

⁶ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro. "Vaze 'ahogani'a vaini nebaḡano figi ireḡa ḡoraro. E'e enogano, ani'a huga nu re'oga veize onairo, rehano huga'e o'o'a. ⁷ E'ano'o neba ḡiane'ete'e vazega niro, raena'a, 'E muri uḡidu zamaḡano huga re'oga veize ona rehano, huga ni 'ahoga

mene horoneha. E'ano'o udi higono'i, mazaḡa haba iriva'one tauge'ohe!" ⁸ Ebu neba ḡiane'ete'e vazegani'a naenaenina'a, "Eḡe zuhi'a, ge muri tiba modo'i! Eḡe'a mazaḡano busi mumuḡa teadu ḡiani'uma. ⁹ 'Ougadu muri tiba zamaḡano hudaune manōḡa, u mene hudano'idene, udi higono'i!"

Iesu'a Bana Madaḡano Oda Sau'a Roḡaeḡa Fainiro

¹⁰ Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'e nu'onu'o neḡano Badi'a ḡoere ihoze radiunu. ¹¹ E'ea roḡae 'ahogani'a radiunu. Vine sau'a'a ani ragano radu ḡaruga mae beonadu muri 18 mene edau faraunu. ¹² Iesu'a ani horonirotene, hunadu Iesu vaḡe onairo. Ebu Iesu niro, raena'a, "Roḡae, ḡa ugi 'ai manoreha." ¹³ Iesu'a 'evo'a ane rana trio, ebu ani'a zogone edau fararo zu Badi'a matu'oharo.

¹⁴ Rehano nu'onu'o neḡa ḡiane'ete'e ḡihi'a'e maḡuniro, mazaḡa Iesu'a Bana Madaḡano ugi roḡaeḡa fainiro. Ani'e vase ziro, raena'a, "Eme mada 6 zamaḡano gaui'uma. E'ano'o ugi azaḡa'e e'e madaḡano aradu faizi'uma, mene Bana Madaḡano!"

¹⁵ Ebu Zuhi'a Boro'a naenaenziro, raena'a, "Zama guhi azaḡa! Za'e Bana Madaḡa madaḡano boromakau zu donikize vu gagoga veize maḡuono'o fui'e buze'ohe. ¹⁶ E'e teige, Satani'a roḡae 'adi, Aberahamo mariga, muri 18 ogoru tiro, ebu eḡe'a Bana Madaḡano 'ouge fui'e modiro. E'e haḡai duduḡa haḡaeḡa!"

¹⁷ Ani 'ouge reiirotene, maḡunoharote'e azaḡa nidu'a'e mazagaroziro, u vase ḡuḡuvaḡa nidu'a'e, ane'a haḡai manomano nidu'a haḡairote'e u'ano, matu'iro.

*Badi'a'a Ibitozini'ete'e Moneo Goeriro
(Mataio 13:31-33, Mareko 4:30-32)*

¹⁸ Ebu Iesu'a zina'a, “Badi'a'a ibitozini'eta'e nagini heuḡa? Nagini hina idani'uma? ¹⁹ A'e Guava* maḡa kome'a tiba vase'a madu nebaḡano ḡorau'ete'e heuḡa. Ebu ḡuhure ire boro radu nini'a rafiū are ezagano kamadu neḡa ogora'uma.

²⁰ Iesu'a bare zina'a, “Badi'a'a ibitozini'eta'a'e nagini hina rae idani'uma? ²¹ A'e isiti heuḡa. Roḡae'a isiti tahiḡa madu uvahuḡa ḡehaḡa teite mirune tibune'ohe onamo 'uvahu nidu'a mini'ohe.”

*Ibiheta Kokosiḡa
(Mataio 7:13-14, 7:21-23)*

²² Iesu'e Ierusalemā haba'a oname'ena'a, haba'a haba'ano zu neḡa neḡano ihoze onaminu.

²³ Ebu vase 'ahogani'a ḡadiniro, raena'a, “Zuhi'a Boro, Badi'a'a vase nu'a da'o sau'aze'ono'o ḡabozi'umahe?” Iesu'a naenaезiro, raena'a,

²⁴ “Ḡabone tuḡutuḡu ibiḡa diuḡihi roidene, ibiheta kokosi'ano diuḡo'i! Eḡe'a zi'ohe, e'e diuḡoga veize inare gauo'i, mazaḡa vase ḡehaḡa'e e'e diuḡihi ra'ohe rehano, mene idara'uma! ²⁵ Ne vazegani'a edanadu ibiheta haraune, za'e enonao edanadu toketokeri'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, ibiheta vava'o'i! Rehano

* **13:19** Girikio, Fufu

ani naenaezi'uma, raena'a, 'E za noumaono'o onata'e aḡu'a.' ²⁶ Ebu za 'ai re'uma, raena'a, 'Eme ḡae teite ogau tiburaunu zu ḡa'e emeḡe ne ibiḡano ihofinu, e'ano'o ḡa'e eme edeḡa!' ²⁷ Rehano ani naenaezi'uma, raena'a, 'Za'e noumano'o onata'e e aḡu'a. Za haḡai sau'a azaḡa, eḡe mazaono'o vaḡino'i!'

²⁸ Ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e zamaḡano Aberahamo, Isako, Iakobo zu peroveta azaḡa nidu'ani'a radiu'ete'e horozi'uma, u za'e enona be'a ḡiaze mode tauḡi'uma. Ebu za'e nia'uma zu maḡunadu ḡononeze atiti'uma.

²⁹ Iuda mene azaḡani'a naenaeono'o onadu Badi'a'a ibitohau'ete'e zamaḡano ehoradu ogau tibura'uma. ³⁰ Ḡiano'i! Ibite'ete'e azaḡa'e vesi'uma, ebu vesi'ete'e azaḡa'e ibiti'uma.

*Iesu'a Ieruselema Haba'a U'ano Niaro
(Mataio 23:37-39)*

³¹ E'e madaḡano Farisea azaḡa nu'a Iesu vaḡe onadu niro, raena'a, "Adano'o vaḡinadu haba 'ahoga onamo'i, mazaḡa kini Heroda'e ḡa ḡamihi ra'ohe!" ³² Iesu'a naenaeziro, raena'a, "Ani'e butu ḡuniḡa so'oso'oḡa heuḡa. Ani onamadu 'ahige no'i, 'E mada mene faḡano vine sau'a hegoze buzi'uma zu uḡi azaḡa faizi'uma, ebu hena eḡe gau nidu'a haḡae hauḡi'uma. ³³ Nagini'a eḡe mazao furera'uma rehano, e'e izidi oname madaḡano Ieruselema haba'a onami'uma. Mazaḡa peroveta azaḡa'e Ieruselema haba'a enogano mene ruda'uma.

³⁴ O, Ieruselema azaḡa, Ieruselema azaḡa! Zae'a peroveta azaḡa zimiro zu Badi'a'a

tuḡuzirote'e azaḡa hadi hina zimi ruzi-ro.
 Kokoroku'a isaḡa zamaḡano ubuga gugube'ete'e
 teige, e'e mada ḡehaḡa zae tauhihi reiro, rehano
 za'e mene uratinu! ³⁵ E'ano'o ḡiano'i, neze
 fahi'uma! Ebu za'e eḡe mene bare horohi'uma
 onamo zae'a raena'a, 'Zuhi'a Boro niḡano
 onae'ete'e vazegā mae ḡihino'i!"

14

Iesu'a Bana Madaḡano Ugi Vazegā Fainiro

¹ Bana Madaḡa 'ahogano Iesu'a Farisea azaḡa
 ibitozini'ete'e vazegā neo ogomu anoga veize on-
 amiro. Ebu vazevaze'a ani uhiḡano ḡiaḡianiro.
² E'ea Iesu zamao vase 'ahoga'e ahi'a uginadu
 menoga radiunu. ³ Ebu Iesu'a Mose goro
 ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡa ḡadiziro,
 raena'a, "Za'a zamare'etene Bana Madaḡano
 ugi vazegā fainoga idaḡa ga mene?" ⁴ Ze'a
 mene naenaeniro. Iesu'a 'evo'a ugi vazegā
 obone'ena'a, fainadu tuḡune vaḡiniro. ⁵ Ebu
 Iesu'a zina'a, "Zae bo'aḡano Bana Madaḡano
 iniu ubuga ga boromakau'a idu zamaḡa ovoine,
 ḡarihe mae ḡihini'uma ga mene?" ⁶ Ze'e mene
 bare naenaeniro.

Haḡai Ovoroga Haḡao'i

⁷ Iesu'a huzirote'e azaḡa hitana ehorogano
 ehoroga horozitotene, ani'a hari 'ahoga idanirō,
 raena'a, ⁸ "Vaze 'ahogani'a hahu muiḡa auḡoga
 veize ḡa huḡadine, hitana ehorogano ago
 ehoroi! ⁹ Mazaḡa ufeta hitaga vazegā zuni
 hunine, ḡanine huzate'e vazegani'a onadu
 ḡani'uma, raena'a, 'Ga ehorō haba'a vase 'adi

hano'i!' 'Ougine ġa'e nouge rae zamari'uma? E'e bone mazagaro'adu raha ehoroga vaġe on-ami'uma.

¹⁰ E'ano'o muie'ete'e vazegani'a huġado'idene, raha ehorogano ehoroi!' 'Ougine, mui haġae'ete'e vazegani'a horo'adu ġa vaġe ari'uma. Ebu ġa'ena'a, 'Vazehe, iġunadu hitana ehorogano ehoroi!' 'Ougadu ġae teite huzate'e azaġani'a ġa nigu'i'uma. ¹¹ Iniu vase ane'a bare niġa mae itine, ani'e mae ovoi'uma, u iniu vase ane'a bare niġa mae ovoine, ani'e mae ġihini'uma.”

¹² Ebu Iesu'a vaetadu ani hunirote'e vazegā e'e niro, raena'a, “Ogomu ga mui veize huzo'idene, vazegō, negoō, nabugo ga ġae uhiġano radiu'ete'e ma'ora azaġa ago huzo'i!' 'Ougine ze'a ġa bare naenae'e huġadi'uma. ¹³ Rehano ġa muio'idene, zahara azaġa, oda sau'a azaġa, edanoga mene idaġa azaġa ebu ubumaze kuruġa azaġa huzo'i!' ¹⁴ 'Ougine za'e Badi'a'a manohuga zini'uma. Mazaġa ze'e baronoga'e mene idaġa 'ahine, duduġa azaġani'a bare ġabode iġune'ete'e madaġano, ġa'e Badi'a'a naeġa ġani'uma.”

Mui Boro Hariġa Idaniro
(Mataio 22:1-10)

¹⁵ Iesu teite ogau radirote'e vazegā 'ahogani'a Iesu ġoere igirotene, ani Iesu niro, raena'a, “Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'ano ogau tiburute'e azaġa'e matui'uma!”

¹⁶ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro, nina'a, “Mada 'ahogano vase 'ahogani'a mui boro

ruhibadu vase ġeħaġa huziġo. ¹⁷ Mui madaġa reirote, ani tuġure vazegħa'e huzirote'e azaġa mazao tuġunadu 'ahige ziro. 'Mui boro veize ġau nidu'a ruhina 'ahine, za'e nidu'a, izidi aro'i!'

¹⁸ Ebu tuġure vazegħa'e 'ouge ġoeriro, rehano ze tiba tiba'e ġoere nufenufiro. Ibite nirote'e vazegħani'a raena'a, 'E ħaba iziga ħoitħa, e'ano'o e e'e ġiani onamihi. E mene amate'e moneo ago maġuno'i!' ¹⁹ Ebu vase 'ahogani'a raena'a, 'E boromakau 10 ħoitħa. E'ano'o e ze manoga ga mene rae tuhune nurihi. E mene amate'e moneo ago maġuno'i!' ²⁰ Ebu vase 'ahogani'a raena'a, 'E izidu'u ħahureħa, e'ano'o e mene ami'uma.'

²¹ Tuġure vazegħa ani'e bare onamadu ze'a reirote'e ġoe'a zuhi'aġa ihoniġo. Ani'a ihonirotene mui vazegħa'e maġune rudaro ebu tuġure vazegħa niġo, raena'a, 'Ne ibiġano zu ibi kokosiġano ġariħe onamadu zahara azaġa, oda sau'a azaġa, ubumaze kuruġa azaġa zu edanoga mene idaġa azaġa ħuzo'i!' ²² Tuġure vazegħa onamadu 'ouge ħaġairo. Ebu bare onaadu zuhi'aġa niġo, raena'a, 'Zuhi'a, ġa'a ehate'e ġauġa ħaġaeha, rehano ne ize mene iriva'eha.'

²³ Zuhi'aġani'a tuġure vazegħa niġo, raena'a, 'Ibi boro zu maġa neġa ibiġano buau onamadu vase vaġo'i ebu tutuze aro'i! Vaze ħina eġe ne iriva'o'no'i! ²⁴ Ġiano'i! Eġe'a ibite mui veize huzirote'e azaġa nidu'a'e, eġe mui taħiġa zu mene auġi'uma."

*Iesu Hegote'ete'e Ibiġa
(Mataio 5:13, Mareko 9:50)*

²⁵ Mada 'ahogano vase gūguvaḡa hune'a Iesu ḡaruna hegotinu. Ebu Iesu'a vaetadu ziro, raena'a, ²⁶ “Iniu'a eḡe ḡaruna hegotoga urato'idene, eḡe zamare borofo'i! Moḡa zu vi'a, inuḡa zu ubuga, negoḡa zu ezeḡa, ebu ḡaboneḡa zuni ago zamare borofo'i! 'Ouge haḡaine, ani'e eḡe tahi'a rae re'uma. ²⁷ Iniu'a ane satauro odohadu eḡe ḡaruna mene hegotine, ani'e eḡe mene tahi'a rae re'uma.

²⁸ E hari 'ahoga idani'uma. Zae bo'aḡano, vase 'ahogani'a ne hitaḡa ogoranoga uratine, ibite geno ehoradu moni nugu hina ogoru hauḡi'uma rae ḡiani'uma. Zu ani moniḡa'e ne e'e ogoranoga veize idaḡa ga mene rae ḡiani'uma. ²⁹ Iḡite ohonadu mene ogoru hauḡine, vase ḡehaḡani'a e'e horonadu ḡiriho ha'uma. ³⁰ Ze'e raena'a, 'Vaze 'adi'e ne ohoniro, rehano hauḡoga'e mene idaraneha!"

³¹ Ebu kini 'ahogani'a kini 'ahoga teite uti onamine, ani ibite geno ehoradu zamare'ena'a, 'Eḡe uti azaḡa'e 10,000 ebu 'ahoga uti azaḡa'e 20,000. E'e kiniḡa teite utitine, ani vitini'uma ga mene?' rae ḡiani'uma. ³² Ani vitinoga mene idaḡa reine, kiniḡa e'e ize faḡano, ani teite uniho manōḡa mouga veize hari odohe dure'ete'e vazēḡa tuḡuni'uma. ³³ E'e teige, zae bo'aḡano iniu vase ane ḡau nidu'a hune modoga moneo ibite mene zamarine, ani'e eḡe tahi'a rae mene re'uma.”

³⁴ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, “Za'e dama heuḡa. Dama'e manōḡa, rehano inigani'a dauḡine, nougenouge damaḡa bare haḡai'uma?

³⁵ Damaḡa mene bare haḡaine, raha ga ogomu

gūhune'ete'e busiḡa'e mene manogā, e'ano'o mae modi'uma. Za teḡazeta ro'idene, eḡe ḡoere faifaine abito'il!"

15

Mamoe'a Daugirote'e Hariḡa Idaidaḡa (Mataio 18:12-14)

¹ Mada 'ahogano takesi azaḡa ebu haḡai sau'a azaḡani'a nu'oranadu Iesu ḡoere abitinu. ² Rehano Farisea azaḡa ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa ze mene matuiro ebu ufeta ḡoereriro, raena'a, "Iesu'e haḡai sau'a haḡae'ete'e azaḡa mae zouze'ohe ebu zeḡe teite ogau tibur'uhe."

³ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro. ⁴ "Zae bo'aḡano vaze 'ahoga'e mamoe'ēḡa 100, rehano tibani'a daugine, ani'e mamoe' 99 haba boha'a nobe'a modadu daugoga mamoe'ēḡa vaḡe ragavi'uma. ⁵ Ani horone meine, ani matu'e rudanadu mae ane herao ti'uma. ⁶ Ebu ani bare ne onamadu ane vaze, negoḡa zu nabuga huze nu'ozi'uma. Ebu ra'ena'a, 'E'e eḡe mamoe' daugoga ḡauḡa horoneha, e'ano'o eḡe teite matuihi!" ⁷ E zi'ohe. Hari e'e teige, haḡai sau'a vazeḡa tiba'e ane sau'a'ono'o ḡihurine, adureo ani mazao ufeta matu'i'uma. Sau'a'ono'o ḡihuri'uma haḡaiḡa o'o'a ra'ete'e duduga azaḡa 99 vitizi'uma."

Moni'a Daugirote'e Hari Idaidaḡa

⁸ Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a, "Roḡae 'ahoga'e moniḡa nidu'a* 10, rehano tibani'a

* **15:8** Girikio, '10 Derakema', Derakema tiba'e mada tiba gau naeḡa

daugine, ani nagini haḡai'uma? Ani ihureḡa tinadu ne fode'ena'a, haba nidu'a faine ḡiane vaḡi'uma. ⁹ Ebu horone meine, ane vase, negoḡa zu nabuga huzadu zina'a, 'Eḡe'a daunirote'e moni tiba vaḡe horoneha, e'ano'o eḡe teite matu'ihī!' ¹⁰ E za zi'ohe. E'e teiḡe, Exhaḡai sau'a vazeḡa tibani'a ane sau'a'ono'o ḡihurine, Badi'a tuḡure viga'e matu'i'uma.”

Ubugani'a Dauḡirote'e Hari Idaidaḡa

¹¹ Ebu Iesu'a hari 'ahoga bare idaniro. “Vaze 'ahogani'a ubuga 'aheu teite radiunu. ¹² Mada 'ahogano ubuga veḡani'a moga niro, raena'a, 'Mama, ḡae toheḡo zamaḡano eini'uma ḡau nidu'a 'ai eno'ī!' Ebu mogani'a ane ḡau ubuga 'aheu veize a'anadu ziniro.

¹³ Mada nu ḡarugano, ubuga veḡani'a ḡauḡa nidu'a nu'onadu haba faḡa vaḡine onamiro. Ebu e'ea ani mene faine zamaradu moniḡa au tauḡe'ena'a nidu'a modiro. ¹⁴ Ani moniḡa nidu'a mode hauḡirotene, e'e haba'ano zahara boro'a buaro ebu ani vinine runiro. ¹⁵ E'ano'o ani gauoga veize e'e haba'a vazeḡa 'ahoga vaḡe onamiro, ebu vazeḡani'a ani haba boha'ano aba taufe'ete'e gauḡa haro. ¹⁶ Ani e'ea vinine runadu ani ura boro'e aba ogomu atihi reinu, rehano vase 'ahogani'a ogomu 'ahoga mene haro.

¹⁷ Ḡonagano zamaḡani'a bohatanadu ani ane bare reiro, raena'a, 'Eḡe mama veize gaue'ete'e azaḡa'e ogomuze ḡehaḡa багаḡa, u e'e ahama vinihe ruhe'ohe. ¹⁸ E mama vaḡe bare onami'uma ebu 'ahige ni'uma. “Mama, e'e ḡa zu Badi'a mazao haḡai sau'a haḡaeha. ¹⁹ E'ano'o

e ḡae ubugo rae ago huho'i, rehano ḡae veize gaue'ete'e azaḡa teige huho'i!" ²⁰ 'Ouge rae zamaradu ani iḡunadu moga vaḡe bare onamiro.

Ani ize faḡano onairotene, mogani'a horoniro. Ani'e vetuḡaneadu ani ubuga 'u'a dure onamiro ebu ahainadu fura'iniro. ²¹ Ubugani'a moga niro, raena'a, 'Mama, e'e Badi'a zu ḡa mazao haḡai sau'a haḡaeha, e'ano'o e ḡae ubugo rae ago huho'i!' ²² Rehano mogani'a tuḡure azaḡa zina'a, 'Dabua manoḡa ḡarihe odohe aradu vidanohano'i! 'Evore adiriḡa redohano'i, zu tamaka redohano'i! ²³ Ebu boromakau modohuḡa iga reite'e odohe aradu mano'i! Eme au matu'i'hi! ²⁴ Mazaḡa e ubude 'ahi'e rudaro ebu bare ḡabodeha, ani dauḡiro ebu bare horone maha!' E'ano'o tuḡure azaḡani'a ani'a reirote'e ḡauḡa nidu'a haḡairo. Ebu mui boro haḡadu zeḡe nidu'a matue tiburaro.

²⁵ E'e zamaḡano ubuga ibi'ani'a mebao gaue radiunu. Ani ne u'a bare onamadu uhiḡano feurirotene, muie haraoḡa igiro. ²⁶ Ebu ani tuḡure vazēḡa 'ahoga hunadu nagini'a fureranate'e ḡadiniro. ²⁷ Tuḡure vazēḡani'a naenaenina'a, 'Negoḡo ani manoḡa bare feureha, e'ano'o mogo'a boromakau modohuḡa iga manadu mui boro haḡaeha.' ²⁸ 'Ouge reirotene ubuga ibi'a ani maḡune rudaro ebu ne zamaḡa diuḡoga mene uratiro.

Ebu mogani'a buanadu uminiro, raena'a, 'Ne diuḡadu eḡe teite muio matui'hi!' ²⁹ Rehano ani'a naenaenina'a, 'Mama, zamaro'i! E muri ḡehaḡa tuḡure vazēḡa teige ḡae veize gau'e onae'ohe zu ḡae ḡoere mene hezahohaunu.

Rehano e'e eġe vazehē duġuru teite matu'u veize ġae'a gouti ubuga tiba zu mene maro. ³⁰ U ubugo aha'a ubuma ġezo haġaiġano ġae moni mode hauġadu ne u'a bare onatene, ġa boromakau modohuġa iga mano haneha!' ³¹ Ebu mogani'a niro, raena'a, 'Eġe ubude! Ġa mada nidu'a eġe teite radiu'ohe, e'ano'o e ġau nidu'a'e ġae veize. ³² U negoġo ani'e rudaro ebu bare ġabodeha, zu dauġiro ebu bare horoneha. E'ano'o emeġe'a mui haġadu matu'i'uma!'"

16

Ma'ora Vazeġa Ġau Taufē'ete'e Vazeġa Hari Idaidāġa

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a hari 'adi idaniro. "Ma'ora vazeġa ġau nidu'a tafe'ete'e vazeġani'a radiunu. Mada 'ahogano ma'ora vase e'e'a ane ġau tafe'ete'e vazeġani'a ani moni au hauġinute'e igiro. ² 'Ougadu ma'ora vazeġa'e ani hunadu niro, raena'a, 'Ġae moneo hari egata'e hubehehe? Ġa'a eġe moni hina nougenouge gauinute'e faine me'odono'i, mazaġa ġa'e eġe ġau mene bare tafi'uma!'"

³ 'Ouge nirotene, ani'a ane bare reiro, raena'a, 'Eġe zuhi'a'a gauono'o mae vaġiheha. E izidi nougi'uma? E ahiri gauġa moneo inarahe 'o'o'a zu moni umidoga mazagarohē'ohe. ⁴ O, e nougi'uma'e edereha! 'Ahige haġaine, gau 'ahi modi'uma rehano, vazevaze'a zeġe neo huhe zouhi'uma.'

⁵ 'Ougadu ani'a ane zuhi'a ġau meirote'e azaġa tiba tiba huziro. Ebu ani'a zeġe bo'aġano vase

tiba ġadiniro, raena'a, 'Ġa'a eġe zuhi'a ġau'e nugu meiro?' ⁶ Vaze e'e naenaenina'a, 'E olive dehoroga 800 galeni meiro.' Ġau taufe'ete'e vaze'a niro. 'Ġae'a meirote'e umine meirote'e so'aġa mo'i, ebu ehoradu 400 galeniġa rae bare mirihe to'i!' ⁷ Ebu hena vaze 'ahoga ġadiniro. 'Ġa eġe zuhi'a ġau nugu meiro?' Vaze e'e'a naenaenina'a, '100 vuidi baige boro meiro.' Ani'a niro. 'Ġae so'a madu 80 baige rae bare mirihe to'i!'

⁸ Ma'ora vazeġani'a ani ġau taufe'ete'e vazeġani'a nagini haġairote'e igirotene, ani ġuriro vazeġa rehano, niguniro, mazaġa haġaiġa'e huhuzaġa."

Iesu'a reiro, raena'a, "E'e teige, raha adao Badi'a aġu'a azaġa'e zeġe veize gauoga ufeta huhuzaġa. Azaġa azaġa vitize'ohe. ⁹ Eġe'a zi'ohe, za'e raha ada ġau madu vaze danazo'i zu ze teite vazetito'i! Ġauġo nidu'a hauġadu zae zu rudaune, za'e tuġutuġu haba'a mae zouzi'uma.

¹⁰ Iniu'a gau komeġa veize ane zama hina faine haġaine, gau boro zuni 'ouge haġai'uma. U iniu'a gau kome'ano ġuririne, gau boro zuni ġuriri'uma. ¹¹ Ebu za'a rahao ada ġau mene faine odohe gauine, Badi'a'ono'o vine ma'oraġa huga mene me'uma. ¹² Za vaze nu ġau mene faine odohe gauine, zae ġauġa mene me'uma.

¹³ Tuġure vazeġa'e zuhi'a 'aheu veize gauoga mene idaġa. 'Ougine ani 'ahoga'e zamari'uma, u 'ahoga'e he'ehe'eni'uma. Ebu 'ahoga veize faine gaui'uma, u 'ahoga'e turuni'uma. E'e teige, za'e Badi'a ebu moni veize gauoga mene idaġa."

14 Farisea azaḡa'e moni zamare borofe'ete'e u'ano, Iesu ḡoere igirotene, ze Iesu eḡofoharo.

15 'Ougadu Iesu'a ziro, raena'a, "Vaze ubumao za'e zae'a bare duduḡa ra'ohe, rehano Badi'a'e zae zama'e sau'a rae edeḡa. Vaze'a ḡau boro ra'ete'e ḡauḡa'e, Badi'a'a agirohau'ena'a mene urate'ohe.

16 Ioane Babatiso'a izema onairote'e madaḡano, Mose goro ḡoe'a zu peroveta azaḡani'a mirihirote'e ḡoe'a vaze ibitoziniro. E'e ḡarugano Badi'a hari manōḡa'e eḡe'a haram'e'ohe, ebu vaze ḡehaḡa'e Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a diuḡoga veize inare'ohe.

17 Adure zu raha'e dauḡi'uma, rehano Mose goro ḡoe'a kome'a hune zuni mene dauḡi'uma.

18 Mose goro ḡoe'a 'ahoga idani'uma. Hahu ohoze'a inuga modadu roḡae 'ahoga teite hahurine, ani'e daro'e'ohe. Ebu ohoze 'ahoga'e i'ani'a modirote'e roḡaeḡa teite hahurine, ani zuni daro'e'ohe."

Ma'ora Vazeḡa ebu Lazaro

19 Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a, "Ma'ora vazeḡa 'ahogani'a radiunu. Ani dabua miriḡa manōḡa vidaunu zu mada nidu'a ani ogomu manōḡa aunu ebu ne manōḡa huneo radiunu.

20 U ani ne ḡabiriḡa ibihetaḡano zahara vazeḡa niḡa Lazaro'a radiunu. Ani ahiri'e idiri ḡunuḡa.

21 Ani ma'ora vazeḡani'a fatao oganadu mu-muḡani'a rururaudote'e ufe atihi reinu. Rehano ḡuni'a aradu ane idiri ubidinu.

22 Ḡonagano Lazaro'a rudarotene tuḡure viga'a ovadu Aberahamo vaḡe zamahu itiro. Ebu ma'ora vazeḡa zuni rudanadu guriro.

²³ Ma'ora vazegā viga'e rune haba'a onamadu ani e'ea huau ḡaniḡanau'ena'a ite ehamaro, ebu faḡano Aberahamo babaḡano Lazaro horoniro.

²⁴ 'Ougadu ani'a huario, raena'a, 'Aberahamo, mama! Eḡe vetuḡaho'i! Lazaro tuḡunadu ane 'evo'a hudu'a vuo taradu mazanehe amunano'i! E ire roga duhuḡa zamaḡano gigi'a boro hide'ohe!' ²⁵ Rehano Aberahamo'a naenaeniro, raena'a, 'Ubude, ḡa 'ahi zamaro'i! Ḡa'a rahao ḡabode radiudote'e madaḡano ḡau manomano hidinu, u Lazaro ani aduga hidinu. 'Ahine Lazaro ani izidi ahao matu'e rudau'ohe, u ḡa'e gigi'a hide'ohe. ²⁶ Ḡau 'ahoga zuni 'ahi e'e, emeḡe bo'aḡano'e dofara boro. Vaze 'ahoga ahano'o ḡa mone fare amoga mene idaḡa, ebu eme none fare aroga mene idaḡa.'

²⁷ 'Ouge reirotene, ma'ora vazegāni'a naenaeniro. 'Mama Aberahamo, e ḡa umi'e'ohe. Lazaro eḡe ne tuḡune onamo'i! ²⁸ E negohe nidu'a fu'o. Ze rudaune aduga hide'ete'e haba'a 'ahi mene aroga veize, Lazaro ane onamadu eḡe'a ahao gigi'a hide'ete'e ihozi'uma.' ²⁹ Rehano Aberahamo'a nina'a, 'E 'ouge mene haḡai'uma, mazaḡa Mose zu peroveta azaḡa miriho'e e'e radiu'ohe. Ze uratine mirihoḡa e'e me'odi'uma ebu e'e moneo ederi'uma.' ³⁰ Ebu ani nina'a, 'O mene, mama Aberahamo! Vaze 'ahoga runeono'o zeḡe vaḡe tuḡunine, ze'e haḡai sau'anono'o ḡihuri'uma.' ³¹ Rehano Aberahamo'a niro. 'Ze Mose zu peroveta azaḡa mene egozine, runeono'o ḡabode iḡune'ete'e vazegā zuni mene hune egoha'uma.'"

17

Iesu'a Sau'a Rae Mode'ete'e zu Fiie'ete'e Ihoziro

(Mataio 18:6-7, 21:22, Mareko 9:42)

¹ Mada 'ahogano Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Vaze sau'a moneo tutuze'ete'e'e gāuḡa'e mada nidu'a furera'uma, rehano vaze haḡai sau'ano tutuze'ete'e vazegā'e, fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma. ² Ani'a kome'a kome'a bo'aḡano tibani zu sau'ano tutune ihonine, e'e vazegā'e hadi horeḡa unuḡano aute varahadu davarao feunine'e manogā. ³ E'ano'o tohutoho'i! Ekalesia nabugo'a sau'a haḡao'idene, riḡa ḡoreno'i, raena'a, 'Ḡa ve'oreha haḡai sau'a ago haḡao'i! Ebu ani haḡai sau'anono'o ḡihuro'idene, sau'aḡa rae modo'i! ⁴ Ani'a mada tiba zamaḡano ḡae 7 sau'a ḡae mazao haḡaine zu ḡae 7 bare onaadu 'E ḡa mazao haḡai sau'a haḡaeha,' rae ro'idene, ane sau'a aḡutu modo'i!"

⁵ Mada 'ahogano apostolo azaḡani'a Zuhi'a Boro niro, raena'a, "Eme ḡa mazao fie'ete'e ufeta borof'o'i!" ⁶ Zuhi'a Boro'a naenaezina'a, "Za'a eḡe mazao fie'eta'a'e fufu maḡa kome'a tiba heuḡa rehano, za'a Irimo ireḡa nina'a, 'Irimo ire, ḡae'a bare taigota iḡunadu davarao ḡuhuro'i,' rae reine, ani za ḡoere egozini'uma."

⁷ Iesu'a bare zina'a, "Zae bo'aḡano vaze 'ahogani'a tuḡure vazegā 'ahogaḡeta reine, tuḡure vazegā e'e'a mebao raha houni'uma ga mamoe taufi'uma. Ebu gauono'o bare onaine, ane zuhi'a'a 'ahige re'umahe, 'Aro'i, ehoradu ogano'i? Mene! ⁸ Ani zuhi'a'a 'ahige re'uma, raena'a, 'Eḡe veize ḡorava ogomuḡa ḡoroho'i,

dabarano'i, ebu e ibite oga'uma zamaḡano danaho'i! E'e ḡaruganobu'u ḡa'a ogano'i!" ⁹ Ebu tuḡure vazega'e gau haḡate'e veize ani zuhi'a'a manoḡa tauḡi rae mene ni'uma. ¹⁰ E'ano'o za zuni Badi'a'a zeate'e gauḡa haḡae hauḡo'idene, za 'ahige ro'i, 'Eme tuḡure azaḡa roḡeḡa. Eme'e gau'e tauḡeḡa."

Lefera Azaḡa 10 Manoziro

¹¹ Iesu ani Ieruselema haba'a u'a onaminu. Ebu ani Samaria zu Galilea haba'a nemaḡano onamiro. ¹² Ani de'e haba'ano ne 'ahoga diuḡirotene, lefera azaḡa 10 faḡano edanadu Iesu horoniro. ¹³ Ebu ḡihau huario, raena'a, "Zuhi'a Boro Iesu, eme vetuḡafadu dehefe faifo'i!" ¹⁴ Iesu'a horozadu ziro, raena'a, "Badi'a dibu'o hau'ete'e azaḡa vaḡe onamo'i, ebu ahirize ihozo'i! Ze'a za manora ga mene rae ḡiazi'uma." Ebu ze ibio oname'ete'e zamaḡano, leferaze'a deheru manoriro.

¹⁵ Vaze tiba'e leferaḡani'a manoroga horonirotene, Iesu vaḡe bare onadu ḡihau huau'ena'a, Badi'a niḡa niguniro. ¹⁶ Vaze 'adi'e Samaria vazega. Ani Iesu oda babaḡano rahao owoe ḡuḡuradu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡa'a deheheha! Manoḡa tauḡi!" ¹⁷ Ebu Iesu'a ḡadiniro, raena'a, "E vase 10 dehe faizeha, rehano vase 9 nou'e'e? ¹⁸ Iuda mene vazega ḡa'a da'o baradu Badi'a nigunahehe?" ¹⁹ Ebu Iesu'a vase e'e niro, raena'a, "Iḡune edanadu onamo'i! Ḡae'a eḡe mazao fie'ete'e'a ḡabo'eha."

Badi'a'a Ibitohau'ete'e Haba'a Ihoziro (Mataio 24:23-28, 24:37-41)

20 Mada 'ahogano Farisea azaḡani'a Iesu ḡadiniro, raena'a, "Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e nani'a ari'uma?" Iesu'a naenaenziro. "Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e onae'ete'e vase'a ubumaze hina ḡianoga mene idaḡa.

21 'Ani ahama ra'ohe,' ga 'Ani omoa ra'ohe,' de'uge mene rae re'uma, mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e zae bo'aḡano* radiu'ohe."

22 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Za'a zazore mone mada 'ahogano, eḡe, Vaze Ubuga ḡiahihi re'uma, rehano za'e e mene horohi'uma. 23 Vaze'a raena'a, 'Ḡiano'i, Iesu omo'e'e' ga 'Iesu 'ahi'e'e,' rae zo'idene, ago buau onamo'i zu ago hegoto'i! 24 E, Vaze Ubugani'a bare onaine, vase nidu'a hune'a horohi'uma. A'e, viri'a vazahadu adure nae ruganono'o nae ruga aganadu vase nidu'a horone'ete'e heuḡa.

25 Rehano e'e ḡauḡa izema fureranogano, e'e aduga ḡehaḡa hidi'uma zu izidi azaḡani'a eḡe hezahohi'uma.

26 Eḡe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaḡano'e vazevaze'a Noa madaḡano haḡainute'e teigi'uma. 27 E'e madaḡano vazevaze'a radiunute'e radoneḡano ogaunu, gaginu zu hahurinu onamo Noa'a ḡasi boro diuḡiro. 'Ougadu zobo'a onaadu zeḡe nidu'a ruize hauḡiro. 28 Ebu eḡe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaḡano'e vazevaze'a Lota madaḡano haḡainute'e teigi'uma. Zeḡe'a radiunute'e radoneḡano ogaunu, gaginu, maketinu, hihinu ebu neze ogoraunu. 29 Rehano Lota'a Sodoma haba'a mode iḡunirotene, ire

* 17:21 zae zamaḡano

roga zu ire roga hadiḡani'a adureono'o iruḡu teige rururu ovoiro ebu nidu'a hune ruize hauḡiro. ³⁰ Eḡe, Vaze Ubugani'a adureono'o bare onaine, a'e e'e madaḡa teigi'uma.

³¹ E'e madaḡano iniu'a ne enona radiu'ete'e vazega'e ḡauḡa mouga veize neḡa mene diuḡi'uma! Meba zamaḡano hihe'ete'e vazega zuni neḡa mene bare onami'uma! ³² Nugo zamaro'i, Lota inuga'e nouga du rudaro! ³³ Iniu vaze ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu vaze ane ḡabone eḡe 'uano ahetine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma. ³⁴ E zi'ohe, e'e bare onaite'e ohe'ano vaze 'aheu'e evane tibano bazi'uma. E'e zamaḡano 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡuni'uma. ³⁵ Roḡae 'aheu'e uvahu mirune radi'u'ete'e zamaḡano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡuni'uma†.” ³⁷ Ebu ane tahi'atahi'a'a ḡadiniro, raena'a, “Zuhi'a Boro, 'ahi'e nouma furera'uma?” Iesu'a naenaезiro. “Nagini'a rudanate'e haba'ano gaoza'a nu'ora'uma.”

18

Ḡozoba'a Bare Bare Uminirote'e Hari Idaidaḡa

¹ Mada 'ahogano Iesu ane tahi'atahi'a'a kuruo iḡaiḡa kuranoga zu mene ahetoga veize hari 'ahoga idaniro. ² Ani raena'a, “Haba 'ahogano kota ibitohau'ete'e vazega 'ahogani'a

† 17:35 Mirihe farirote'e 'ahoga'e v. 36 'ahige ra'ohe, 'Ohoze 'aheu'a mebao gau'ete'e zamaḡano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iḡui'uma.'

radiunu. Ani'e Badi'a mene rihoninu zu vase mene gubazinu. ³ E'e haba'ano ġozoba 'ahogani'a zuni radiunu. Ani mada nidu'a bare bare kota ibitohau'ete'e vazegā vaġe onamadu niro, raena'a, 'Eġe agire vazegā'a eġe mazao haġairote'e haġaiġa'e mene duduġa. E'ano'o ġa ani mazao nagini'e haġai duduġa ihono'!' ⁴ Kota ibitohau'ete'e vazegā ani faġa hune ġozoba e'e dananoga mene uratiro. Rehano vesu'u ani ane'a bare raena'a, 'E Badi'a mene rihone'ohe zu vase mene gubaze'ohe. ⁵ Rehano ġozoba ada'a, e ufeta ġunuġuhe'ohe! E'ano'o e ani kota abiti'uma ebu ani'e duduġa rae ni'uma. 'Ouge mene haġaine, ani bare bare onaadu ihi'uma ebu e fuġofuġohe ruhi'uma!"

⁶ Ebu Zuhi'a Boro'a raena'a, "Kota ibitohau'ete'e vazegā ani zuni mene duduġa vazegā. Rehano ani'a nagini ra'ete'e faine abito'!
⁷ Badi'a'e, ane'a ohotirote'e azaġani'a ohere zu mada'i ani uminine, ani zogone nagini duduġa ra'ete'e ġauġa zini'uma ebu danazoga'e mene sasi'uma. ⁸ E zi'ohe, Badi'a'a nagini duduġa ra'ete'e ġauġa ġarihe zini'uma. Rehano eġe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaġano, Badi'a mazao fie'ete'e vase nu horozi'uma ga mene?"

Farisea Vazegā zu Takesi Ufe'ete'e Vazegā

⁹ Iesu'a zeġe'a zeġe bare duduġa rae ra'ete'e zu vase edeze ġahize'ete'e azaġa mazao hari 'ahoga idaniro. ¹⁰ Ani raena'a, "Mada 'ahogano vase 'aheu, Farisea vazegā zu takesi vazegani'a kuranoga radu kuru neġa itiro. ¹¹ Ebu Farisea vazegani'a edanadu 'ahige kuraro, raena'a,

'Badi'a, manoga tauḡi! Mazaḡa e'e vase sau'azeta nu, a'e ḡonore azaḡa, haḡai sau'a azaḡa ebu ubuma ḡezo azaḡa mene heuḡa. Takesi ufe'ete'e vazega omo zu mene heuḡa! ¹² Fura tiba zamaḡano, e ḡae 'aheu zaḡozaḡe'ohe zu e'e hide'ete'e ḡauḡa nidu'a zamaḡano gaubanana tiba ḡa ḡane'ohe.' ¹³ U takesi vazega ani faḡano edaro. Ani adure ḡoha zu mene ite ehamanadu 'u'uga fa'ofa'one'ena'a kuraro, raena'a, 'Badi'a, e'e sau'a vazega, vetuḡaho'i!"

¹⁴ Ebu Iesu'a raena'a, "E zi'ohe, Badi'a'a Farisea vazega'e mene duduḡa reiro. Rehano takesi vazega ani duduḡa radu ani neḡa onamiro. Iniu vase ane'a bare niḡa mae itine, Badi'a'a niḡa mae ovoi'uma, rehano iniu vase ane'a bare niḡa mae ovoine, Badi'a'a niḡa mae iti'uma."

*Iesu zu Tahi'a Kome'a Kome'a
(Mataio 19:13-15, Mareko 10:13-16)*

¹⁵ Mada 'ahogano vase nu'a zeḡe tahi'a kome'a kome'a tutuze Iesu vaḡe ariro, mazaḡa Iesu'a 'evo'a zeḡe rana touga uratiro. Rehano ani tahi'atahi'a'a tutuze arirote'e azaḡa roziro. ¹⁶ Rehano Iesu'a tahi'a kome'a kome'a huziro ebu vase e'ea zina'a, "Tahi'a kome'a kome'a eḡe vaḡe tuḡuzo'i, zu ago gararo'i! Mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e vazega'e, tahi'a kome'akome'a teige Badi'a ḡoere igi'ete'e vazega. ¹⁷ E hube hune zi'ohe. Tahi'a kome'a teige, iniu'a Badi'a'a ibitohau'ete'e mene mae ḡihinine, ani Badi'a'a ani mene ibitoha'uma."

*Ma'ora Vazega
(Mataio 19:16-30, Mareko 10:17-31)*

¹⁸ Iuda azaḡa ibitozini'ete'e vazegā 'ahogani'a Iesu ḡadiniro, raena'a, "Ihore vazegā manoḡa, e nagini haḡaine ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

¹⁹ Iesu'a niro, raena'a, "Ḡa nouḡadu e manoḡa rae huhe'ohe? Badi'a ane da'o huga hune manoḡa, u vase 'ahogani zu mene hune manoḡa.

²⁰ Rehano ḡa ḡadimu moneo naenae'ihī. Mose goro ḡoe'a ḡa edegā. A'e 'ahi'e'e: Ubuma ago ḡezano'i, vase ago mano'i, ago ḡonotano'i, kota zamaḡano ḡoere ve'oḡa ago ḡoero'i ebu vi'u mogo gubazo'i! Ḡa goro ḡoe'a haḡaiḡa 'ahi hegote'e ga?" ²¹ Ani'a naenaeniro, raena'a, "E kome'anono'o 'ahi ḡauḡa nidu'a haḡae hune'ohe." ²² Iesu'a e'e igirotene, ani niro, raena'a, "Ḡa ḡau tiba iḡine'ohe. Ḡauḡo nidu'a seronadu zahara azaḡa zeno'i! 'Ougine ḡa radone tuḡutuḡu haba'ano naegā me'uma. Ebu aradu eḡe hegoto'i!"

²³ Ani'a Iesu ḡoere igirotene, zamaḡani'a adudu bororaro, mazaḡa ani'e ufeta ma'ora vazegā 'ahine.

²⁴ Ebu Iesu'a vase 'e'e horonadu niro, raena'a, "Ma'ora azaḡa'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazegā rouga'e riḡa bagaḡa.

²⁵ Kamero'e niduru ho'oga diuḡoga'e riḡa. Rehano ma'ora vazegā'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazegā rouga'e ufeta riḡa."

²⁶ E'e igirote'e azaḡani'a raena'a, "'Ougine iniu'a da'o ḡabone hidi'uma?"

²⁷ Iesu'a nae-naezina'a, "Vaze'a haḡaoga mene idaḡa ḡauḡa'e, Badi'a'a haḡaoga idaḡa."

²⁸ Ebu Petero'a niro, raena'a, "Eme ḡau nidu'a modadu ḡa ḡaruna hegote'ohe." ²⁹ Iesu'a zina'a, "E hube hune

zi'ohe. Vaze 'ahogani'a Badi'a'a ibitohau'ete'e veize, neġa, inuga, negoġa, vi'a moga ga tahi'aġa mode iġunine, ³⁰ izidi madaġano ani naeġa ġae ġehaġa hidi'uma, zu zama moneo ġabone tuġutuġu me'uma."

*Iesu'a Ane Rune Bare Ġo'aniro
(Mataio 20:17-19, Mareko 10:32-34)*

³¹ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a 12 nu'ozadu ziro, raena'a, "Zae edeġa eme Ierusalemaba'a ite'ohe. E'ea feurine, peroveta azaġani'a eġe, Vaze Ubuga, moneo mirihirote'e ġauġani'a huda'uma. ³² E'e Roma azaġa evora ri'ih'i'uma. Ebu ze'a ġirihohi'uma, mazagarohi'uma zu eġe rana so'abidi'uma. ³³ Ebu masihi'uma zu uġuhi'uma, rehano mada uġiduġano bare ġabode iġuni'uma." ³⁴ Rehano ani ġoere huga'e 'u'uruġa 'ahine, Iesu tahi'atahi'a'e ani'a zirote'e goe'a huga mene ederiro.

*Iesu'a Ubumaġa Kuruġa Vazeġa Fainiro
(Mataio 20:29-34, Mareko 10:46-52)*

³⁵ Iesu'e Ieriko haba'a hanitiro. E'ea ubuma kuruġa vazeġa 'ahoga'e ibi genaġano ehoradu vaze mazao moni umidinu. ³⁶ Ani vaze ġuġuvaġani'a harae vitau'ete'e egadu nagi'ni'a fureru'ete'e ġadimaro. ³⁷ Ze'a nina'a, "Iesu Nazareta vazeġani'a vitau'ohe." ³⁸ Ze'a 'ouge nirotene, ani huau iġuniro, raena'a, "Iesu, Davida mariga vazeġa, eġe vetuġaho'!" ³⁹ Ebu ibite'ete'e azaġani'a riġa ġoreniro. "Ġa sifu rado'!" Rehano ani ġihau baġaga huauna'a, "Davida mariga vazeġa, eġe vetuġaho'!" ⁴⁰ Iesu ani e'e igirotene, tue edanadu ebu zina'a, "Ohoze

e'e tutune aro'i!" ⁴¹ Ubuma kuru vazegani'a aradu Iesu'a gadiniro, raena'a, "Ġa ege'a ġa veize nagini haġaoga urate'ohe?" Ani'a nae-naenina'a, "Zuhi'a Boro, e ehamatihi!" ⁴² Iesu'a niro, raena'a, "Nugo ehamano'i! Mazaġa ġae'a eġe mazao fie'ete'e'a mano'eha." ⁴³ Ebu vase e'e ubumaġa'e zogone manoradu ehamu idararo zu Badi'a nigune'ena'a, Iesu ġaruna hegotiro. Vaze nidu'a e'e horonirotene, zeġe zuni Badi'a niguniro.

19

Zagaio zu Iesu

¹ Iesu ani Ieriko haba'ano feuradu vitau on-amiro. ² E'ea vase 'ahoga niġa Zagaio'a radiunu. Ani'e takesi azaġa ġihi'aġa zu ma'ora vazegā. ³ Ani Iesu ġianihi reiro, rehano ani'e vase futu'a 'ahine vase ġuġuvaġa bo'aġanono'o Iesu horonoġa'e mene idararo. ⁴ E'ano'o ani Iesu horonoga radu dure ibitadu ibi genaġano Nuguri ireġa 'ahoga sibiriro, mazaġa Iesu ani e'e ibiġano vita'uma. ⁵ Ebu Iesu'a e'e haba'ano feurirotene, ani ite ehamanadu Zagaio huniro, raena'a, "Zagaio! Ġarihe bua ovao'i! E izidi ġae neo radi'uma." ⁶ Zagaio ani ġarihe sibire buanadu matu'u boroġeta ane neo Iesu mae ġihiniro. ⁷ Vaze vase'a e'e horonadu zeġe nidu'a gumude ġoeriro, raena'a, "Iesu ani'e haġai sau'a vazegā neo diuġe radiu'ohe!"

⁸ Ebu ane ne zamaġano, Zagaio'a iġune edanadu Zuhi'a Boro niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ġiano'i! E izidi eġe ġau ġaha'a zahara azaġa

zini'uma. Zu eġe'a vaze mazao ġuriradu ġau 'ahoga meiniro reine, eġe'a ġae ġazaġa bare barono zini'uma.” ⁹ 'Ougadu Iesu'a naenaeniro, raena'a, “Izidi ġae zu ġae teite ne tibano radiu'ete'e azaġa'e Badi'a'a zeġe sau'anono'o ġabozeha, mazaġa ġae zuni ġae vouġa Aberahamo teige Badi'a mazao fie'ohe. ¹⁰ Eġe, Vaze Ubuga'e, dauġirote'e azaġa vaġoga zu ġabozoga veize onairo.”

*Tuġure Azaġa 10 Hari Idaidaġa
(Mataio 25:14-30)*

¹¹ Iesu'a Ierusalemaba haba'a hanitirotene vaze-vaze'a 'ahige zamariro, raena'a, 'Iesu ani Ierusalemaba haba'a diuġine, ani kini re'uma ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a'e zogone fura'uma.' E'ano'o ze Iesu ġoere ize abite'ete'e zamaġano, Iesu'a hari 'ahoga idanirio, raena'a,

¹² “Vaze 'ahoga'e niġa boro. Ani'a kini rouga radu haba faġa onamihi ebu bari'uma rae reiro.

¹³ 'Ahine ani izema onamogano, tuġureġa azaġa 10 huzadu zeġe nidu'a moni tiba tiba* ziniro. Ebu zina'a, 'Moni 'ahi hina moni borofu'i onamo eġe'a bare onai'uma.' ¹⁴ U ane haba azaġani'a ani kini rouga mene uratiro. Ebu ane ġaruna hari odohe dure'ete'e azaġa tuġuzadu haba zuhi'aġa mazao uminirio, raena'a, 'Ani emeġe kini rouga mene urate'ohe!"

¹⁵ Rehano haba zuhi'aġani'a ani kinio ohonadu bare onairo. Ane'a moni zinirote'e tuġure azaġa huzadu ze'a nougenouge moni borofirote'e ederihi rae reiro. ¹⁶ Ebu tuġure vazeġa ibi'ani'a

* **19:13** Girikio, 'Mina', Mina tiba'e mada 100 naeġa

ane vaḡe onaadu raena'a, 'Zuhi'a, ḡa'a inirote'e moni tiba hina moni 10 haḡaeha.' ¹⁷ Ane zuhi'a'a nina'a, 'Manoḡa taugi! Ḡa'e tuḡure vazegā manogā! Ḡa gau kome'a faine odohe gaueha u'ano, neḡa neḡa nidu'a 10 ḡiane'ete'e vazegāno oho'i'uma.' ¹⁸ Tuḡure vazegā 'aheugani'a onaadu zuhi'aḡa nina'a, 'Zuhi'a, ḡa inirote'e moni tiba hina bare moni fu'o haḡaeha.' ¹⁹ Ane zuhi'a'a naenaeniro, raena'a, 'Manoḡa taugi! Ḡa zuni neḡaneḡa nidu'a fu'o ḡiane'ete'e vazegāno oho'i'uma.'

²⁰ Rehano tuḡure vazegā 'ahogani'a onaadu raena'a, 'Zuhi'a, ḡa moni ahi'e'e. Eḡe'a mene daunoga veize dabua hina umadu u'uru tiro. ²¹ Ḡa'e vaze riḡa. Vaze'a tirote'e ḡauḡa ḡa'a ma'ohe, zu vaze'a ḡorarote'e ḡauḡa ḡa'a hirive'ohe. E'ano'o e ḡa mazao rihanadu 'ouge haḡairo.' ²² Ane zuhi'a'a naenaeniro, raena'a, 'Ḡa'e tuḡure vazegā sau'a! Ḡa'a ra'ete'e ḡoe'a u'ano, e ḡa aduga ḡani'uma! E'e vaze riḡa radu vaze'a ti'ete'e zu ḡorau'ete'e ḡauḡa ma'ohe rae ederifone, ²³ ḡa nougadu e moni moni neḡano mene tiro? 'Ougifone e bare aradu moni e'e bare ragate meifo. ²⁴ Ebu ani vaetadu uhira edarote'e azaḡa ziro. 'Ani mazao moni tiba e'e mo'i, ebu moni 10 mate'e tuḡure vazegā hano'i!' ²⁵ Rehano ze'a nina'a, 'Zuhi'a, ani moni 10 amahi maha.' ²⁶ Ani naenaezina'a, 'O'e, rehano e 'ahige rae zihi. Iniu vaze nagini hide'ete'e faine odohe gauine, ani hena borofe hidi'uma. Rehano iniu vaze nagini hide'ete'e mene faine odohe gauine, ani mazao nagini kome'a zuni meini'uma. ²⁷ Ebu

eġe'a kini rouga mene uratirote'e agire azaġa tutuze aradu eġe zamao mau ruzo'!

Iesu'a Ierusalem a Haba'a Diuġiro

(Mataio 21:1-11, Mareko 11:1-11, Ioane 12:12-19)

²⁸ 'Ouge radu Iesu ani ane tahi'atahi'a zamao Ierusalem a haba'a u'a itiro. ²⁹ Olive maġano Betefage zu Betania neġano feurirotene, ane tahi'a 'aheu tuġuziro. ³⁰ Ebu zina'a, "Zama mone neġa onamo'i. Diuġine, doniki modohuġa, vase 'ahogani'a mene ehoroga ġauġa e'ea 'ute touga horoni'uma. Ebu fuhi'adu 'ahi mae aro'!

³¹ Vaze 'ahogani'a ġadizena'a, 'Nougadu fui'e'ohe?' ro'idene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe,' rae no'!

³² Iesu'a zirote'e idunaġano ze onamiro ebu doniki modohuġa horoniro. ³³ Ze e'e fuhi'e'enogano, doniki modohuġa e'e azaġani'a ġadiziro, raena'a, "Za nogadu e'e fuhi'e'ohe?"

³⁴ Ze'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro'a urate'ohe." Ze 'ouge reirotene doniki modohuġa azaġani'a ziniro. ³⁵ Ebu ze doniki modohuġa mae Iesu vaġe onamadu dabuaze doniki modohuġa ġarunio zahariro, ebu Iesu ani rana tiriro.

³⁶ Iesu'a oname'ete'e zamaġano, vase ġuġuvaġani'a dabuaze ane ibio hirau onamiro.

³⁷ Ebu ani Olive maġanonno'o ovoe'ete'e ibiġa hanitiro. E'ea Iesu ġaruna hegote'ete'e vase ġuġuvaġa nidu'a oname'enogano matu'uzeta huau'ena'a, Badi'a niguniro, mazaġa ze Iesu'a haġainute'e haġai gigi'aġa nidu'a horoniro.

³⁸ Ze'a raena'a,

“Zuhi'a Boro ane niḡano onae'ete'e kiniḡa ni-
guno'i!

Adureo uniho manoḡa,
ebu hitana huneo Badi'a nigunoga!”

³⁹ Rehano vase ḡuḡuvaḡa bo'aḡano Farisea
azaḡa nu'a raena'a, “Ihore vazegā, ḡa ḡaruna
hegote'ete'e azaḡani'a 'ouge ra'ete'e gararo'i!”

⁴⁰ Iesu'a naenaезiro. “E mene 'ougi'uma. E
zi'ohe, ze mene niguhine, hadi zeḡe'a huanadu
eḡe niguhi'uma.”

⁴¹ Iesu'a Ierusalemā haba'a hanitadu haba'a
e'e horonirotene niaro. ⁴² Ebu raena'a,

“Ierusalemā azaḡa, izidi za'e Badi'a teite uniho
manoḡa ma'ete'e ibiḡa edegā reifone, ḡabone
hidifo. Rehano zae fase, izidi'e za e'e edenoga
mene idaḡa. ⁴³ Mada 'ahogani'a furera'uma.

E'e madaḡano zae agire azaḡani'a raha gabi'a
merau ganaḡeḡezi'uma, ebu zamao haozi'uma.

⁴⁴ Zeḡe'a zae haba zu haba azaḡa nidu'a rahao
zimi feuzi'uma. Ebu zae ne ogorarote'e hadiḡa'e
nidu'a fahe ḡuzuhi'uma, mazaḡa Badi'a'a zae
vaḡe onairote'e madaḡa mene ederiro 'ahine.”

Iesu'a Kuru Neḡa Deheniro

(Mataio 21:12-17, Mareko 11:15-19, Ioane 2:13-22)

⁴⁵ Iesu'a Ierusalemā haba'a diuḡadu kuru
neḡa onamiro. Ani de'e haba'ano ḡau nunu
serone'ete'e azaḡa horozadu hegoze buziro.

⁴⁶ Ebu zina'a, “Buka Zaḡoḡa zamaḡano 'ahige
mirihiro, raena'a, 'Badi'a ne'e vase'a kurau'ete'e
neḡa re'uma.' Rehano zae'a kuru neḡa'e ḡonore
haba'a teige haḡae'ohe!”

⁴⁷ E'e ġarugano Iesu'a mada nidu'a kuru neġano vaze ihozinu. Rehano Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu vaze boroboro'a ani matihi reiro. ⁴⁸ Rehano ze ani ma'uma ibiġa mene hidiro, mazaġa vaze nidu'a Iesu'a reinute'e ġoe'a faifaine abitinu.

20

Iesu Gigi'aġa Moneo Ġadiniro (Mataio 21:23-27, Mareko 11:27-33)

¹ Mada 'ahogano Iesu'a kuru neġano Badi'a hari manoga haraminu zu vaze ihozinu. E'e madaġano Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu vaze boroboro'a ani vaġe onamiro. ² Ebu ze Iesu ġadiniro, raena, “Eme efo'i, ġa no'e gigi'aġa hina haġai e'e haġae'ohe? Iniu'a 'ahi gigi'aġa ġaniro?” ³ Iesu'a naenaenziro, raena'a, “Eġe zuni ġadimu 'ahoga zinihi. ⁴ Ioane'a bapatzio haġainuta'a'e Badi'a mazaono'o ga vaze mazaono'o? Eho'i!”

⁵ Zeġe'a zeġe da'o neneġaniro. “Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ġoere mene mae ġihinido?' rae ifi'uma. ⁶ U vaze mazaono'o reine, vaze nidu'a hadi hina uġue rui'uma, mazaġa zeġe nidu'a Ioane ani'e hube hune peroveta vazega rae mae ġihiniro.” ⁷ E'ano'o ze naenaenina'a, “Eme aġu'a Ioane gigi'a'e noumano'o meiro.” ⁸ Ebu Iesu'a zina'a, “Eġe zuni no'e gigi'a hina haġai 'ahi haġaete'e mene ihozi'uma.”

*Hihi Azağa Sau'a Hari Idaidağa
(Mataio 21:33-46, Mareko 12:1-12)*

⁹ Iesu'a vaze mazao hari 'ahi idaniro. “Vaze 'ahogani'a vaini mebağa goranadu hihi azağa nu'evora ti'ena'a, 'ahige reiro. 'Hirivi'ete'e gāuğa nu e'a me'uma.' Ebu ani'a haba 'ahoga onamadu mada fağa ragavinu. ¹⁰ Vaini mağa ri'i'ete'e madağa reirotene, vaini mağa nu mouga radu ani tuğureğa vazega 'ahoga hihi azağa e'e vage tuğune onamiro. Rehano ze'a bounadu 'evo'a isoğa tuğune baroniro. ¹¹ Ani hena tuğure vazega 'ahoga bare tuğuniro, rehano ani zuni bouniro, mazagarone runiro zu 'evo'a isoğa tuğuniro. ¹² Ebu ani tuğure vazega uğiduğa bare tuğuniro, rehano e'e vazega'e ruharo zu uhine baroniro.

¹³ Gonagano vaini mebağa vazegani'a 'ahige reiro. 'E nagini hağai'uma? Ege ubude zamaroni tahi'ağa tuğuni'uma, giseha ze ani u'u gubani'uma.' 'Ougadu ani tuğuniro.

¹⁴ Rehano hihi azağani'a horonirotene, zege'a neneğaniro. 'Ani'e vaini mebağa 'adi me'uma vazega! 'Aro matihi, ebu vaini mebağa 'adi emege'a me'uma!' ¹⁵ E'ano'o ze'a vaini mebağanono'o ani uhine bunadu mau runiro. 'Ougadu vaini mebağa vazeg'e ze mazao nagini hağai'uma? ¹⁶ Ani onaadu hihi azağa e'e mau ruzi'uma ebu vaini mebağa'e vaze nu zini'uma.”

Vaze'a hari e'e igirotene, ze niro, raena'a, “'Ahiguğa mene fureraune manoga!” ¹⁷ Rehano Iesu'a giazadu zina'a, “'Ouge rouga idağa, rehano Buka Zağoga zamağano 'ahige mirihirote'e goe'a huga'e zamaro'i!

Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mene uratadu mae modirote'e hadigani'e, gauga boro hadiga raha.

¹⁸ Vaze 'ahoga hadiga e'e rana higaune, ani vahegu tahitahi'uma, zu hadiga e'e'a vaze 'ahoga rana higaune, ani'e se'eti'uma.”

¹⁹ Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Badi'a dibu'o hau'ete'e gihi'ağagihi'ağa'e Iesu hari idaidağa zege veize reirote'e ederirotene, ze'e Iesu zogone obone tihi reiro. Rehano ze mene 'ougiro, mazağa vaze guguvagan'i'a ze mazao maguni'uma radu rihoziro.

Roma Kiniga Takesi Moniga

(Mataio 22:15-22, Mareko 12:13-17)

²⁰ Mose goro goe'a ihoze'ete'e azağa zu Badi'a dibu'o hau'ete'e gihi'ağagihi'ağani'a Iesu faine gianiro. Ze'e u'uru gaue'ena'a duduğa rae gurire'ete'e azağa madu Iesu mazao tuguziro, mazağa Iesu ani gau nu rae ve'onine Roma gavana vazeğa mazao utoga reiro. ²¹ Ebu ze Iesu vage onamadu gadiniro, raena'a, “Ihore vazeğa, eme edeğa ga'e huga da'o goere'ohe zu ihoze'ohe. Ebu vaze boro zu kome'a idaze'ohe, zu Badi'a'a urate'ete'e ibiga hugano da'o ihoze'ohe. ²² E'ano'o 'ahi gadimatihi. Roma kiniga takesi moniga haune, idaga ga mene?”

²³ Iesu ani ze'a ani so'one'eta'a'e ederiro, ebu zina'a, ²⁴ “Roma moniga* ihoho'i! Iniu viga zu iniu niga e'e rana touga?” Ze'a naenaeniro. “A'e Roma kiniga† viga zu niga.” ²⁵ Ebu ani'a

* **20:24** Girikio, 'Denari' † **20:24** Girikio, 'Kaisara'

ziro. “Tena Roma kiniḡa ḡau'e Roma kiniḡa ane hano'i, u Badi'a ḡau'e Badi'a ane hano'i!”
²⁶ E'ano'o ze vazevaze ubumao Iesu'a reirote'e ḡoe'a'e ve'oga ra'ete'e mene idararo. Ebu Iesu'a ḡadimuze naenaenirote'ano ze zaguzagadu sifu radiro.

*Runeono'o Iḡune'ete'e moneo Ḡoe'a
(Mataio 22:23-33, Mareko 12:18-27)*

²⁷ E'e ḡarugano Sadukea azaḡa nu'a Iesu vaḡe ariro. Sadukea azaḡa'e vaze'a runeono'o mene bare ḡabode iḡuni'uma rae reiro. ²⁸ Ze Iesu ḡadiniro, raena'a, “Ihore vazega, Mose'a goro ḡoe'a 'ahige mirihiro. 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ane inuga'e enega 'o'o'a reine, ohoze negoḡani'a ḡozobaḡa teite hahuradu ani rune negoḡa niḡa mouga veize ene fureno ha'uma. ²⁹ Negoḡa nidu'a 7 radiudo. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuga o'o'ano rudaro. ³⁰ Negoḡa 'aheugani'a ḡozobaḡa teite hahuriro, rehano ani zuni ubuga o'o'ano rudaro. Ebu negoḡa uḡiduḡa zuni ani teite hahuriro, rehano haḡai idaḡani'a fureraro. ³¹ Ebu negoḡa nidu'a 7 ḡozoba teite hahuriro, rehano nidu'a rudau hauḡadu, ubudeze 'o'o'a reiro. ³² Hena vesu'u ḡozoba zuni rudaro. ³³ 'Ougadu runeono'o bare iḡuni'uma madaḡano roḡae a'e iniu inuga re'uma? Mazaḡa ohoze 7 ani teite hahuriro.”

³⁴ Iesu'a naenaenziro, raena'a, “Hahu'e raha azaḡa 'adi veize ra'ohe. ³⁵ Rehano runeono'o bare iḡunadu Badi'a habao radoga idaḡa ra'ete'e azaḡa'e mene hahuri'uma. ³⁶ Ebu ze mene bare ruda'uma, mazaḡa ze'e tuḡure viga heuḡa. Ze'e

runeono'o iḡunirote'e azaḡa u'ano, Badi'a ubuga ra'ohe.

³⁷ Runeono'o bare iḡuni'uma moneo, Mose'a zuni Buka Zaḡoḡa zamaḡano mirihiro. Ani butu zamaḡano Badi'a hidirotene, 'ahige huniro, raena'a, 'Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a! Mazaḡa ze amahi rudaro rehano, ze vine'e ḡabode'ena'a Badi'a'e zeḡe Badi'a rae reiro. ³⁸ Badi'a'e mene rune azaḡa Badi'a, rehano ḡabone azaḡa Badi'a. Zeḡe nidu'a ani ubumao'e ḡaboḡa.”

³⁹ Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'a naenaeniro. “Ihore vazegā, ḡa faifaine raha!”

⁴⁰ E'e enogano ze Iesu inare ḡadine'ete'e mene bare haḡairo.

Keriso'e Iniu Mariga?

(Mataio 22:41-46, Mareko 12:35-37)

⁴¹ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, “Nougadu vaze'a Keriso'e Davida mariga ra'ohe? ⁴² Davida ane'a Keriso moneo Salamo bukaḡano 'ahige mirihiro.

'Badi'a'a eḡe Zuhi'a Keriso niro, raena'a,

“Eḡe eda'e moneo ehoroi,

⁴³ onamo eḡe'a agireḡo nidu'a madu odaḡo 'u'uḡano ti'uma.”

⁴⁴ Davida'a Keriso mazao 'Zuhi'a' rae huniro. E'ano'o Keriso'e Davida mene mariga ra'ohe.”

Mose Goro Ḡoe'a Ihoze'ete'e Azaḡa Ḡiano'i

(Mataio 23:1-36, Mareko 12:38-40, Luka 11:37-54)

⁴⁵ Vaze nidu'a abitirote'e zamaḡano, Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, ⁴⁶ “Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa faine ḡiazo'i! Ze niguzoga raduni, dabua faḡa haḡadu oname onaihi, ebu vazevaze'a ne hunio hidine, 'Vaze boro,' rae gubaze ḡorezihi ra'ohe. Nu'onu'o neḡa zamaḡano vaze boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehorihhi ra'ohe, zu muio zuni ehoru haba'a manogano da'o ehorihhi ra'ohe. ⁴⁷ Ebu ze'e ḡozoba so'ozadu toheze nidu'a meize'ohe, zu kuru faḡafe ḡurire kurau'ohe. E'ano'o zeḡe haḡai sau'a u'ano, aduga boro bagaḡa hidi'uma.

21

Ḡozoba'a Ḡahunanirote'e Moniḡa (Mareko 12:41-44)

¹ Iesu ani kuru neḡano ma'ora azaḡani'a Badi'a ḡahunani'ete'e moni mauḡaḡano zeḡe ḡahunone ufi'ete'e horoziro. ² U ani zahara ḡozobaḡa 'ahoga zuni moni kome'a 'aheu ofoga horoniro. ³ Ebu ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, “E hube hune zi'ohe, Zahara ḡozobaḡa 'ada'a ofata'e vaze 'ahoga 'ahogani'a ofate'e teite mene idaḡa. Ḡozoba'e boro hune ofeha. ⁴ Ma'ora azaḡani'a zeḡe moni ḡehaḡaono'o tahiḡa da'o ofeha. U ḡozoba 'adi'e zahara roḡaeḡa, rehano ane mazao radi'u'ete'e moniḡa nidu'a ofeha.”

Mada Ḡonagano'e Haḡai nu Badeḡa (Mataio 24:3-14, Mareko 13:3-13)

⁵ Iesu tahi'atahi'a nu'a kuru neḡa hadi manogā hina ogorarote'e zu Badi'a harote'e rohorohogā biri ragano tirote'e ḡo'aniro. Rehano Iesu'a ziro,

raena'a, ⁶ “Izidi zae'a horone'ete'e ġauġa e'e nidu'a'e agire azaġani'a ruine hune hauġi'uma. Madaġani'a onaine hadi 'ahoga ani ranano mene radi'uma.”

⁷ 'Ougadu ze Iesu ġadiniro, raena'a, “Ihore vazegħa, 'ahi ġauġa'e nani'a furera'uma? E'e haġaiġa nidu'a furera'uma madaġano, nagi haġai nu badeġani'a ibite furera'uma?” ⁸ Ani'a naenaeziro. “Ġiano'i, vase'a tutuze ve'ozi'uma! Ze'e eġe ni radu onai'uma, zu 'ahige re'uma, raena'a, 'E'e Keriso,' ebu 'Madaġa 'ai haniteha!' Rehano ġoereze ago ego'i! ⁹ Uti zu agato hariġa ego'idene, ago rihano'i! 'Ahi ġauġa'e ibite furera'uma, rehano mada ġonaga'e zogone mene ari'uma.” ¹⁰ Ebu hena ani ziro, raena'a, “Haba'a 'ahogani'a haba'a 'ahoga teite utiti'uma, zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma. ¹¹ Haba nunu zamaġano haba'a hagare'ete'e boro'a furera'uma, zaga'a hia'uma zu ugi boro'a furera'uma. Ebu adureono'o riho ġauġa zu haġai nu badeġa boroboro'a furera'uma.

¹² Rehano 'ahi ġauġa ize mene fureranogano, vase'a za oboze teadu sausauzi'uma, zu nu'onu'o neġano zu ġu'a neġano ohoze ti'uma. Eġe u'ano, kini zu gavana azaġa mazao ri'izi'uma. ¹³ E'e'a fureraune, zae'a zeġe mazao eġe hari rouga madaġa re'uma. ¹⁴ Zae moneo nagini ġoe'a re'uma rae ago ibite zamare borofa'i! ¹⁵ Mazaġa za'a nagini re'uma ġoe'a'e eġe'a huhuzazi'uma, e'ano'o agireze 'ahogani'a zuni mene agatozi'uma. ¹⁶ Zae vize moze, negoze, nabudize zu vaseze'a revozini'uma ebu za nu'e runeo tuġuzi'uma. ¹⁷ Za'e eġe hegote'ete'e 'u'ano

vaze nidu'ani'a he'ehe'ezi'uma. ¹⁸ Rehano iguze zuni hube hune mene ruizi'uma. ¹⁹ Zae'a edau gigaraune za'e ġabone tuġutuġu hidi'uma.

Ierusalem Haba'a Ruini'uma
(Mataio 24:15-21, Mareko 13:14-19)

²⁰ Ierusalem haba'a'e uti azaġani'a ganaġeġanoga horono'idene, a'e Ierusalem haba'a ruini'uma madaġa 'ai haniteha rae ederi'uma. ²¹ E'e madaġano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaġa'e haba maġa ferau ito'! Ierusalem haba'a zamaġano radiu'ete'e azaġa'e ferau vaġino'! Ierusalem haba'a enogano radiu'ete'e azaġa'e Ierusalem haba'a ago diuġo'! ²² Mazaġa e'e madaġano Badi'a'a Ierusalem azaġa aduga hune zini'uma. Ebu Buka Zaġoġano peroveta azaġani'a mirihirote'e ġaūġa nidu'a huda'uma. ²³ E'e madaġano ahi'eta roġaeġa zu nune hina ene guraġa ġubuze'ete'e roġaeġa, ze'e fase vetuġaġa, feranoga mene idaġa u'ano, aduga hidi'uma. Raha 'ahi'e aduga boro багаġa hidi'uma ebu Badi'a'a vaze mazao maġuno zini'uma. ²⁴ Ze nu'e venisi hina ġouze ruzi'uma, ebu nu'e oboze teadu, ġu'a azaġa teiġe, 'avo'a haba'a nunuo tutuze onami'uma. Iuda mene azaġani'a Ierusalem haba'a sausaune radi'uma onamo zeġe mada'a hauġi'uma.

Iesu'a Onaite'e Madaġa
(Mataio 24:29-31, Mareko 13:24-27)

²⁵ Mada, bato zu buzuva ragano haġai nu badeġa horoni'uma. Ebu raha 'ada haba nunu zamaġano, davara zu sa'u boroboro guguġa u'ano vaze nidu'a rihau ruda'uma ebu zamaze'a

ada'adi'uma. ²⁶ Vaze'a nagini rahao ada furera'uma rae zamare'ena'a rihau rudanadu higau bauri'uma, mazağa adure gianete'e gigi'ağani'a'e hagahagari'uma. ²⁷ Ebu e'e madağano ege, Vaze Ubugani'a goze zamağano gigi'a inarağa boro zuni agağa manoğa madu ovai'uma. Ebu vazevaze'a e'e horoni'uma. ²⁸ 'Ahi gaugani'a gadahe furerano'idene, iğunadu dude ehamano'i, mazağa Badi'a'a zae gabozi'uma madağa 'ai haniteha."

Figi Ireğa Hari Idaidağa

(Mataio 24:32-35, Mareko 13:28-31)

²⁹ Ebu Iesu'a hari 'ahoga idaniro, raena'a, "Figi ireğa zu ire nidu'a giano'il! ³⁰ Rouğani'a udufa'oga horono'idene, a'e irugu madağa haniteha rae edere'ohe. ³¹ E'e teige, 'ahiguğani'a fureranoga horono'idene, a'e Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a haniteha rae edero'il! ³² E hube hune zi'ohe, izidi radiu'ete'e azaga'e mene hauği'uma onamo 'ahiguğaguğani'a furera'uma. ³³ Adure zu raha'e hauği'uma, rehano ege goere'e mene hauği'uma.

Ruhibe Rado'i

³⁴ Tohutohe rado'il! Za mene 'ougine, re'ore'ete'e, gage'ete'e zu gaboneze zamare borofe'ete'e u'ano, zamaze'e aduda'uma. Ebu ege'a bare onae'ete'e madağano'e zaguzaga'uma, mazağa e'e 'ahiri miniğani'a mani zu aba tabara 'ahirini'ete'e teigi'uma. ³⁵ Raha 'adi azağa nidu'a e'e madağa hidi'uma. ³⁶ E'ano'o adugani'a fureraune, ferau'ete'e zu

eġe, Vaze Ubuga zamao edau'ete'e veize, mada nidu'a kurau'ena'a tohutohe rado'i!"

³⁷ Mada nidu'a Iesu ani kuru neġano ihozinu, u ohere nidu'a'e vaġinadu Olive maġa onamadu e'ea radiunu. ³⁸ Ebu oherebau uzeuze vase nidu'a Iesu ġoere abitoga veize kuru neġa on-aminu.

22

Juda'a Iesu Revoharo

(Mataio 26:1-5, Mareko 14:1-2, 14:10-11, Ioane 11:45-53)

¹ Isitiġa O'o'a Beredi Muiġa, niġa 'ahoga'e Iġine Mode'ete'e Muiġa madaġa hanitiro.

² Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a Iesu manoga ibiġa vaġiro, mazaġa vase ġuġuvaġani'a ederine, utiti'uma radu rihoziro.

³ Isakariota vazegħa niġa Iuda'e Iesu tahi'a 12 zamaġano tahi'a 'ahoga. Satani'a ane zama diuġiro. ⁴ Ani Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa zu kuru neġa taufe'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa vaġe onamiro. Ebu zeġe 'evoreo Iesu ri'inite'e ibiġa vaġe ġoeriro. ⁵ Ze matu'e rudanadu Iuda mazao ġoere tiro, nina'a, "Moni ġani'uma." ⁶ Iuda ani naenaezina'a, "Manoġa!" Ebu ani vase ġuġuvaġa o'o'a zamaġano Iesu ri'inoga veize mada manoga vaġiro.

Iġine Mode'ete'e Muiġa Ruhibe Tiro

(Mataio 26:17-25, Mareko 14:12-21, Ioane 13:21-30)

⁷ Isiti O'o'a Berediġa Muiġa madaġa ibi'a'e Iġine Mode'ete'e Muiġa ebu dibu'o mamoeġa

ubuga mau'ete'e madaġa, e'e reiro. ⁸ Iesu ani Petero zu Ioane tuġuze'ena'a, ziro. “Onamadu emeġe oganoga veize Iġine Mode'ete'e Muiġa ruhibe to'i!” ⁹ Ebu zeġe'a ġadiniro. “Ġa ura'e nouma ruhibe ti'uma?” ¹⁰ Ane'a naenaezina'a, “Ego'i! Ierusalemaba haba'ano diuġine, ohoze 'ahogani'a vu ġoġoreġa odohe'ete'e horoni'uma. Ebu ani ġaruna hegotadu ane'a diuġi'uma neġa diuġo'i!” ¹¹ Diuġadu e'e ne vazegħa 'ahige ġoreno'i, 'Ihore vazegħani'a ane tahi'atahi'a teite Iġine Mode'ete'e Muiġa* a'uma neġa zamaġa'e nou'e'e rae ġadimu'ohe.” ¹² Ebu ani'a ne hitagano bazuni neġa boro 'ahoga ihozi'uma zu ruhibe teate'e ġauġa horoni'uma. De'ea ogomufe ruhibe to'i!” ¹³ Ze iġunadu onamiro, ebu Iesu'a zirote'e ġauġa nidu'a horoniro. 'Ougadu Iġine Mode'ete'e Muiġa ruhibe tiro.

Iġine Mode'ete'e Muiġa Aro

(Mataio 26:26-30, Mareko 14:22-26, 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Madaġani'a feurirotene, Iġine Mode'ete'e Muiġa afine, Iesu ani apostolo azaġa teite e'e neġa zamaġano ehoriro. ¹⁵ Ebu ani'a ziro, raena'a, “E izema aduga hidogano, zae teite Iġine Mode'ete'e Muiġa 'ahi anoga hubehune uratiro. ¹⁶ Mazaġa eġe'a zi'ohe, e'e Muiġa 'ahi'e mene bare a'uma onamo Badi'a'a ibitohau'ete'e madaġano Iġine Mode'ete'e Muiġa hugani'a hubehune huda'uma.”

¹⁷ Ebu ani vaini vuġa bioġa madu Badi'a mazao kuranadu ziro, raena'a, “'Ahi madu zae zuni

* **22:11** Iġine Mode'ete'e Muiġa mamoeġa

tahitahe gago'i! ¹⁸ Mazağa eġe'a zi'ohe, e'e vaini vuġa mene bare gagi'uma, onamo Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a madaġani'a onai'uma.”
¹⁹ 'Ougadu ani beredi meiro, zu Badi'a mazao kuranadu vahege tahitahadu ziniro. Ebu zina'a, “Beredi 'adi'e eġe ahiri. Zae zini'ohe. Eġe zamaroga radu haġaiġa 'adi haġao'i!”

²⁰ Ġorava oġomuġa enogano ani vaini vuġa bioġa madu ziro, raena'a, “Bioġa 'adi zamaġano'e eġe ru. Eġe'a zae u'ano rudanadu ruhe'a be'uti'uma, a'e ġoitore iziga ra'ohe.

²¹ Rehano ġiano'i! Eġe revoni'uma vazega'e emeġe teite ogau tiburu'ohe. ²² Eġe, Vaze Ubuga'e Badi'a urao ruda'uma. Rehano eġe revoni'uma vazega'e aduga hune hidi'uma.”
²³ 'Ougadu ze bare ġadimutitiro, raena'a, “Emeġe bo'aġano iniu'a 'ouge haġai'uma?”

Iniu'e Niġa Boro?

²⁴ Ebu Iesu tahi'atahi'a bo'aġano iniu'e niġa boro raena'a zeġe'a bare ta'irotitiro. ²⁵ Iesu'a zina'a, “Avo'a kinigakinigani'a zeġe haba azaġa zuhi'azi'ohe, ebu gigi'azeta azaġani'e haba azaġani'a 'Du'u vazega' rae huze'ohe. ²⁶ Rehano za'e ze teige ago 'ougo'i! Zae bo'aġano iniu'a niġa boro reihi reine, ani'e vase niġa kome'a heuġa rae re'uma. Ebu iniu'e zuhi'a reihi reine, tuġure vazega' heuġa rae re'uma. ²⁷ Iniu'e niġa boro? Ehore ogau'ete'e vazega' ga tuġure vazega? A'e ehore ogau'ete'e vazega. Rehano e'e zae bo'aġano tuġure vazega' heuġa.

²⁸ Eġe'a aduga hide onainute'e zamaġano za'e eġe teite radiu onaeha. ²⁹ E'ano'o eġe Mama'a

vaze nidu'a ibitozini'ete'e gigi'ağa inirote'e teige, e zae zuni e'e gigi'ağa zini'ohe. ³⁰ Ebu eġe'a ibitohau'ete'e haba'ano za'e eġe teite oga'uma, zu kini'a ehore'ete'e haba'ano ehoradu Isaraela azaġa, 12 urabo, ibitozini'uma.”

Petero'a Iesu O'oni'uma
(*Mataio 26:31-35, Mareko 14:27-31, Ioane 13:36-38*)

³¹ Ebu Iesu'a Simona niro, raena'a, “Simona, Simona! 'Adi ego'i! Satani'a, vuiti zuizuine'ete'e† teige, zae zama tuhunoga veize Badi'a umineha. ³² Rehano Simona, e ġae'a eġe mazao fie'ete'e'a mene dauġifine ġae rana kuraneha. E'ano'o ġae'a ġihuradu eġe vaġe bari'uma madaġano negoġo duġuru inarazono'i!” ³³ Petero'a naenaenina'a, “Zuhi'a Boro, e'e ġae teite ġuta'uma, ebu ġae teite ruda'uma zuni idaġa!” ³⁴ Iesu'a niro, raena'a, “Petero, eġe'a ġa'ohe, ohogore uzeuze ġae'a ġae uġidu 'o'ohena'a, e aġu'a rae re'uma. E'e ġaruganobu'u kokoroku'a uga'uma.”

³⁵ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, “Eġe gau haġaoga veize tuġuzirote'e madaġano za'e moni, nihara ebu tamaka mene odohe onamiro. E'e zamaġano za idararo ga mene?” Ze naenaenina'a, “Idararo.” ³⁶ Ebu Iesu'a raena'a, “Izidi'e vaze'a mene danazi'uma, e'ano'o monize zu niharaze odoho'i! Iniu iniu'e vesinize o'o'a ro'idene, dabuaze seronadu venisi hoito'i‡! ³⁷ Ibite eġe moneo peroveta vazeġa Isaia'a Buka Zaġoġano

† **22:31** Vuiti hirive'ete'e zamaġano, vuiti zuizuinine, huga'e zamaġano radi'ohe ebu ogaġa'e buau rururu'ohe ‡ **22:36** E'e goere idaidaġa. Huga'e 'Aduġa hidoga u'ano ruhibo'i'

'ahige mirihiro, raena'a, 'Vaze'a ani'e ġonore azaġa zamaġano 'ahoga rae reiro.' Eġe'a zi'ohe, e'e ġoe'a'e hube hune furera'uma. Eġe hari ibite mirihirota'a'e nidu'a hudau onae'ohe.”
³⁸ Zeġe'a naenaeniro, raena'a, “Zuhi'a Boro, emeġe mazao'e venisi 'aheu.” Iesu'a ziro. “'Ai ahiġa!”

Iesu'a Olive Maġano Kuraro

(Mataio 26:36-46, Mareko 14:32-42)

³⁹ Ebu Iesu ani iġaġa haġainute'e teige Olive maġa 'u'a buau onamiro. Zu ane tahi'atahi'a ane hegotiro. ⁴⁰ Iesu'e e'e haba'ano feurirotene, ani zina'a, “'Aha radiu'ena'a, Satani'a so'oso'ozine eġe mazao fie'ete'e'a mene dauġifine, kurano'i!” ⁴¹ Ebu Iesu ani mobade onamadu obena hina tuġadu kuraro, ⁴² raena'a, “Mama, ġa urato'idene, eġe mazaono'o bioġa aduga 'adi mae vaġino'i! Rehano mene eġe ura, ġae ura da'o haġao'i!” ⁴³ Ebu tuġure viga'a adureono'o ane vaġe ovadu inaraharo. ⁴⁴ Ani zamaġa ufeta adudu'ena'a, zamaġa tiba hanadu bare kuraro. E'ano'o irairaniro ebu irairagani'a ru teige rahao sore buaro.

⁴⁵ Iesu ani kuru hauġadu ane tahi'atahi'a vaġe bare onamirotene ze bazuna haniziro. Mazaġa ze'e vetuġa rarote'ano'o ahirize'a taoraro. ⁴⁶ E'ano'o ani'a ziro, raena'a, “Za nougadu baze radiu'ohe? Iġuno'i! Satani'a so'oso'ozadu eġe mazao fie'ete'e mene dauġifine, kurano'i!”

Iesu Obone Tiro

(Mataio 26:47-56, Mareko 14:43-50, Ioane 18:3-11)

⁴⁷ Iesu'a ġoere'enogano, vase ġuġuvaġani'a ani vaġe onairo. Ebu Iesu tahi'a 12 bo'aġano Iuda'a ibitadu fura'inoga veize Iesu uhiga onairo. ⁴⁸ Rehano Iesu'a raena'a, "Iuda, ġa'e eġe Vaze Ubuga revonoga veize fura'ihiohe?" ⁴⁹ Iesu tahi'atahi'a'e nagini'a furera'uma ed-erirotene, ze Iesu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, eme vesini hina utitozinine idagahehe?" ⁵⁰ Ebu ane tahi'a 'ahogani'a venisi ahase bunadu Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa tuġure vazega vari'iro. 'Ougadu eda'e teġaġa buniro. ⁵¹ Rehano Iesu'a raena'a, "Ago 'ougo'i!" Ebu Iesu'a vase e'e teġa obonadu faine manoniro.

⁵² Iesu obonetouga veize onairote'e azaġa, Badi'a dibuo hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa, kuru neġa ġiane'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa zu vase boroboro'e Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e ġonore vazega obone ti'ete'e teige, vesini ebu somori boro madu eġe obohe touga veize onaahehe?" ⁵³ Mada nidu'a e'e zae teite kuru neġano radiunu. E'e zamaġano za'e mene obohe tiro. Rehano izidi'e za'a eġe obohe'ete'e madaġa zu uzabo gigi'a madaġa feureha."

Petero'a Iesu O'oniro

(Mataio 26:57-58, Mareko 14:53-54, 14:66-72, Ioane 18:12-18, 18:25-27)

⁵⁴ Ze Iesu obone teadu Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġa ne tutune onamiro. Petero zu faġanonono'o zeġe ġaruna hegotiro. ⁵⁵ Vaze nu e'e ne ġabi'a zamaġano ire roga hofadu ehore ġeġemaġiro. Petero zuni zeġe teite ehoriro.

⁵⁶ Tuġure roġaġa 'ahogani'a Petero'e ire roga duhuġano ehore'enogano horoniro. Ani ġiane

rune'ena'a, ziro. “Vaze 'adi zuni Iesu teite radiudo!” ⁵⁷ Rehano Petero ani o'oniro, raena'a, “Roḡae, e vaze a'e aḡua!” ⁵⁸ Mene faḡa enogano vaze 'ahogani'a horonadu niro, raena'a, “Ḡa zuni Iesu gatine'ete'e vazeḡa 'ahoga!” Rehano Petero'a nina'a, “Ohoze, e'e mene!” ⁵⁹ Mada tahiḡa ḡarugano, vaze 'ahogani'a te'ote'au ḡoeriro, raena'a, “Vaze 'adi hube hune Iesu teite radiudo, mazaḡa ani zuni Galilea vazeḡa!” ⁶⁰ Rehano Petero'a naenaeniro. “Ohoze! E ḡa'a nagini ra'eta'a'e aḡu'a!”

Petero ani ize ḡoere'ete'e zamaḡano, kokoroku'a ugaro. ⁶¹ Zuhi'a Boro'a vaetadu Petero ḡianiro. 'Ougadu Petero ani Zuhi'a Boro'a 'ahige nirote'e zamariro, 'Ohoḡore uzeuze kokoroku'a izema uganogano, ḡa'a ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma.' ⁶² Ebu ani Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡa neonono buanadu niau rudaro.

Uti Azaḡani'a Iesu Ḡareḡareniro

⁶³ Iesu ḡiane'ete'e azaḡani'a ani ḡareḡareniro zu bouniro. ⁶⁴ Ze ani ubumaḡa 'uadu bare ḡadiḡadiniro, raena'a, “Ḡa peroveta vazeḡa 'ahine, iniu'a bou'ate'e vazeḡa ihofo'i!” ⁶⁵ Ebu ḡoere sau'a sau'a hina ḡareḡareniro.

Vaze Ḡihi'aḡa Ḡihi'aḡani'a Iesu Ḡadiniro

(Mataio 26:59-66, Mareko 14:55-64, Ioane 18:19-24)

⁶⁶ Irarirotene, vaze boroboro'a tibano nu'oraro. Ze'e Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa. Zeḡe kota zamaḡano Iesu mae ohoniro.

⁶⁷ Ebu zeḡe'a niro, raena'a, “Efo'i! Ḡa'e

Kerisohe?” Iesu'a naenaenziro, raena'a, “Ege'a 'O'e' rae zine, za'e ege goere mene mae ghini'uma. ⁶⁸ Ebu ege'a 'E Keriso ga?' rae gadizine, za'e mene naenaehi'uma. ⁶⁹ Rehano izidiono'o zama mone ege, Vaze Ubugani'a Badi'a gigi'aga eda'e naeo eho'i'uma.”

⁷⁰ Zege nidu'a gadiniro, raena'a, “Tena ga'e Badi'a Ubugahehe?” Ane'a zina'a, “O'e, zae'a e'e iniu rae ihi'ohe.” ⁷¹ Ebu zege'a zege bare nene'ganiro, raena'a, “Eme Iesu'e ve'oga rae ra'ete'e vazega mene vahi'uma, maza'ga emege'a ane hebeono'o goere ve'oga rate'e hube hune egeha!”

23

Pilato Zamao Iesu Mae Ohoniro
(Mataio 27:1-2, 27:11-14, Mareko 15:1-5, Ioane 18:28-38)

¹ Kota e'e aza'ga nidu'a iguniro, ebu Iesu tutune onamadu Pilato zamao ohone tiro. ² Ebu zege'a Pilato mazao Iesu sau'a rae fureniro, raena'a, “Vaze 'adi'e emege ne aza'ga so'ozadu ibi ve'ogano tutuze'ohe. 'Roma kina'ga mazao takesi ago hano'i,' rae ra'ohe zu ane'a bare raena'a, 'E'e kini zu Keriso,' rae ra'ohe!” ³ E'ano'o Pilato'a Iesu gadiniro, raena'a, “Ga'e hube Iuda aza'ga kina'he?” Iesu'a naenaenziro. “O'e, ga'a ra'eta'e hube.” ⁴ 'Ougadu Pilato'a tehadu Badi'a dibuo hau'ete'e ghi'agahi'aga zu vaze gu'guvaga ziro, raena'a, “E ani mazaono'o ve'oga 'ahoga mene horoneha.” ⁵ Rehano ze te'ote'au goeriro, raena'a, “Iesu ani, Galilea haba'anono'o Iudea haba'a nidu'a onamo Ierusalem'a 'ahi haba'ano

zuni, vazevaze ihoze'ena'a haḡai ve'oḡa ibiḡano tutuze'ohel!” ⁶ Pilato ani ḡoere 'adi igirotene, ḡadiziro. “Iesu ani'e Galilea vazegahe?” ⁷ Ebu Iesu'e kini Heroda'a ḡiane'ete'e Galilea haba'a vazega rae ederiradu ani Heroda vaḡe tuḡuniro. E'e madaḡano Heroda ani Ierusalem a haba'ano radiudo.

⁸ Heroda'a Iesu horonirotene, ani matu'e rudaro, mazaḡa ani amahiono'o Iesu ḡianihi rae zamarinu. Ani ibite Iesu hariḡa igiro 'ahine, Iesu'a haḡai gigi'a haḡaoga horonihi reiro. ⁹ E'ano'o Heroda ani ḡadimu ḡehaḡa Iesu mazao haḡairo, rehano Iesu'a mene naenaeniro. ¹⁰ Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a iḡunadu ḡoere riḡa ḡehaḡa Iesu rana ḡoeriro. ¹¹ Heroda ani ane uti azaḡa teite Iesu ḡirihoharo. Ebu dabua manoga haḡaohanadu Pilato vaḡe bare tuḡune onamiro. ¹² Ibite Heroda ebu Pilato'e agiretitido, rehano e'e madaḡano'e vazetitiro.

¹³ Ebu Pilato ani Badi'a dibu'o hau'ete'e ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, vase boroboro ebu haba azaḡa huze nu'oziro, ¹⁴ zina'a, “Za'e vase 'adi'e vase ibi ve'oḡano ibitoziniro radu tutune areha. Eḡe'a zae zamao ḡianatene, zae'a ane moneo rate'e ve'oḡa 'ahogani mene horoneha. ¹⁵ Heroda'a zuni Iesu mazao ve'oḡa 'ahogani mene horonadu ani emeḡe vaḡe bare tuḡune onaeha. ḡiano'i! Iesu mazao'e runeo tuḡuni'uma ve'oḡani'e o'o'a! ¹⁶ E'ano'o eḡe'a uti azaḡa tuḡuzadu Iesu

masini'uma ebu tuḡune buni'uma*.”

¹⁸ Rehano vase ḡuḡuvaḡa nidu'a huau iḡuniro, raena'a, “Vaze adi'e mano'i, u Barabasi'e tuḡune buno'i!” ¹⁹ Barabasi ani Ierusalema haba'ano gavamani utitoziniro zu vase zimiho. E'ano'o ani ḡu'ano ohoniho. ²⁰ U Pilato ani vase ḡuḡuvaḡa teite ta'irotiho, mazaḡa ani Iesu tuḡune bunihi reiro. ²¹ Rehano ze'a huario, raena'a, “Sataurono'i! Sataurono'i!” ²² Pilato'a ḡae uḡiduḡano ziro, raena'a, “Ani nagi ve'oḡa haḡaeha? E ani rune moneo tuḡuni'uma ve'oḡa 'ahogani'a mene horoneha. E'ano'o e ani masine tauḡi'uma ebu tuḡune buni'uma!”

²³ Rehano vase ḡuḡuvaḡani'a Iesu satauronoga veize ḡihau teote'au huario. Zeḡe ago'e ufeta boro hune u'ano, ²⁴ Pilato'a ze'a urate'ete'e ibiḡano haḡaoziniho. ²⁵ 'Ougadu ani gavamani utitozinirote'e zu vase goruzirote'e vazega, Barabasi ḡu'anono'o mae buniho. U vase ḡuḡuvaḡani'a uratirote'e idunaḡano, Iesu'e satauronoga veize uti azaḡa evora ri'iniho.

Iesu Satauroniro
(*Mataio 27:32-44, Mareko 15:21-32, Ioane 19:17-27*)

²⁶ Uti azaḡani'a Iesu tutune onamirote'e zamaḡano, Kurene vazega 'ahoga niḡa Simona, ani'e ane habaono'o onae'enogano ibio hidiho. Uti azaḡani'a obone teadu Iesu satauro mae heratoharo ebu Iesu ḡaruna onamiho. ²⁷ Vaze ḡuḡuvaḡani'a zuni Iesu hegote onamiho. Zeḡe

* **23:16** Mirihe farirote 'ahoga'e v. 17 'ahige ra'ohe, 'Izidi Iḡine Mode'ete'e Muḡano ani'a vase 'ahoga ḡu'a'ono mae bunifo'

bo'aḡano roḡaeroḡae'a Iesu vetuḡanadu niau kuario. ²⁸ Iesu'a tehadu zina'a, "Ieruselema roḡaeroḡae, eḡe u'ano ago niano'i, rehano zae zu ubudeze veize niano'i!" ²⁹ Mazaḡa aduga boro hidi'uma madaḡa 'ai onai'uma. E'e madaḡano vazevaze'a 'ahige re'uma, raena'a, 'Gabani roḡaeḡa zu ene ize 'izema mouga roḡaeḡani'e manōḡa tauḡi!' ³⁰ E'e madaḡano ze maḡamaḡa kome'a boro zina'a, 'Fahanadu emeḡe ḡahifo'i!' ³¹ E'e ire ḡaboḡa heuḡa, rehano za'a sataurohi'ohe. 'Ougine za'e, ire roḡa azaḡa heuḡa, aduga ufeta boro hidi'uma."

³² Ḡonore boro vazēḡa 'aheu zuni Iesu teite zemoga radu tutuze onamiro. ³³ Ebu ze'e haba 'ahoga niḡa Vadini Isiga feuriro. E'ea Iesu ebu ḡonore vazēḡa 'aheu satauroziro, vase 'ahoga'e eda'e moneo zu 'ahoga'e kauri moneo. ³⁴ Ebu Iesu'a sataurono'o reiro, raena'a, "Mama, zeḡe haḡai sau'a aḡutu modo'i, mazaḡa ze'e nagini haḡae'eta'a'e aḡu'a." Ze'a iniu'e Iesu dabua me'uma radu kaḡusi arahoḡa arahiro.

³⁵ Vazevaze'e edanadu muririnu. U vase ibitozini'ete'e azaḡa'e Iesu ḡirihoharo, raena'a, "Ani vase 'ahoga'ahoga'e ḡaboziro. Ani'e Keriso, Badi'a'a ohotirote'e vazēḡa reine, ane'a bare ḡaboni'uma!" ³⁶ Uti azaḡani'a zuni arahoharo ebu vaini vuḡa ḡiḡi'a gagoharo. ³⁷ Ebu ze nina'a, "Ḡa'e Iuda azaḡa kini ro'idene, ḡae'a ḡae bare ḡabo'o'i!" ³⁸ Iesu satauro hitagano'e 'ahige mirihiro, 'Iuda Azaḡa Kini'.

³⁹ Satauro rana'ono'o ḡonore boro vazēḡa 'ahogani'a Iesu roniro, raena'a, "Ḡa'e Keriso

ro'idene, gae'a gae bare gabo'o'i ebu emege zuni gabof'o'i!" ⁴⁰ Rehano gonore boro vazega 'ahogani'a gonore boro vazega omo goere riga hina naenaenina'a, "Ga Badi'a mene ri-hone'ehehe? Gae zuni ane teite idaga ruda'uma ebu Badi'a hidi'uma. ⁴¹ Emetane'e emege sau'a u'ano rudau'ohe, rehano vase 'adi'e hagai sau'a 'ahogani mene hagairo." ⁴² Ebu ane'a Iesu niro, raena'a, "Iesu, gae'a ibitohau'ete'e haba'a ona'idene ege zuni zamaro'i!" ⁴³ Iesu'a naenaenina'a, "Hube hune ga'ohe, izidi ga'e ege teite Badi'a habao radi'uma."

Iesu'a Rudaro
(Mataio 27:45-56, Mareko 15:33-41, Ioane 19:28-30)

⁴⁴ Madai kirikiri meirotene, haba nidu'a uzabo'a 'uiro onamo gorava mone mada ugidu. ⁴⁵ Mada mene hiaro ebu kuru nega dabuagani'a nemaog zigau 'a'adaro. ⁴⁶ Ebu Iesu'a gihau huario, raena'a, "Mama, ege vine'e gae 'evoreo ti'ohe!" Ani 'ouge reirote'e enogano 'ai, iriga ri'iro.

⁴⁷ Roma uti azaa ibitozini'ete'e gihi'aga'e nagini'a furerarote'e horonirotene, ani Badi'a niguniro ebu raena'a, "Hube hune vase 'adi'e duduga!" ⁴⁸ Iesu satauro rudarote'e muririrote'e azaa guguvagani'e nagini'a furerarote'e horonirotene, ze zuni vetuga ranadu neze 'u'a barobaro 'uhiro. ⁴⁹ Rehano Iesu vase nidu'a zu Galilea haba'anono'o hegotirote'e rogaerogaega nidu'a faganono'o nagini'a furerarote'e muririro.

Iesu Guriro
(Mataio 27:57-61, Mareko 15:42-47, Ioane 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Iudea haba'ano Arimatea vase 'ahoga niġa Iosefa radiunu. Ani'e vase manoġa zu duduġa, zuni Badi'a'a ibitohau'ete'e haba'a guhininu. Ani'e vase ibitozini'ete'e azaġa boro zamaġano boro 'ahoga, rehano vase boroboro'a Iesu matihi reirotene ani ze ġoere mene mae ġihiniro. ⁵² Ane'a Pilato vaġe onamadu eda'e'eda'e uminiro, raena'a, "Iesu rune ahi'a eno'i!" Ebu hena Pilato'e reiro. "O'e". ⁵³ 'Ougadu Iosefa'a sataurono'o Iesu ahiri mae bunadu dabua hina 'umiro. Ebu Iesu ahiri vatava varadirote'e 'iduġa izigano tiro. ⁵⁴ A'e Bana Madaġa veize ruhibe'ete'e madaġa ġoravaġa, ebu Bana Madaġa hanitiro.

⁵⁵ Galilea haba'anono'o Iesu teite onairote'e roġaeroġae'e Iesu ahiri mae onamirote'e hegotiro ebu ahi'a tirote'e haba'a horoniro.

⁵⁶ 'Ougadu ze neze bare onamadu Iesu ahiri aso hanoga veize murava hohoġa zu dehoro hohoġa manoġa ruhibiro. Rehano Mose goro ġoe'a idunaġano Bana Madaġa 'ahine, ze ahirize ohone baniro.

24

Iesu'a Runeono'o Bare Ġabodiro
(Mataio 28:1-10, Mareko 16:1-8, Ioane 20:1-10)

¹ Fura oherebau uzeuze roġaeroġae ze'a ruhibirote'e ahiri ase'ete'e muravaġa hohoġa madu idu onamiro. ² Ze feurirotene, idu 'ue'ete'e hadiġa boro kiune vaġinoga horoniro.

³ Ebu ze diuġiro, rehano Zuhi'a Boro Iesu ahiri

mene horoniro. ⁴ Ze nagini'a ani mazao fureranate'e zamare 'ada'adiro. E'e madaġano vase 'aheu'a tabara zeġe babaġano edaro. Ze'e dabua vazavazahoga vidaro. ⁵ Ebu roġaeroġae'a rihau rudanadu zeġe mazao owoe ġuġuriro. Rehano vase 'aheu'a ziro, raena'a, "Za nougadu ġabone vazega rune haba'ano vage'ohe? ⁶ Ani ahao'e 'o'o'a, rehano ani bare ġabode iġuneha! Ani'a Galilea haba'ano nagini zirote'e zamaro'il! ⁷ Ani'a raena'a, 'Eġe, Vaze Ubuga'e revonadu sau'a azaġa evora ri'ini'uma ebu sataurohi'uma, rehano mada uġiduġano bare ġabode iġuni'uma.'" ⁸ 'Ouge reirotene, roġaeroġae'a Iesu'a reirote'e goe'a zamariro.

⁹ Roġaeroġae'a idu haba'anono'o bare on-aadu zeġe mazao nagini'a furerarote'e nidu'a Iesu tahi'a ¹¹ zu ane vase nunu nidu'a ziro. ¹⁰ Idu haba'a onamirote'e roġaeroġae'e Magadala roġaega niġa Maria, 'ahoga'e niġa Ioana, Iakobo vi'a niġa Maria ebu roġae nunu. Ze'e nagini'a fureranate'e apostolo azaġa mazao rae fureniro. ¹¹ Rehano Iesu tahi'atahi'a'a ze goere'e ġiriho hariġa radu mene mae ġihiniro. ¹² U Petero ani iġunadu idu haba'a dure onamiro. Ani'a ġuġuradu idu zamaġa ġianirotene, Iesu ahiri umirote'e dabuaġa da'o horoniro. Ebu ani nagini'a fureranate'e zamare 'ada'ade'ena'a, ne bare onamiro.

*Iesu'a Emausa Neġa Ibiġano Fureraro
(Mareko 16:12-13)*

¹³ E'e madaġano roġaeroġae goere igirote'e azaġa bo'aġano tahi'a 'aheu'a Emausa neġa ibiġa

onaminu. E'e neġa'e Ierusalemaba haba'anono'o ani faġa'e 11 kilomita. ¹⁴ Anianine ibio oname'ena'a nagini'a fureranate'e ġauġa nidu'a ġo'ane onaminu. ¹⁵ Zeġe'a ġo'ane oname'enogano, Iesu ane'a zeġe uhiġa aradu idaġa onamiro. ¹⁶ Zeġe horoniro rehano, mene ederiro a'e Iesu, mazaġa ze ani mene ederoga veize biriro.

¹⁷ Iesu'a ziro, raena'a, "Ġanine oname'ena'a, nagini ġo'ane'ohe?" Ebu ze vetuġarau'ena'a tue edaro. ¹⁸ Ze bo'aġano vaze 'ahoga niġa Kuleopa'a naenaeniro, raena'a, "Izidi Ierusalemaba haba'ano nagini'a fureranata'a'e vaze nidu'a edeġa. Ġa'e e'ea radiunu rehano, ġa'a da'o aġu'ahehe?" ¹⁹ Iesu'a zina'a, "Nagini'a fureraneha?" Zeġe'a nina'a, "A'e Iesu, Nazareta vazeġa hariġa. Badi'a zu vaze nidu'a zamao ani peroveta vazeġa raha. Ani'e haġaiġa gigi'a haġainu zu ġoere gigi'a haraminu. ²⁰ Rehano Badi'a dibu'o hau'ete'e ġihi'aġaġihi'aġa zu vaze ibitozini'ete'e azaġani'a Iesu manoga radu Roma gavana 'evorao ri'iniro ebu satauroniro. ²¹ Eme'e ani Isaraela azaġa agireono'o mae vaġizi'uma vazeġa rae zamariro. Ebu Izidi Iesu rudarote'e madaġanono'o onao mada uġidu maha.

²² U eme bo'aġano roġaeroġae nu'a zaguza-gufaha. Ze ohereda'o idu haba'a onameha, ²³ rehano Iesu ahi'a mene horoneha. Ebu ze bare onaradu, raena'a, 'Aneru'a emeġe mazao fureranadu Iesu'e bare ġabodeha rae raha.' ²⁴ Emeġe bo'aġano vaze nu'a idu haba'a onamatene, roġaeroġae'a rate'e teige, ze zuni Iesu ahi'a'e mene horoneha."

²⁵ Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e mene huhuzağa! Peroveta azağani'a reirote'e ġoe'a mene ġarihe mae ġihine'ohe. ²⁶ Peroveta azağani'a raena'a, 'Keriso'e 'ouge aduga me'uma, ebu hena ġabodadu ane haba agağano diuğiuma.'" ²⁷ Iesu'a Buka Zağoğa zamağano Mose'ono'o onamo peroveta azağani'a ani moneo mirihirote'e ġoe'a nidu'a faine ihoze onamiro.

²⁸ Ebu ze Emausa neğa hanitiro, rehano Iesu'e ize ibio onamihi reiro. ²⁹ Ze Iesu radoga radu uminiro, raena'a, "Ġorava ranaha zu mada'e hauğeha. E'ano'o emeğe teite bazihi!" 'Ougadu ani zeğe ne diuği' onamiro.

³⁰ Ani ogomu veize zeğe teite ehoriro. Ebu beredi madu Badi'a mazao kuranadu vahege ziniro. ³¹ E'e zamağano ubumaze'a bohatanadu 'Ahi'e Iesu!' rae ederiro. Rehano zeğe ubu-mao ani dauğiro. ³² Ebu anianine ġoretitiro, raena'a, "Ibio ane'a eme teite ġoeratene zu Buka Zağoğa huga me'odofeatene, zamafe'a matu'e rudaneha!"

³³ Ebu tahi'a 'aheu'a Emausa neğa'ono'o zo-gone iğunadu Ierusalemaha' bare itiro. E'ea Iesu tahi'a 11 zu zeğe teite radiunute'e vase nu haniziro. ³⁴ Ze raena'a, "Hube hune Iesu ani bare ġabodeha ebu Simona* mazao fur-eraneha!" ³⁵ 'Ougadu tahi'a 'aheu'e'e'a zuni zeğe mazao Emausa ibiğano nagini'a fureranate'e zu Iesu'a beredi vahege'enogano Iesu ederate'e hariğa me'odoziniro.

* **24:34** Niğa 'ahoga'e Petero

*Iesu'a Tahi'ağa mazao Fureraro**(Mareko 16:14, Ioane 20:19-23, Apostolo 1:4-5)*

³⁶ Ze harize me'ode'ete'e zamağano Iesu'a tabara zeğe bo'ağano edaro, ebu raena'a, “Zama roğeğa zae teite rado'i!” ³⁷ Rehano ze'e ane vine horone'ohe rae zamare'ena'a, zaguzagaro zu rihau rudaro. ³⁸ Iesu'a gadiziro, raena'a, “Za'e nougadu rihau'ohe? Nougadu 'Ahi'e iniu?” rae zamare doude'ohe? ³⁹ 'Ahi ege! Ege 'evore zu oda giano'i! Ebu obohe nuro'i! E vine reifone, modarehe zu isinehe o'o'a reifo. Rehano za horohe'ete'e teige, e'e modare zu isineheta.” ⁴⁰ Ani 'ouge radu 'evoreğa zu odağa ihoziro. ⁴¹ Rehano ze matu'e rudanadu zaguzagarote'e u'ano, ze ize Iesu goere mene mae ghiniro. Ebu Iesu'a gadiziro, raena'a, “Zae mazao ogomu nu e'ehehe?” ⁴² Zeğe'a gozone kiroğa harotene, ⁴³ ani'a madu zeğe ubumao aro.

*Iesu'a Ane Tahi'atahi'a Goere Gonaga Ziro**(Mataio 28:16-20, Mareko 16:15-18, Apostolo 1:6-8)*

⁴⁴ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, “Ege'a zae teite radiunute'e madağano 'ahige goreziro. 'Mose goro, peroveta azağa buka zu Salamo zamağano ege moneo mirihirote'e goe'a nidu'a hube hune hudafo.” ⁴⁵ 'Ougadu Iesu'a, zeğe Buka Zağoga goe'a huga ederifine, zamaze bohaniro. ⁴⁶ Ani ziro, reana'a, “Buka Zağoga zamağano 'ahige mirihiro. 'Keriso'e aduga hidi'uma, ebu mada ugidu zamağano runeono'o bare gabodi'uma. ⁴⁷ Ebu ani tahi'atahi'a'a, Ierusalemaba'aono'o onamo haba nidu'ao,

ane niḡano hari manōḡa harami'uma, raena'a, 'Ġihuro'i! 'Ougine, Badi'a'a haḡaize sau'a aḡutu modi'uma!' ⁴⁸ Za'e e'e ḡoe'ani'a hudanata'a'e horoneha, e'ano'o vaze 'ahoga 'ahoga zuni eḡe hari haramozini'uma. ⁴⁹ Ġi'ano'i! Mama'a ḡoere tirote'e Vine Zaḡoḡa eḡe'a zae mazao tuḡuni'uma. E'ano'o Ierusalemaba'ano guhiu rado'i, onamo Vine Zaḡoḡani'a ovadu giḡi'aḡa hina iriva'ozi'uma."

Iesu'a Adure Itiro

(Mareko 16:19-20, Apostolo 1:9-11)

⁵⁰ Ebu Iesu'a Ierusalemaba'aono'o ze tutuzadu Betania neḡa uhiḡa onamiro. Ebu evo'a ḡihinadu zeḡe veize kuraro. ⁵¹ Ani kurau'ena'a, ze muhizadu adure ḡoha mae ḡihine itiro. ⁵² Ebu ze Iesu nigunadu matu'uzeta Ierusalemaba'ano bare onamiro. ⁵³ Ze iḡaiḡa kuru neḡano radiu'ena'a, Badi'a niḡa mae ḡihininu.

Uare Bible
Portions of the New Testament in the Uare language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Uare long Niugini

Copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Uare

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not sell this work for a profit.

 You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

c398f744-e34b-525a-a9fe-d04e84ab7b13